

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
DIAKONIA TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
SUOMEN KANTTORI-URKURILIITTO

CRUX

4 ■ 2001

Kasteen lahja ja
lasten ehtooollisoikeus

SIVUT 25-28

VASTAAVA TOIMITTAJA

Hannu Ronimus
(09) 150 2466
hannu.ronimus@pappisliitto.fi

TOIMITUSKUNTA

Hannu Ronimus, past. (pj.)
Leena Huovinen,
korkeakoulupastori
Seppo Laakso, diakoni
Sirpa Lampinen, kanttori
Reijo Liimatainen, seurakuntapastori
Heikki Mäntylä, kirkkoherra
Sannamari Rusi, diakonissa
Risto Valtasaari, kanttori
Seppo Wuolio, seurakuntapastori

TOIMITUS

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6, 00520
Helsinki, (09) 150 2453
Fax (09) 148 5875
Sähköposti:
tuula.anttonen@pappisliitto.fi
Postisiirtotili
800016-67632

ULKOASU

Timo Saarinen
timo.saarinen@pelagus.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Diakoniatyöntekijöiden Liitto:
Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487
seija.ruotsalainen@dtl.inet.fi
Pappisliitto: Heli Meinola
(09) 150 2653
heli.meinola@pappisliitto.fi
Kanttori-urkuriliitto:
Hely Munck (09) 150 2446
kanttori.urkuriliitto@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT

Sivu	2/1	9 900 mk
	1/1	5 500 mk
	1/2	2 900 mk
	1/4	1 600 mk
	1/8	900 mk

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Auranen oy, Forssa

Papin työ ja työtilat

Seurakuntapapin työtä leimaa usein voimakkaasti monissa eri paikoissa ja vaihtelevina kellonaikoina tapahtuva työskentely. Selvää on, että lähtökohtaisesti tällainen työ edellyttää papilta keskimääräistä parempaa sopeutumis- ja organisointikykyä, yhtä lailla kuin esimieheltä työnjohdollista tukea. Työhön kuuluu myös merkittävässä määrin etukäteisvalmisteluja. Jumalanpalvelusten, kirkollisten toimitusten, rippikoulutuntien, hartausilaisuuksien, raamattuopetuksen, seurakuntailtojen, lehtikirjoitusten, jne. tasokas hoitaminen ei ole mahdollista, jos niitä joutuu tekemään liian vähäisellä valmistelulla ikään kuin »lonkalta» heittäen. Tuolloin lasso silmukka ei yleensä osu kohteeseensa eli työn laatu ja vaikuttavuus kärsivät.

Tehtävien huolellinen valmistelu edellyttää riittävän rauhallisen, toimivan ja viihtyisän työskentelytilan. Kokemus on osoittanut, että moni pappi tekee keskittymistä vaativat valmistelut usein omissa kodissaan. Tässä mielessä papin työ on paljolti ns. etätyötä. Käytäntö on osaltaan varsin toimiva ja perusteltu; joskin myös osittaisen pakon sanelema, koska läheskään kaikilla papeilla ei ole työpaikallaan käytössä valmistelutyön edellyttämiä työtiloja. Tämän tosiasian on myös verottaja huomionnut, myöntämällä papeille verotuksessa ainakin osittaisen työhuonevähennyksen.

Papin työhön liittyy edellä sanotun lisäksi paljon hallinnollisten ja juoksevien asioiden hoitamista, ihmisten tapamisia, puhelinasiointia, palavereja pienemmällä ja suuremmalla joukolla sekä keskusteluja seurakunnan muiden työntekijöiden kanssa, vain joitakin näkökulmia mainitakseni. Tämä kaikki edellyttää, että jokaisella papilla tulisi olla työpaikallaan käytössä työhuone tai ainakin oma työpiste, missä voi edes kohtalaisen rauhassa ja jouhevasti hoitaa monia työhön liittyviä välttämättömyyksiä ja säilyttää tarvittavia tavaroita, kirjoja, mappeja, yms. Teknisten apuvälineiden miniminä voitaneen pitää omaa pöytäpuhelinta, tietokoneita henkilökohtaisella sähköpostiosoitteella varustettuna ja seurakunnan hankkimaan käsipuhelinta.

Jos seurakunnassa on työtilojesi suhteen puutteita, niin kesän aikana lieinee luonteva mahdollisuus pohtia rauhassa niitä toimenpiteitä, joilla saadaan muutos parempaan. Asiaa ei pidä unohtaa, kun syksyllä tehdään ensi vuoden

talousarviota. Kunnolla hoidettu työtilakysymys lisää työtehoa, parantaa viihtyvyyttä, ehkäisee uupumista, luo edellytyksiä parempaan vuorovaikutukseen ja kertoo työntekijän arvostamisesta.

Hannu Ronimus

Ketä papin vaalin pitäisi palvella?

Vanhastaan on ajateltu, että papin ja seurakunnan kesken vallitsee erityisen läheinen, työn kannalta tärkeä ja luottamuksellinen suhde. Siitä syystä ei myöskään ole yhdentekevää, kuka papin valitsee ja millä perusteella. Vaikka järjestelmät ovat pääosin ikivanhoja ja siten monissa liemissä keitettyjä, papin valintaan liittyvät kysymykset nousevat aika ajoin voimakkaasti esille. Tämä osoittaa ainakin sen, että kysymys koetaan tärkeäksi ja kirkon työn kannalta merkitykselliseksi.

Kirkkoherran viran täyttöön liittyvää kansanvaalia on toisaalta pidetty ikaikaisena ja luovuttamattomana asiana, jossa papin ja seurakunnan erityissuhde tulee kauniisti ja kannustavasti esille. Seurakunta saa sen papin, jota se on halunnut. Kansanvaalin muuttaminen joksikin muuksi järjestelmäksi on kirkossa moneen kertaan käsitelty ja torjuttu. Ehkäpä sen kanssa on yritettävä elää jatkossakin, vaikka äänestysinnokkuus saattaa usein jäädä laimeaksi ja tutun papin hyvät lähtöasetelmat voivat karkottaa päteviä hakijoita.

Toisaalta kansan suorittamaan vaaliin on aina liittynyt se vaikeus, että kirkkoherraa valitessaan seurakuntalaiset eivät aina ymmärrä tai halua kiinnittää päähuomiota hakijoiden johtamistaitoon ja kykyyn toimia työyhteisön vetäjänä. Ongelma kärjistyy siinä, että kerran suoritettu valinta on pysyvä, kirkkoherran virkaa ei ole haluttu muuttaa määräaikaiseksi. Tällä kohtaa seurakunnan johtajan vaali eroaa esim. poliittisten johtajien valinnasta, jossa tehdyt virheet voidaan aina korjata muutaman vuoden kuluttua uudessa vaalissa.

Kirkon järjestysmuotoon kuuluu oleellisena osana myös tuomiokapitulin osuus kirkkoherran vaalissa. Tä-

hänkin liittyy monenlaista mieltä ja toisinaan tunnettakin. Kun kysytty, miksi kaikki pätevät hakijat eivät voisi olla vaalissa tai miksi kolmen pätevimmän ulkopuolelta valittaessa pitää olla erityisiä äänimäärä- tai aktiivisuusrajoja. Saattaa olla, että tällaiset kansanvallan rajoitteet ovat syntyneet nykyisestä poikkeavassa todellisuudessa. Mutta tietty mieli niihinkin liittyy, kun asiaa ajatellaan muustakin kuin enemmistö- ja suosituimmuusnäkökulmasta. Myös papiston sisällä pitäisi nähdä, että normaalit virkaylennysperusteet, kuten koulutus ja kokemus, saavat mieluusti jollain tavoin vaikuttaa myös kirkkoherran vaalissa. Viime aikaisetkin vaalitulokset osoittavat, että neljänneltä vaalisijalta on haluttaessa mahdollista saada seurakunnalle sen haluama kirkkoherra, jopa täysin kaupunkimaisissa oloissa.

Kappalaisen vaalissa on jo vakiintunut luottamuselimen suorittama valinta. Tämän uudistuksen toteuttaminen ei ole johtanut mihinkään suuriin muistuksiin tai ylilyön-teihin. Luottamuselimestä toimitettu vaali kohdistuu näköjään tuttuun ja turvalliseen omaan pappiin vähintään yhtä usein kuin kansanvaalikin. Luultavasti tällä järjestelmällä on täysin mahdollista saada oikeat kappalaiset oikeisiin seurakuntiin.

Osana nykyaikaa sukupuolikysymys ja sukupuolten tasa-arvo on tullut mukaan kappalaisen vaaleihin. Vielä ei ole mahdollista esittää tästä asiasta mitään kokoavaa arviota. On selvää, että ketään ei saisi sivuuttaa sukupuolensa perusteella. Yhtä selvää pitäisi olla, että virkaa täyttävällä pitää olla laaja harkintavalta erityisesti ajatellen hakijoiden sopivuutta juuri kyseessä olevaan seurakuntaan ja tehtävään. Samoin oman seurakunnan sisäisen henkilöstöpolitiikan kehittäminen voi aivan hyvin olla perusteena kappalaisen virkaa täytettäessä. On luultavaa, että tasa-arvoon liittyvissä kysymyksissä tullaan pelaamaan vielä monta erää, ennen kuin palikat asettuvat kohdalleen.

Papin valinnassa tulevat esille monenlaiset kysymykset ja intressit. Jossain katsannossa on kyse papin viran haltijoista ja heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan edetä uralla. Toisaalta seurakunnalla työnantajana ja palkan maksajana on asiassa oikeudet intressinsä, samoin seurakuntademokratialla. Päälle päätteeksi on kysymys myös hiippakunnallisesta ja piispallisesta järjestelmästä, joka — myös se täysin oikeutetusti — rajoittaa seurakunnan itsehallintoa. Näistä aineksista oikean keiton tulisi syntyä eikä ole mitään syytä asettaa koko järjestelmää kysymyksen alaiseksi.

Lopulta on aina kysymys siitä työstä, jota pappi seurakunnassa ja erilaisissa viroissa tekee. Nykyinen järjestelmä on hioutunut vuosisatojen kuluessa, jolloin siinä on voitu ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät. Ehkä olisi tässä vaiheessa paikallaan pyrkiä vain soveltamaan järjestelmää kaikkine sen mahdollisuuksineen ja luopua enemmistä uudistusvaatimuksista.

Pappisliiton valtuusto käsitteli ammattietiikkaa

Valtuuston kevätkokouksessa keskusteltiin vilkkaasti papin ammattieettisistä ohjeista. Edustajat pitivät hyvänä ohjeiden kokonaisuutta, selkeää jäsentelyä ja niiden teologisia perusteluja. Annetun palautteen pohjalta liiton hallitus tekee viimeistelytyön ja ammattieettiset ohjeet julkaistaan elokuun lopulla. Kyseessä on amatillisesti tärkeä ja mielenkiintoinen asiakokonaisuus. On siis ilmeistä ja toivottavaa, että ensi syksy on papiston keskuudessa ammattieettisen keskustelun sävyttämää. Ohjeiden lopullista viimeistelyä vaille oleva versio on jo nyt luettavissa liiton kotisivuilla ja syyskuun Cruxissa on »papin ammattietiikka» lopullisessa muodossaan.

Muista valtuustossa käsitellyistä asioista mainittakoon virkarakennekysymys (asia on keskeisesti esillä valtuuston syyskokouksessa), hiippakuntahallinnon uudistus, kirkollisten toimitusten kirja, virkapukuasia, uskonnonvapauskomitean mietintö ja papiston asemaa koskevat kysymykset.

Toimistojen työntekijät kesälaitumilla

Kesälomien keskittämisen johdosta DTL:n ja SKUL:n toimistot ovat suljettuina seuraavasti:

- Diakoniatyöntekijöiden Liitto 9.7.–14.7.
- Kanttori-urkuriliitto 2.7.–29.7.

Leirien ja retkien ateriakorvaus

Edellisessä Cruxissa oli ateriakorvauksen suhteen virhe. Ateriakorvaus on 19,50 mk ateriala kohden (ei siis 19,50 mk/päivä). Kts. KirVESTES 125 §:n soveltamisohje. Pahoittelemme virhettä.

Vuoden pappi valitaan syksyllä — esityksiä odotetaan

Pappisliitto on valinnut kuusi kertaa vuoden papin. Vuoden papit ovat olleet Hannele Repo, Jorma Vilko, Sirkku Eho, Harri Palmu, Björn Öhman ja Tapio Luoma.

Vuoden pappi 2001 valitaan Pappisliiton hallituksessa alkusyksystä. Nimi julkistetaan valtuuston kokouksen yhteydessä loka-kuussa.

Vuoden papin ei tarvitse välttämättä olla julkisuudessa näkynyt pappi, hän ei ole ilman muuta muita pappeja huomattavasti parempi pappi, hänellä ei ole välttämättä pitkää papillista uraa takana. Vuoden pappi on myönteisellä tavalla vaikuttanut papin viran kuvaan. Hän on ehkä ollut erityisellä tavalla mukana josakin menestyksekkäässä hankkeessa tai sitten hän on vain ihan tavallinen peruspuurtaja, peruspappi. Tai kaikkea siltä väliltä.

Hallitus odottaa perusteluja

Tapio Luoma oli viime vuoden pappi.

ehdotuksia valinnan pohjaksi. **Alaosastot** toimivat asiassa. Jos Sinulla on hyvä nimi vuoden papiksi ja mielestäsi myös hyvät perustelut ehdokkaallesi, käänny pikaisesti alaosastosi toimihenkilöiden puoleen. Alaosastoissa keskustellaan ehdokkaista. Jos alaosastosi ei toimi, lähetä vuoden papista ehdotus perusteltuine Pappisliiton jollekin **hallituksen jäsenelle**. Toimi viimeistään elokuun loppuun mennessä.

KIRKKOPÄIVILLE KUHMOON!

Tervetuloa liittojen ohjelmalliseen jäseniltaan

Kuhmon kirjastossa

lauantaina 4.8. klo 19.30–21.00.

Tarjolla ajankohtaista asiaa, inspiroivaa seuraa,
iltapalatarjoilu ja musisointia!

Miten kirkon työntekijät sijoittuivat ammattien arvostustutkimuksessa?

Suomen Kuvalehti pyysi kolmannen kerran Taloustutkimusta selvittämään ammattien arvostusta. Aiemmat selvitykset tehtiin vuosina 1991 ja 1996. Valkotakit (lääkärit ja sairaanhoitajat) ja laki (virka-valta) menestyivät selvästi paremmin kuin mustatakit (papit) ja evankeliumi. Listan kärjessä oli jo toistamiseen kirurgi ja jumbona ovelta ovelle myyjä (sijaluku 377, edellisessä tutkimuksessa 365).

Miten sijoittuivat kirkon työntekijät? Luonnollisesti kärjessä oli arkkipiispa (47, 49) ja piispa (56, 61) samalla sijaluvulla kuin peruskoulun luokanopettaja. — Seuraavana onkin nuoriso-ohjaaja (104, 121) noustuaan siis peräti 17 pykälää! Rovasti on edelleen tanakasti sijalla 107 (107) yhdessä röntgenkuvajaajan ja asemapäällikön kanssa. Kirkkohera on pari pykälää alempana, hankin tasaisen varmasti (111, 111). Pastori on noussut samalle sijalle kuin näyttelijä (125, 137). Kanttori/urkuri on lipsunut sijalle 172 (156) kanslia- ja laskentapäällikön seuraan. Diakoni/diakonissa on sijalla 191 (168) teknikon ja tuotepäällikön kanssa. Kuoronjohtaja on aluejohtajan kanssa sijalla 198. Seurakunnan paimenista kappalainen liukui sijalle 207 (182) karjankasvattajan seuraan.

Ainoat arvostuksessa

nousijat tämän tutkimuksen mukaan olivat siten piispat ja pastorit sekä varsinkin nuorisonohjaajat.

Tutkimus kertoo senkin, että Suomen kansa ei (enää) tiedä, mikä ja kuka on kappalainen. Toisaalta tekisi mieli väittää, ettei 'kappalainen' ole suomen kielellä erityisen onnistunut latinalais-svetistinen laina. — Ensimmäinen mieleenjuohtuma KAPPAalaisesta lienee tilavuusmitta ja toinen naisten päällystakki. — Alkuperäinen capellan(us) / ca(p)pella -muoto ja -yhteys puuttuu kielestämme eli 'kappalainen' eksiteeraa suomalaisten kielitajussa lähinnä vieraiden kielten kautta.

Sakari Vilpponen

Vaaliluettelo nähtävänä

Diakoniatyöntekijöiden Liiton valtuuskunnan vaaleja koskeva vaaliluettelo on äänioikeutettujen jäsenten nähtävänä 13.–20.8.2001 liiton toimistossa, Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki.

Luetteloä koskevat huomautukset tulee esittää vaalilautakunnalle viikon kuluessa nähtävänä oloajan päättymisestä. Äänioikeutetut ja vaalikelpoiset jäsenet saavat kesäkuussa vaaleja koskevan kirjeen, katso myös Crux 3/01.

Pappisliiton valtuuston vaali 2002

Pappisliiton sääntöjen mukaan liiton ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, jonka jäsenet valitaan joka neljäs vuosi. Seuraavan kerran valtuutetut valitaan helmikuussa 2002. Heidän tuleva toimikautensa on 2002–2005. Valitsijayhdistyksen perustajina tulee olla vähintään viisi liiton varsinaista jäsentä ja kunkin ehdokaslistan ehdokkaiden enimmäismäärä saa olla kolme kertaa niin monta ehdokasta kuin hiippakunnalla on jäsenpaikkoja. Tarkat ohjeet valitsijayhdistysten perustamisesta ja ehdokkaiden asettamisesta enimmäismäärineen julkaistaan syyskuussa Cruxissa. Tässä vaiheessa on hyvä käynnistää keskustelu tulevasta vaalista. Pappien kokoontumisissa, alaosastoista lähtien, voidaan pohtia sitä, ketkä olisivat käyviä ehdokkaita omassa hiippakunnassa.

Papiston päivät 2002

K E S K E L L Ä K Y L Ä Ä ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana

Finlandia-talo, Helsinki 15.–16.10.2002

Kanttoreiden
neuvottelupäivä 2.8.2001
Lahdessa

Kirkkomusiikki tänään ja huomenna

Lahden kansainvälisen urkuvuoron yhteydessä Lahden Ristinkirkon auditoriossa järjestettävän kanttoreiden neuvottelupäivän teemanäkökulmana on tänä vuonna kirkkomusiikin nykytilanne ja tulevaisuuden näkymät.

Neuvottelupäivä alkaa tuttuun tapaan kahvitarjoilulla kello 14. Kahvin jälkeen kello 14.30 kokoonnutaan auditorioon, jossa liiton puheenjohtajan Marjukka Andersson avaa neuvottelupäivän ja uusi toiminnanjohtaja Annamari Jokinen esittäytyy. Varsinaisen alustuksen jälkeen on vielä varattu aikaa keskustelulle. Neuvottelupäivä päätetään noin kello 17.

Diakonia-työntekijät
- ai mää vai?

Diakonia-työntekijöiden
neuvottelupäivä
Tampereella 3.-5.10.2001

Diakonia- työntekijä

ai mää vai?

Diakonia-työntekijöiden neuvottelupäivät
3.-5.10.2001
Tampere,
hotelli Rosendahl

Kirkkomusiikin osaston 50-vuotisjuhlat

Kirkkomusiikoiden koulutus käynnistyi maassamme 1870-luvulla, jolloin toimintansa aloitti Turun lukkari-urkurikoulu (1878). Myöhemmin vastaavat oppilaitokset perustettiin sekä Helsinkiin (1882) että Viipuriin (1893). 1900-luvun alkupuolella lukkari-urkurikoulut muuttuivat kirkkomusiikkiopistoiksi.

Kysymys kirkkomusiikkiosaston perustamisesta Sibelius-Akatemian yhteyteen tuli ajankohdaksi vuoden 1951 alkupuolella. Viipurin kirkkomusiikkiopiston toiminta oli päätynyt jo v. 1939 talvisodan alkaessa. Kun Turun kirkkomusiikkiopiston vuokrasopimus sanottiin irti keväällä 1951, opisto päätti lopettaa toimintansa saman vuoden keväällä ja pyytää Helsingin kirkkomusiikkiopistoa ottamaan huollettavakseen oppilaittensa koulutuksen. Helsingin kirkkomusiikkiopisto pyysi puolestaan Sibelius-Akatemiaa ottamaan huostaansa maan kaikkien kirkkomusiikoiden kouluttamisen.

Sibelius-Akatemian johtokunnan asettama työryhmä valmisti lopullisen ehdotuksen kirkkomusiikkiosaston perustamiseksi. Uuden osaston tarkoituksena oli antaa sekä kirkkomusiikillisten tavoitteiden mukaiset valmiudet, joita kirkkomusiikkiopistokomitea oli aikaisemmin mietinnössään esittänyt. Kirkkomusiikkiosasto aloitti toimintansa syyslukukauden 1951 alussa. Osaston ensimmäiseksi johtajaksi valittiin professori Armas Maasalo ja ensimmäiseksi inspehtoriksi Tampe-

reen hiippakunnan tuomiokapitulin määräyksestä teol. tri Lauri Apajalahti. Varsinaista vihkiäisjuhlaa vietettiin lokakuun 11. päivänä 1951.

Kirkkomusiikin osaston perustamisesta Sibelius-Akatemiaan tulee ensi syksynä kuluneeksi 50 vuotta. Kaksipäiväisiä juhlia, joihin kaikki entiset ja nykyiset opettajat ja opiskelijat ovat tervetulleita, on tarkoitus viettää lokakuun 10.–11. päivinä. Juhlia valmistelevan toimikunnan puheenjohtajana on toiminnut prof. Reijo Pajamo. Kaksipäiväisten juhlien alustava ohjelma on seuraava:

KESKIVIIKKO 10.10.2001

09.00 Juhlaseminaari
15.00 Paneelikeskustelu »Koulutuksen ja kentän kohtaaminen»
19.00 Konsertti, *Entisten ja nykyisten opettajien sävellyksiä*
21.00 Illanvietto

TORSTAI 11.10.2001

10.00 Juhlamessu, *saamaa arkkipiispa Jukka Paarma*
13.00 Pääjuhla

Juhlat keskittyvät R-talon konsertti- ja kamarimusiikkisalisiin. Juhlamessu ja konsertti pidetään Helsingin tuomiokirkossa.

Juhlien yhteydessä julkistetaan osaston vuosikirja Tabulatura 2001, joka sisältää kirkkomusiikin osaston historian lisäksi artikkeleita sekä luettelot osastossa suoritetuista erilaisista tutkimuksista ja opinnäytetöistä.

Reijo Pajamo

Uusia näkyjä, uutta virtaa?

Seurakuntapapin erityiskoulutus (25 ov)
alkaa vuonna 2002
Kysy lisää Kirkon koulutuskeskuksesta
(09) 2719 911

Ain veisatkaam' Herrall

**Valtakunnallinen
virsitapahtuma Vaasassa
24.–25.11.2001**

 Vaasassa järjestetään 24.–25.11. 2001 valtakunnallinen virsitapahtuma »Wanha virsikirja 300 vuotta». Tapahtuman järjestää Hymnologian ja liturgiikan seura yhteistyössä Vaasan suomalaisen ja ruotsalaisen seurakunnan sekä kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskuksen kanssa.

Ohjelmassa on vuoden 1701 virsikirjaa ja sen sävelmistöä tarkasteleva seminaari sekä uutta ja vanhaa suomalaista virsikulttuuria tutuksi tekeviä yleisötilaisuuksia, konsertteja, pääjuhla ja juhlanjalustusta. Tapahtumassa on mukana maamme johtavia virren asiantuntijoita, koulumaailman edustajia, kuoroja ja kirkkomuusikoita. Jaakko Löytyn »Uusimmat virret» -tilaisuus tuo omalta osaltaan nykyhetken näkökulmaa tapahtumaan. Lapuan hiippakunnan emerituspiispa Yrjö Sariola johtaa virsikasvatusta koskevaa paneelikeskustelua, saman hiippakunnan nykyinen piispa Jorma Laulaja saarnaa messussa ja pääjuhlan juhlapuhujana on professori Reijo Pajamo. Kaksikieliseen tapahtumaan odotetaan vieraita myös muista pohjoismaista.

Tarkempia tietoja antavat KJMK:n musiikkisihiteeri Ulla Tuovinen puh. 09-1802 262 ja Hymnologian ja liturgiikan seuran puheenjohtaja Hannu Vapaavuori puh. 040-7005 407.

Ilmoittautuminen 26.10.2001 mennessä:
Kirkon jumalanpalvelus- ja musiikkitoiminnan keskus
PL 185, 00161 Helsinki
puh. 09-1802 340 (Mairikki Uusitalo)
mairikki.uusitalo@evl.fi

www.kotimaa.fi

LIITTOJEN U U D E T J Ä S E N E T

PAPPISLIITTO

Varsinaiset jäsenet:

Alftan, Marja, Salo-Uskelan srk
Honkanen, Jarmo, Jyväskylän kaupunkisrk
Kuusinen, Anitta, Kotkan srky/Kymin srk
Leino, Iiro, Rauman kaupunki ja maasrk
Lindblom, Rune, Espoon srky/Esbo sv.förs
Lindström, Mirja-Liisa, Rovaniemen srk
Myllykoski, Heikki, Muuramen srk
Salmi, Mikko, Nuorten Keskus ry
Tetri, Nina, Lahden srky/Salpausselkä

Maisterijäsenet:

Isokorpi, Tarja, kaksoisjärjestäytynyt

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO:

Jaakonaho, Kirsi, Helsingin srky/Malmi
Kauppinen, Tiina, Helsingin srky/Roihuvuori
Kvist, Leila, Merijärven srk
Lahdensalo, Terhi, Helsingin srky/Roihuvuori
Lahtivirta, Anne-Maarit, Suodenniemi
Lehtisalo, Petri, Espoon srky/Leppävaara
Luoma, Tuuli, Vaasan srky/Suomal. srk
Malmivaara, Maarit, Lapuan tuomiokirkkosrk
Nordlund, Anu, Porin srky/Diak.kesk.
Pullinen Riitta, Helsingin srky/Mellunkylä,
Tarvainen-Pesu, Sirpa, Helsingin srky/ Roihuvuori
Taalu, Kaisa-Leena, Tampereen srky
Tuukkanen, Jaana, Suonenjoen srk
Utriainen, Hanna, Muuramen srk

Helsingin teologisen tiedekunnan vuosikurssi 1981

Syksyllä on kulunut 20 vuotta siitä kun aloitimme opinnot Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa — tätä kannattaa juhla!

Tervetuloa kurssijuhlaan **22.10.2001** klo 18–24 Helsinkiin, Ravintola Lasipalatsin Palahuoneeseen, os. Mannerheimintie 22–24.

Ilmoittaudu 21.9.2001 mennessä s-postiin leena.vainionpaa@evl.fi tai markku.elo@evl.fi.

Tarjolla on liha-, kala- ja kasvisruokaa, kukin maksaa ruokansa itse. Mainitse myös ruoka-aineallergioista ja ohjelmatoivomuksista.

Juhlapaikan yhteystiedot
<http://ravintola.lasipalatsi.fi/>

Kaj Andersson, Entinen kurssi-isäntä
050-5637521

Pappisliiton opintomatkat vuonna 2001 ja 2002

Pappisliiton opintomatka Liettuaan 21.–24.9.2001

»Tutustuminen kirkolliseen tilanteeseen Liettuassa»

Matkanjohtajina ovat Kuopion hiippakuntas sihteeri Raimo Turunen (asiantuntijaohtaja) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus. Matkan hinta on 2.150 mk, sisältäen lentomatkat Hki–Vilna–Hki ja lentokenttäverot, neljän tähden hotellimajoituksen kahden hengen huoneissa, hotellin aamiaistarjoilun, asiantuntijaluennot, bussikuljetukset ja matkajärjestelyt.

Matkan ohjelma:

Pe 21.9. Lento Helsinki–Vilna, majoittuminen hotelliin, tutustuminen Vilnan vanhan kaupungin nähtävyyksiin ja perehtymistä matkan aihepiiriin.

La 22.9. Opastetun bussimatkan Taurageen, missä tapamme Liettuan luterilaisen kirkon piispan Jonas Kalvanasin ja muuta papistoa, tutustumme kirkon toimintaan ja käymme keskustelua kirkon ja yhteiskunnan välisistä suhteista. Illalla paluu Vilnaan.

Su 23.9. Ryhmiin jakautuminen ja tutustumista Vilnan ja lähikaupunkien luterilaisten seurakuntien jumalanpalvelus-

elämään ja muuhun toimintaa. Illalla liiton tarjoama illallinen Vilnassa.

Ma 24.9. Vapaata ohjelmaa ja lento Vilna–Helsinki.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset toimistos sihteeri Heli Meinolalle, puh. (09) 150 2653 tai sähköposti heli.meinola@pappisliitto.fi. Paikkoja on jäljellä vielä muutama, toimi nopeasti.

Pappisliiton opintomatka Roomaan 7.–14.4.2002

Matkanjohtajana toiminnanjohtaja Esko Jossas. Asiantuntijaohtaja kirkkohistorian professori Kyllikki Tiensuu.

Liittojen yhteinen opintomatka Englantiin 18.–25.5.2002

»Tutustuminen Lontoossa, Manchesterissä ja Liverpoolissa anglikaanisen kirkon toimintaan erityisesti yhteiskunnallisen työn näkökulmasta». Matka tehdään Pappisliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton yhteismatkana.

Matkanjohtajina toimivat KDYK:n yhteiskuntatyön sihteeri, pastori Ilkka Sipiläinen (asiantuntijaohtaja), järjestösihteeri Raija Pyykkö (DTL) ja apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus (SKPL).

Ajankohtaista verkossa

Vieraile liittojen kotisivuilla

PAPPISLIITTO
WWW.EVL.FI/JST/PAPPISLIITTO

Luottamusmiehet hiippakunnittain ja seurakunnittain

Löydät luottamusmiestiedot etusivun linkistä »aluetoiminta» (alaosastot ja luottamusmiehet).

Rippikoululeirit lähestyvät

Mitä asioita tulisi huomioida, jotta leirit voitaisiin toteuttaa turvallisesti ja myös työntekijöiden jaksaminen huomioiden? Tutustu seurakuntiin lähetettyyn rippikoululeirejä käsittelevään kirjeeseen.

Debattinurkassa keskustellaan — kerro oma näkemyksesi

Nosta esiin ajankohtaisia, mielenkiintoisia ja tärkeitä asioita!

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO
WWW.DTL.FI

Suljettujen sivujen keskustelupalsta

Pohdintaa mm. työ- ja vapaa-ajan kysymyksistä sekä vinkkejä sururyhmien järjestämisestä. Tutustu myös 2.4. järjestetyn liiton alaosastojen toimihenkilöiden neuvottelupäivän antiin.

KANTTORI-URKURILIITTO
WWW.KOLUMBUS.FI/SKUL

Kanttorit yksissä kansissa

Suomen kirkkomuusikot 2000 — tutustu uuteen matrikkeliin.

Pappisliiton kotisivujen osoite on www.evl.fi/jst/pappisliitto

CRUX

l ö y t y s a m a s t a o s o i t t e e s t a

Noli me tangere — vai?

Vuoden alusta astui voimaan uusi mahdollisuus nostaa kanttoreidenkin palkkaa paikallisseurakunnan päätöksellä tietyissä seurakunnissa ja suurissa seurakuntayhtymissä. Luottamusmiehet ovat saaneet uudenlaista vastuuta ja konkreettisen mahdollisuuden vaikuttaa edustamiensa työntekijöiden henkilökohtaiseen palkkakehitykseen. Onko mahdollisuuteen tartuttu? Näiden muutamien kuukausien aikana olen kuullut kahden kanttorin palkkauksen oikaisemisesta ja muutamien vireillä olevasta. Jossain on tämän uudistuksen myötävaikutuk-

sella nostettu vanhan tutkinnon suorittaneiden keskiasteen kanttoreiden palkka musiikin maisterin palkkaluokkaan ja näin edesautettu SKULin monivuotista pyrkimystä.

Kanttoreiden palkkahaitarissa on liikkumavaraa. Suurimmassa osassa seurakuntia on palkkaus kivunnut vain alarajan noston myötä. Palkka lepää tukevasti alimmalla mahdollisella portaalla, vaikka perusteita korotukseen olisikin.

Parasta uudessa systeemissä on paikallisen harjinnan mahdollistuminen, ikävintä se, että juuri niissä seurakunnissa, joissa työskennellään kaikkein pienimmillä palkoilla (C-kanttorit ja pienten seurakuntien B-kanttorit), ei tätä mahdollisuutta ole, vaikka halua palkannostoon seurakunnan puolelta löytyisi.

Minkälaisin (yhtenevin?) perustein luottamusmiehet suosittelevat tai tulevat suosittamaan palkkorotusta työntekijälle? Ollaanko seurakunnissa halukkaita ja valmiita keskustelemaan paikallisen palkkauksen mahdollisuuksista? Koetaanko seurakunnissa, että palkka-asioista on vaikea puhua — tuntee työntekijä itsensä röyhkeäksi tai epä kristilliseksi, jos hän haluaa keskustella palkan korotuksesta?

Vapaus tuo aina muassaan vastuun ja valinnan tuskan tai ihanuuden.

Joissain vanhoissa uruissa on salaperäisen näköinen rekisteritappi, jonka alla lukee: Noli me tangere — älä koske minua. Palkkaukseen liittyvät asiat koetaan helposti tällaisiksi — älä koske minua. Kuitenkin tuo rekisteri on rakennettu urkuihin yhdeksi lisämahdollisuudeksi, jota käytetään aina, kun tarvis vaatii.

Siitä vedettäessä muuten alkavat kirkonkellot soida!

marjukka.andersson@kolumbus.fi

Ykspappisten kirkkoherrat — Soloherdarna laivavaristeily

Turku — Rymättylä — Tukholma — Rymättylä — Turku. All Night Long.

Lähtö: Viking Amorella lähtee Turun satamasta **17.9.2001** klo 8.45 palaten seuraavana aamuna klo 7.35.

Ohjelma: Keskustelua viritellään ajankohtaiskysymyksistä, papin ammattietiikasta ja pienen seurakunnan johtamisesta. Pappisliitosta mukana on apulaistoiminnanjohtaja Hannu Ronimus.

Hinnat: 330 markkaa B-luokassa 2-hengen hytissä, 510 markkaa B-luokassa 1-hengen hytissä (rajoitetusti)

Tarkemmat tiedustelut sihteeriltä: Heikki Mäntylä, heikki.mantyla@evl.fi, puh / fax. 02-473 0222

Ilmoittautuminen: Maksamalla 3.9.2001 mennessä matkan hinta yhdistyksemme tilille: Kosken Op 471010-261090.

Paikka on varmistettu 30:lle ensimmäiselle ilmoittautuneelle.

Ykspappisten kirkkoherrat — Soloherdarna johtokunta

Pontus Salmi: HENGELLISILLÄ TYÖNTEKIJÖILLÄ TYÖMOTIVAATIO KORKEALLA

Vantaan seurakunnissa toimii Suomen ainoa päätoiminen työpaikkapappi. Pontus Salmen tehtävänä on palvella yritysten henkilöstöä yhteistyössä henkisen työsuojelun kanssa. Keskeinen tehtävä on tarjota yritysten henkilöstölle keskusteluapua elämän eri tilanteisiin. Tänä keväänä Salmelta ilmestyi teologisen tiedekunnan käytännöllisen teologian laitokselle tehty väitöskirja, jossa hän on tutkinut seurakuntien päätoimisten hengellisen työn tekijöiden työmotivaatiota. Tutkimusta varten kerättiin postikyselyaineisto 100 seurakunnasta eri puolilta Suomea. Mukana olivat seurakuntien kaikki päätoimiset hengellisen työn tekijät lastenohjaajia lukuun ottamatta. Kysely suoritettiin kevättalvella 1995. Tutkimusaineiston kooksi tuli yhteensä 589 työntekijää.

TYÖMOTIVAATIO KORKEALLA

Seurakuntien hengellisen työn tekijöiden työmotivaatio osoittautui tutkimuksen mukaan hyväksi. Motivaatiota parhaiten selittävä tekijä oli tyytyväisyys mahdollisuuksiin kehittää ja toteuttaa itseään. Tärkeää oli, että työntekijöillä oli mahdollisuus toimia itsenäisesti, tehdä luovaa työtä, kantaa vastuuta sekä saada työn kautta itselleen omanarvon tunnetta sekä mahdollisuuksia henkilökohtaiseen kasvuun ja kehittymiseen.

Toiseksi parhaiten työmotivaatiota selitti työntekijöiden tyytyväisyys saatuun arvostukseen. Seuraavaksi tärkeimpiä olivat työntekijöiden tyytyväisyys työhönsä kokonaisuudessaan sekä työntekijöiden nykyinen kutsumustietoisuus. Mitä varmemmin työntekijä koki seurakuntatyon olevan Jumalalta saadun kutsumuksen toteuttamista, sitä korkeampi työmotivaatio oli. Ammatin ulkoiset tekijät, kuten aineellinen hyvinvointi ja sosiaalinen kohoaminen ja vaikutusvalta, eivät olleet työntekijöille niin tärkeitä.

SUURIA TAITEILIJOITA JA YKSITYISYRITTÄJIÄ

Pontus Salmi itse pitää individualistista työskulttuuria kirkon työn ongelmana. »Kirkko on suurten taiteilijoiden ja yksityisyrittäjien yhteisö.« Tästä seuraa, että monella työntekijällä on oman työnsä tavoitteet »hukassa«. Syy on Salmen mukaan osittain kirkon ja

seurakuntien johdossa, joiden tulisi ottaa esimiestehtävänsä vakavammin. Hän toteaa, että vallan määrä on aina vakio ja joku sitä aina käyttää. Jos sitä ei työyhteisössä käytä virallinen taho, sitä käyttää epävirallinen taho — vaikkapa seurakunnan kanslisti. Salmi jopa esittää, että suurten seurakuntien kirkkoherrojen ei tulisi juuri lainkaan osallistua esimerkiksi toimitusten hoitamiseen, vaan heidän tulisi keskittyä seurakuntansa johtamiseen. Hän kuitenkin väittää, että osa seurakuntien työntekijöistä kauhistuisi, jos työyhteisöön tulisi hyvä esimies. Monet työntekijät sanovat kaipaavansa hyvää esimiestä, joka osaa asettaa työlle selkeitä tavoitteita, mutta todellisuudessa he haluavat tehdä työtä niin kuin itse parhaaksi näkevät. Salmi haastaakin seurakuntien työyhteisöjä miettimään omaa perustehtäväänsä, miksi seurakunta on olemassa.

ILMAPIIRI RASSAA

Noin joka kolmas työntekijä piti seurakunnassaan vallitsevaa ilmapiiriä huonona tai erittäin huonona. Seurakunnan kokonaisilmapiiri koettiin parhaimmaksi pienissä ja keskusuurissa seurakunnissa ja huonoimmaksi se koettiin suurissa (yli 15 000 jäsenen) seurakunnissa. Joka neljännellä tutkimuksessa mukana olleista oli työyhteisö, jossa oli hyvä kokonaisilmapiiri. Viidesosalla se oli huono. Kirkkoherat olivat arvioineet oman seurakuntansa ilmapiirin sekä oman johtamistaitonsa tason paremmaksi kuin heidän alaisensa.

Ilmapiiriongelmat vaikuttivat kauttaaltaan negatiivisesti työntekijöihin. Huonon ilmapiirin omaavissa seurakunnissa oltiin tyytymättömämpiä työjohtoon ja työntekijöiden väliset sosiaaliset suhteet rasittivat enemmän.

Seurakunnan työilmapiirillä oli myös vaikutusta henkilöstön työtyytyväisyyden muodostumiseen. Erityisesti kirkkoherralla oli suuri — myönteinen tai kielteinen — vaikutus alaistensa viihtyvyyteen. Perustellusti voidaan sanoa, että ilmapiiriltään huonossa seurakunnassa on työntekijöiden mielestä johtamistaidoltaan huono kirkkoherra.

PSYKKINEN RASITUS MELKO ALHAINEN

Työntekijöiden kokeman psyykkisen rasituksen taso oli tutkimuksen mukaan melko alhainen. Eniten

Pontus Salmi itse pitää individualistista työkuultuuria kirkon työn ongelmana. »Kirkko on suurten taiteilijoiden ja yksityisyritysten yhteisö.»

rasitusta, mielipahaa tai erityistä epäviihtyvyyttä aiheuttivat työajat ja -määrä. Pontus Salmi näkee tärkeäksi esimiehen tehtäväksi antaa alaisilleen palautetta siitä, milloin nämä ovat tehneet työtä riittävästi ja tarpeeksi hyvin.

Rasitus, joka johtuu oman persoonan sopimattomuudesta nykyiseen työhön, oli tiettyjen yksittäisten työntekijöiden kohdalla merkittävä tekijä. Salmi haluaa kuitenkin muistuttaa, että kirkon tulee valita itselleen sopivat työntekijät omasta perustetävästään käsin eikä muuttaa seurakunnan työtä sen mukaan, millaisia työntekijöitä on palkattu.

ALLE 40-VUOTIAIDEN MOTIVAATIO KADOKSISSA

Alle 40-vuotiaiden tilanne oli monissa asioissa huonompi kuin vanhempien työntekijöiden. Nuorilla oli alhaisempi yleinen motivaatiotaso ja kutsumustietoisuus, he kokivat harvemmin työn olevan heidän elämäntehtävänsä ja kutsumuksensa ja pitivät omassa työssään kristillisyyden toteuttamista vähemmän arvossa kuin vanhemmat työntekijät. Lisäksi nuoret olivat vanhempia työntekijöitä vähemmän tyytyväisiä työnjohtoon, saamaansa arvostuk-

seen ja työaikoihin sekä -määriin. Työajat ja -määrä myös rasittivat heitä enemmän kuin yli 40-vuotiaita työntekijöitä.

KUTSUMUS, HYVÄ TYÖYHTEISÖ JA KANNUSTAVA ESIMIES

Seurakunnan työntekijöiden työmotivaatioon liittyvät tekijät näyttäisivät olevan melko samanlaisia kuin muillakin suomalaisilla palkansaajilla. Erottavina tekijöinä ovat palkkiojärjestelmän erillaisuus sekä työn kutsumuksellinen luonne. Seurakuntien palkkausjärjestelmä ei ole taloudellisilta palkitsemismahdollisuuksiltaan kannustava. Palkkaa ei ole sidottu työsuorituksiin, joten taloudelliset kannusteet eivät vahvista seurakunnissa työkäyttäytymistä samalla tavalla kuin monella muulla alalla.

Kristillisen arvoperustan takia uskonnolliset arvot vaikuttavat seurakunnan kaikkeen toimintaan. Hengellisessä työssä toimiminen ja siinä viihtyminen edellyttää työyhteisön kristillisen arvoperustan hyväksymistä ja myös kutsumustietoisuutta.

Kaiken kaikkiaan Salmen tutkimus antaa hyvän kuvan seurakuntien hengellisen työn tekijöiden työmotivaatiotasosta. Seurakuntatyö on kutsumustietoiselle työntekijälle sisäisesti palkitsevaa ja motivoivaa. Työntekijän työmotivaatiotason kannalta on myös tärkeää, että hänellä on hyvä ja kannustava työyhteisö ja esimies tukena.

Kirjoittaja on Diakoniatyöntekijöiden Liiton järjestösihteeri.

»Vallan määrä on aina vakio ja joku sitä aina käyttää. Jos sitä ei työyhteisössä käytä virallinen taho, sitä käyttää epävirallinen taho — vaikkapa seurakunnan kanslisti.»

DIAKONIA PAPIN TOIMENKUVASTA

Diakoniapapillinen pohdintani sai alkunsa vajaan viisi vuotta sitten. Olin palannut kymmenen vuotta kestäneeltä lähetystyöjaksolta ja tullut valituksi diakoniapapiksi Hyvinkään seurakuntaan. Odotin jotain, mutta sain toista. Kymmenen edellisen vuoden tapahtumat olivat kyntäneet jälkensä syvälle suomalaiseen yhteiskuntaan, ja minä olin ollut Aasiassa.

TYÖNJAKOKIRJA JA TODELLISUUS

1.1.1997 sain käsiini pappien työnjakokirjan, jossa kohdallani luki: vastuualueena diakoniatyö. Kukaan ei kertonut minulle, mitä se tarkkaan ottaen merkitsi. Kirkkoherra vaistosi, että diakoniatyö oli melkoisten muospaineiden puristuksessa ja toivoi minun toimivan muutoksen johtajana. Näillä eväillä varustettuna kävelin seurakuntamme diakoniakäytävälle.

Melko pian valkeni, ettei minulla ollut edellytyksiä johtaa seurakuntamme diakoniatyötä kohti kirkkoherran toivomaa muutosta. Alkuvaiheessa istuin kuunteluoppilana viikoittaisessa diakoniatyöryhmän kokouksessa. Kokouksessa käsiteltiin juuri tuolloin seurakuntamme ruokapankin perustamista, mikä sittemmin perustettiin ja nyttemmin lakautettiin. Samanaikaisesti ihmeteltiin taloudellisessa ahdingossa elävien ihmisten putoamista läpi kaikkien turvaverkkojen. Yhteiskunnan avustusresurssit olivat käyneet vähiin, eikä seurakunnan avustusvaroista ollut juuri muuksi kuin hätäiseksi ensiavuksi. Regimentit olivat menneet pahasti sekaisin.

Opin, että diakoniatyö oli muuttunut yksinään puurtavien diakonisojen elämäntehtävästä yhteiskunnan kolmannen sektorin erääksi voimatekijäksi. Ilmassa oli kuultavissa jo kysymys: Mikä meidät erottaa sosiaalityöstä? Toimenkuvassani diakoniatyöhön varatun työajan puitteissa en pystynyt paneutumaan riittävästi ongelmakenttään. Kunhan oppisin diakonian uutta kieltä edes sen verran, että osaisin yksinkertaisesti selittää vanhurskauttamisoppia karensiin joutuneen pitkäaikaistyöttömän pahoitpidellylle avopuolisolle.

VIIRAN SÄIKEET IRRALLISIKSI RIHMOIKSI?

Seurakunnan uutena pappina huomasin, että diakoniatyössä puhuttiin asioista, joista papisto oman työnsä kautta oli lähes tietämätön. Ehkä näin oli

aina ollutkin. Tunsin vain olevani jossain väli-maastossa kahden periaatteessa yhdeksi viraksi nio- voutuvan virkasäikeen välissä. Ei ollut tavatonta kuulla papiston ihmettelyä siitä, mitä ne diakonia- työntekijät oikein tekevät niissä toimistohuoneis- saan. Toisaalta diakoniatyöntekijät ihmettelivät, että missä papisto luuraa, kun se ei käytä sille varattuja huoneita samalla käytävällä.

Syitä eriytymiseen löytyy tietysti virkojen histo- riallisesta kehityksestä, mukaan lukien papiston työ- tehtävien keskittyminen viikonvaihteeseen. Oma kappalaisen virkani sisältää lisäksi aluepapin vas- tuun, joten yhteys diakonian arkeen oli ja on väkisinikin ohut, eikä antanut mitään edellytyksiä johtaa työn kehittämistä.

Mutta vähitellen opin tiedostamaan pappis- ja diakoniavirkojen vieraantumisen toisistaan johtu- van myös siitä, että papit ja diakoniatyöntekijät elivät ja elävät saman talon eri käytävillä toisistaan riippumattomina tekijöinä. Tosin erikseen sovitta- essa tavataan alttarilla sakramenttien jaossa ja ruko- uksessa. Jumalanpalvelusuudistuskin edellyttää sitä. Niin, ja diakoniaviran historia!

Viimeisen kymmenen vuoden jäljet näkyivät eri tavalla toisaalta papiston ja toisaalta diakonian käytävällä. Rajusti muuttunut yhteiskunta oli ram- pautuessaan joutunut pudottamaan kyydistään osan heikoimmista jäsenistään. Diakoniatyön motto- na perinteisesti on ollut se, että se pyrkii toimimaan siellä, missä hätä on suurin, eikä apua ole lähellä. Niinpä se ei voinut välttyä ottamasta syyliinsä laidan yli pudonneita. Samalla diakoniatyöstä tuli kirkon mainosikkuna yhteiskunnallisen murroksen keskel- lä eläville ihmisille, olkoonkin, että samalla mureni jalkoihin jotain perinteikästä ja tärkeäksi koettua seurakunnallista diakoniaa.

Yhteiskunnallinen murros kosketti myös papis- toa, mutta nähdäkseni eri tavalla. Niinpä nämä kirkollisen viran kaksi perussäiettä, papisto ja dia- konia myllerryksen keskellä menettivät osittain kos- ketuksensa toisiinsa. Jopa diakoniapappien ote työ- alansa uusiin, päivittäisiin haasteisiin hataroitui. Ei tullut miesten mieleen, että naiset ja diakonissat olivat pakotetut oppimaan yhteiskunnallisen muo- toksen arkikielen. Muutamaa selektiivipappia ja muutamia valveutuneita diakoniapappeja lukuun ottamatta seurakunnallisen diakonian todelliseksi ääniksi nousivat diakoniaviranhaltijat. Syy oli yk- sinkertainen: papisto ja diakoniaviranhaltijat koh- tasivat murroksen eri näkökulmista. Sanasto oli toinen.

YHDESSÄ SANOITTAMISEN VAIVA

Diakoniaviranhaltijoiden painoarvon ja samalla itsetunnon kohoaminen on nähtävä pelkästään myönteisenä ja kirkkoa sisäisesti vahvistavana ja aikuistavana ilmiönä. Uudistuneen diakonian kautta kirkon ja yhteiskunnan kohtaamispiinta on laajentunut olennaisesti. Yhteistyö samojen ihmisten edun hyväksi on laajentunut esimerkiksi verkostoitumisen myötä.

Kirkon sisällä on kuitenkin jäänyt pohtimatta se, mitä diakonian muutos on vaikuttanut esimerkiksi kirkon perusvirkojen, papiston ja diakonian yhteistoimintaan. Ainakaan diakoniaväen erimuotoisissa kokoontumisissa en ole tavannut sen enempää pappeja kuin diakoniatyöntekijöitäkään, jotka olisivat olleet tällaisesta pohdiskelusta tietoisia. Pohdiskelun tarvetta sen sijaan on koettu vahvasti.

Vuosina 1998–2000 osallistuin KDYK:n diakonia- ja yhteiskunnallisen työn työalajohtamisen kurssille yhdessä johtavassa asemassa olevien diakoniatyöntekijöiden sekä muutaman diakoniapapin kanssa. Kurssin yksi merkittävimpiä anteja oli ympäri Suomen tullut kokemus diakoniapapin roolin epämääräisyydestä, mikä tarkoittaa yhtä kuin virkojen eriytymistä toisistaan riippumattomiksi toimijoiksi. Epämääräisyyttä tuntui olevan nimenomaan suurissa kaupunkiseurakunnissa, joissa diakoniaviranhaltijoita on useita.

Mainitun kurssiin aikana jouduin pohtimaan omaa rooliani diakoniapappina. Tätä yksinkertaista pohdintaani en tuo esille totuutena, vaan kyselynä ja keskeneräisenä etsintänä.

DIAKONIAPAPIN ASEMASTA DIAKONIAN TEKIJÄKSI

Normaalissa seurakuntavirassa toimivan papin kalenteriini en siis saanut sovitettua kirkkoherran toimomaa vastuuta diakoniatyön johtamisesta. Johtaminen olisi edellyttänyt läsnäoloa diakoniatiiimin arkisten kysymysten keskellä maanantaista perjantaihin.

Onnellinen sattuma oli, että samanaikaisesti kyselyjeni kanssa seurakunnassa oli perustettu hallinto-organisaatio- ja johtosääntötyöryhmä. Saatoin kyselyni työryhmän tietoon. Rauhallisen ajan kulluttua työryhmä esitti raportissaan muun muassa, että diakoniasihteeristä tulee diakoniatyöntekijöiden esimies ja diakoniatyöstä vastaava viranhaltija. Samalla diakoniasihteerin ja diakoniapapin sidottiin yhteiseen valmisteluvastuuseen.

Mainitun työryhmän aikaansaannoksen pohjalta laadin työnkuvan itselleni diakoniapappina. Työnkuva ei ole suorituskeskeinen aikataulu vaan periaatteellinen runko. Työnkuvassa voi erottaa kolme perusaluetta: yhteistyö diakoniasihteerin kanssa, diakoniateologia (teoria ja sovellus) ja yhteys diakonian kohtamiin ihmisiin (en osaa puhua asiakkaista!).

Yhteistyö diakoniasihteerin kanssa merkitsee säännöllisiä keskusteluja ajankohtaisista asioista, kuten johtokunnan kokous, seuraavan vuoden työn suunnittelu ja toimintakertomus.

Diakoniateologian harjoittaminen käytännössä merkitsee diakonia-alan kirjallisuuden ja lehtien säännöllistä lukemista. Paikkakuntaakohtaisen diakoniateologian luominen onkin jo suuri haaste, mutta olen tietoisesti julkisissa puheenvuoroissani hakenut diakonista näkökulmaa. Välillä tunnen kantavani »vasemmistolaispapin» leimaa, vaikka tässä suhteessa sitoutumaton olenkin.

Itselleni läheisin diakoniapapin vastuualue on yhteys diakonian arkeen. Olen ottanut pysyväksi käytännökseni, että vuoden aikana osallistun 2–3:lle diakonialeirille leirin alusta sen loppuun. Koen ongelmalliseksi sen, että pappi vain piipahtaa jaksamassa ehtoollista leirin päätteeksi. Vuosien myötä pyrin vaihtelevaan mielenkiintoisuuteen, että oppisin tuntemaan mielenkiintoisuutta, päihde-, maahanmuuttaja- jne. ryhmiä. Kokemukseni tässä suhteessa on erittäin kannustava. Tunnen olevani omieni keskellä.

VIRKOJEN YHTEYDEN VAATIMUS

Diakoniapapin roolin luomisessa ja varjelemisessa on kysymys seurakunnallisen elämän moninaisuudesta huolehtimisesta. On perusteltua varjella eri koulutuksen saaneita viranhaltijoita eriytymästä toisistaan riippumattomiksi tekijöiksi. Toimenkuvien laatimisen tavoitteena on oltava yhteistyö, samaan päämäärään pyrkiminen, ei esimerkiksi vallan jakaminen tasan.

Lähtökohtana yhteistyölle on oltava eri koulutusten arvostaminen ja erilaisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden osaamisen ja aikuisuuden arvostaminen. Koulutus ei voi eikä saa taata asemaa eikä arvostusta. Vasta koulutuksessa saadun tiedon, viisauden ja taidon antaminen yhteisen hyvän toteuttamiseen antaa viranhaltijalle sen arvostuksen ja aseman, joka virkaan kuuluu.

Voidakseen olla vaikuttamassa oman seurakuntansa diakonian äänen syntyymiseen diakoniapapin on uskallettava olla teologi, mutta samalla on antauduttava vuorovaikutukseen diakonian arjen kanssa. Edellytyksenä tämän toteutumiseksi on oma asenne ja keskinäinen työnjako. Asenteita voidaan muuttaa ennen kaikkea koulutuksen kautta. Siksi työnjohdon tulee valvoa, että työntekijät hakeutuvat tehtävissä kehittymiseen tarvittavaan koulutukseen. Asenteisiin vaikuttavat vähintään yhtä paljon toisen työn kysymysten kuunteleminen ja pohtiminen. Diakoniapapin keskeinen tehtävä on olla kuulolla, mitä diakoniatyöntekijöiden työssä tapahtuu. Rooli on kuitenkin papin rooli, yhteisen viran kolmas säie diakonian ja piispan virkojen syleilyssä.

Kirjoittaja on Hyvinkään seurakunnan diakoniapappi ja Kytäjän aluepappi.

TEKIJÄNSÄ NÄKÖINEN TYÖ

Viime vuosina on puhuttu paljon diakoniatyön raskaudesta, työn rajaamisen tärkeydestä ja työhön liittyvistä riskeistä. Työssä on onneksi olemassa toinenkin puoli. Työntekijöillä on kullakin omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteensa. Työssä täytyykin olla asioita, jotka kannustavat jatkamaan. Palkitsevat asiat eivät ole aina niitä helpoimpia, mutta jokin niissä kiinnostaa ja saa tutustumaan aihepiiriin laajemminkin.

MAHDOLLISUUS SUUNNATA TYÖTÄÄN

Olen tehnyt käytännöllisen teologian alaan liittyvän pro gradu -työni vuonna 2000. Haastattelin 19 diakoniatyöntekijää teemahaastattelumenetelmällä syksyllä 1996. Tutkimukseni tarkoituksena oli selvittää, mikä diakoniatyössä on ensisijaista seurakunnalle, diakoniatyöntekijöille ja yhteistyötahoille työntekijän näkökulmasta tarkasteltuna. Lisäksi pyrin löytämään työn sisältöjä, jotka saavat diakoniatyöntekijän tekemään työtään. Kutsumusta olen käsitellyt aiemmassa Järvenpään diakoniaopiston päättötyössäni vuonna 1998.

Tutkimuksessani tuli esille, että diakoniatyöntekijöiden mahdollisuudet vaikuttaa työtehtäviin ovat rajalliset, sillä tietyt tehtävät tulee hoitaa. Työhön liittyviä velvollisuuksia voi tehdä erilaisilla lahjoilla ja painotuksilla. Mahdollisuus suunnata työskentelyään omien kiinnostuksen kohteiden mukaan auttaa työntekijää jaksamaan työssään. Suurissa seurakunnissa löytyy lähes kaikkiin diakoniatyön tehtäviin juuri kyseisestä aiheesta kiinnostunut tekijä. Pienissä seurakunnissa taas korostuu vapaaehtoisten osallistumisen välttämättömyys, koska työalaja ei voida jakaa monen työntekijän kesken. Tällöin muutamat työalat korostuvat.

DIAKONIAITYÖN MONET KASVOT

Tutkimukseni perusteella työntekijät voidaan karkeasti jakaa neljään ryhmään:

- 1) Yhdyskuntatyöntekijä I keskittyy työn kehittämiseen ja järjestää projekteja. Yksilötyön, etenkin keskusteleavan sielunhoitotyön sekä julistamisen hän kokee vaikeaksi. Hän haluaa välittää ihmisistä omilla taidoillaan. Hänen mielestään evankeliumia voi levittää »soppalautasen kautta».
- 2) Yhdyskuntatyöntekijä II pitää sielunhoito- ja julistustyöstä. Projektien järjestäminen on hä-

nenkin työssään merkittävällä sijalla, mutta hän kokee sielunhoidolliset keskustelut hyvin tärkeiksi. Jumalan rakkaus välittyy hänen mielestään sekä teoissa että kohtaamisissa ja mitä erilaisimmista tilanteista.

- 3) Sielunhoitaja I tähtää työssään yksilön kohtaamiseen ja sielunhoidollisiin keskusteluihin. Hän ottaa huomioon ympärillä vaikuttavat tahot ja on valmis yhteistyöhön heidän kanssaan. Hän pyrkii kohtuullisen paljon verkostoitumaan.
- 4) Sielunhoitaja II:lle keskustelut ihmisten tärkeyttä ja vaikeistakin asioista sekä hengellisistä kysymyksistä ovat ensisijaisia. Hän ei halua perehtyä uusiin verkostointityötapoihin. Hän kokee nykydiakonian monet »puuhailut» seurakunnan sosiaalisyöntekijänä turhauttaviksi ja kyseenalaisiksi.

Kolme ensimmäistä työntekijätyyppiä pyrkivät tekemään diakoniaa yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Neljäs työntekijätyyppi toimii enemmän hoivaavan asemassa. Hoivaava diakoniatyöntekijä on ollut tietyn ajan ihanne, mutta nykyisin pyritään enemmän aktivoimaan kaikkia seurakuntalaisia.

Työn painottamisessa ja suuntaamisessa on ongelmansa. Esimerkiksi vanhustyö ei ole ollut vetävimpiä työalueita, vaikka sen kehittäminen olisi hyvinkin tulevaisuuden diakoniaa. Vammaisdiakonia ja muutamat muut vanhat työmuodot lienevät hieman samassa asemassa. Tosin uusia tapoja niiden toteuttamiseen on oleellista etsiä.

MISTÄ VOI TINKIÄ?

Nykydiakonia moninaisuudessaan kuvastaa aikaa, jota elämme. Tärkeä on jo mielestäni fraasiksi muodostunut kysymys siitä, mistä voisi tinkiä ensisijaisesti ja mistä viimeiseksi. Kukapa tinkisi siitä, mihin on perehtynyt? Monet haastattelemani työntekijät luopuisivat »ikuisuusryhmistä». Kaikki eivät tosin lopettaisi niitä vaan antaisivat vastuun ryhmistä vapaaehtoisille — kuten vanhustyönkin. Viihteellisyys, esimerkiksi syntymäpäiväkäynnit koettiin tingittäväksi alueeksi. Toiset työntekijät taas eivät jättäisi ryhmiä tai »viihteellisyyttä», koska ne voidaan kokea voimavarana työssä ja niissä voidaan nähdä syvempiä merkityksiä.

Useat haluaisivat jättää ateriapalvelun, velkaneuvonnan ja toisaalta perinteisen seurakuntasairaan hoidon kokonaan seurakunnan kontolle. Sairaanhoidon osana diakoniaa voi tosin olla tulevaisuudessa mielenkiintoinen kysy-

mys, jos kunnallinen hoito heikkenee resurssien puutteessa. Yhteisvastuukeräyksen jokavuotinen organisoiminen väsyttää joitain työntekijöitä.

Tinkimättömiksi työtehtäviksi koetaan ihmisen kohtaaminen ja auttaminen hädässä, joista kuitenkin jokaisella oli omia tulkintojaan. Toiset arvostivat kerhotoimintaa, toiset etsivää ja kotikäyntityötä. Kohderyhmät korostuivat työntekijöiden suuntautumisen mukaan mielenterveysongelmaisista työttömiin, nuorista vanhuksiin. Lapsiperheet nähtiin yhtenä tulevaisuuden haasteista: »Miksi ei yritetä tukea äitiä olemaan kotona ainakin tämän kolme vuotta ja hoitamaan ja nauttimaan tästä omasta lapsesta? Miksi me ei arvosteta sitä...?» Myös jumalanpalveluksissa mukana oleminen oli joillekin haastatelluille tinkimätön osa työtä.

KOHTI VUOTTA 2010

Ajatukset diakoniatyöstä vuonna 2010 liittyivät yhteiskunnan kahtia jakaantumiseen. Haastatellut diakoniatyöntekijät olettivat työn luonteen olevan aikaisempaa etsivämpää ja projektiluonteista. Ihmisten kohtaaminen on yhä hyvin tärkeää ellei tärkeämpääkin sähköisen viestinnän lisääntyessä. Seurakuntalaisten merkitys diakoniatyön toteuttamisessa nähdään entistä korostuneempuna, koska virkojen arvellaan vähenevän. Joka tapauksessa muutoksia on tulossa haastateltavien mielestä. Työ voi olla enemmän nuorisodiakoniaa, syvällisempää osaamista, kansainvälisempää ja laajempialaista.

Kirjoittaja on diakoni ja teologian ylioppilas (tällä hetkellä opiskelija ja kotiäiti).

Pontus Salmen
väitöskirja

Seurakuntien hengellistä työtä tekevien työmotivaatio

JTO-tutkimuksia sarja 14, 2001.

Hinta 120 mk.

Tilaukset:

JTO-Palvelut Oy

Kirjamyynti

Aavaranta

02510 Oitmäki

Puh. 09-814 1225

Fax. 09-814 1402

E-mail kirjamyynti@jto.fi

P A P I S T O N P Ä I V Ä T 2 0 0 2

Seuraavat papiston päivät pidetään Finlandia talossa Helsingissä 15.–16.10.2002.

Kyseessä on suurin valtakunnallinen papiston
opinto- ja neuvottelupäivätapahtuma.
Merkitse ajankohta jo nyt kalenteriisi!

He saavat levätä

Etelä-Kymenlaakson perheasiain
neuvottelukeskukseen johtaja **Veikko Sahla**
s. 3.2.1941, k. 4.2.2001.

Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan
eläkkeellä ollut kappalainen, rovasti **Jorma
Porthan** s. 28.5.1912, k. 28.3.2001.

Lahden Salpausselän seurakunnan eläkkeellä
ollut kirkkoherra, rovasti **Eero Kiviniemi**
s. 18.1.1914, k. 7.4.2001.

Alppilan seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, rovasti **Otso Kianto**
s. 27.1.1911, k. 22.4.2001.

Urjalan seurakunnan eläkkeellä ollut
kirkkoherra, rovasti **Aarne Arjanheimo**
s. 19.9.1910, k. 23.4.2001.

Sulkavan seurakunnan kirkkoherra,
rovasti **Taisto Salmenkivi**
s. 22.2.1940, k. 6.5.2001.

PIENEN SEURAKUNNAN KIRKKOHERRAN JA PIENEN KUNNAN JOHTAJAN YHTEISTYÖVISIO 2000- LUVULLA

Seurakunnan ja kunnan yhteistyö juontaa jo kaukaa. Entisten kirkkopitäjien muuttuessa kirkonkylistä kunniksi, säilyi seurakunnan ja kunnan toimintaympäristö edelleen samana.

Kunnan perustehtävä on erilainen kuin seurakunnan, mutta ihmiset ovat pitkälti samoja. Yhteistyölle löytyy pohjaa kasvatuksen, sosiaalitoimen, diakonian ja henkisen hyvinvoinnin kehittämisessä.

KUNNALLISHALLINNON MUOTOUTUMISESTA NYKYPÄIVÄÄN

Seurakunnan ja kunnan hallinnolla ja yhteistyöllä on pitkät juuret. Ennen kunnallishallinnon asetus- ta, joka astui voimaan vuonna 1865, kunta ja seurakunta olivat maaseudulla yksi kokonaisuus. Puhuttiin kirkkopitäjästä. Pitäjänkokouksen puheenjohtajana toimi kirkkoherra ja varapuheenjohtajana usein lukkari. Seurakunnat vastasivat köyhäinhoidosta, opetustoimesta ja pitkälti sairaanhoidostakin. Kuuluihan diakonissan tehtäviin erottamattomasti sairaista huolehtiminen.

Kunnan erkaantuessa seurakunnasta ja kuntakokouksen alkaessa kokoontua kunnan päättävänä elimenä, toimi pitäjänkokouksen entinen puheenjohtaja, kirkkoherra, edelleen alkuvaiheessa kuntakokouksen puheenjohtajana, ja varapuheenjohtajana oli lukkari. Kunnallishallinto muotoutui pikku hiljaa ja viimeisetkin kunnat saivat oman kunnanjohtajan 1970-luvulla. Kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus muodostuivat keskeisiksi päätöselimiksi. Seurakunnan hallinto eriytyi ja kehittyi. Muodostui kirkkoraati, josta tuli kirkkoneuvosto, tulivat kirkon kokous ja kirkkovaltuusto kirkkohallintokuntineen. Viime mainittu tosin lakkautettiin 1970-luvulla.

Tänä päivänä kunnan ja seurakunnan tehtävät

vaikuttavat nopeasti katsottuna hyvinkin erilaisilta. Kunnan tehtävät ovat eriytyneet omaksi laajaksi kokonaisuudeksi ja kuntayhtymätasolla on yhteistyömuotoja. Yhteistyömuotoja ja -mahdollisuuksia niiden kehittämiseksi löytyy runsaasti myös seurakunnan ja kunnan välillä. Kunnan ja seurakunnan perustehtävä on erilainen. Toimintaympäristö ja ihmiset ovat samoja. Siksi seurakuntien ja kuntien talouksien kiristyessä ja resurssien ollessa niukkoja olisi syytä kehittää yhteistyötä eri muodoissaan. Erityisesti pienissä kunnissa ja seurakunnissa yhteistyö laajentaa resurssipohjaa. Pienen kunnan johtajalta ja seurakunnan kirkkoherralta edellytetään monialaosaamista, koska asiantuntija-apua ei aina löydy toimintaympäristöstä.

SEURAKUNNAN JA KUNNAN MONET TEHTÄVÄT

Tämän päivän yhteiskunnan ilmiöt ovat monet. Edelleen keskuudessamme on köyhiä, edelleen tulevien sukupolvien kasvatustehtävistä ja henkisten arvojen välittämisestä on jonkun huolehdittava. Edelleen on ihmisiä, jotka tarvitsevat tukea elämänsä käännekohtissa. Edelleen asioista on pyrittävä päättämään oman kunnan ja seutukunnan parhaaksi.

Oman kuntamme ja seurakuntamme yhteistyö on sujunut kohtuullisen hyvin. Lastenohjaajamme on myös kunnan perhepäivähoidon ohjaaja. Kunta tukee seurakuntamme päiväkerhotoimintaa, koska varsinaista päiväkotia meillä ei ole. Kunnalla ja seurakunnalla on myös yhteisiä lasten leirejä ja retkiä sekä tapahtumia. Diakonian ja sosiaalityön puolella on projekteja koskien työttömiä, omaishoitajia ja ystäväpalvelua. Perhetyössä olemme yhdistäneet voimia kunnan ja kansalaisopiston kanssa. Kohtauspaikka on oman perhekerhomme nykymuoto, jonka toimintaa rahoittavat ja tukevat edellä mainitut tahot. Järjestämme myös erilaisia perhekasvatusiltoja yhdessä kunnan ja eri järjestöjen kanssa. Yhteistyö erilaisten seudulla toimivien opistojen kanssa tuo lisäresursseja.

»Kunta, jossa on hyvä asua ja jossa kirkko on keskellä kylää, luo jäsenilleen viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta.»

Partiomme toimii seurakunnan tiloissa kunnan tukiessa toimintaa. Varhaisnuorisotyössä koulutyö puoltaa edelleen paikkaansa. Kaikenlaiset muutkin yhteistyöprojektit, kuten oma mikroautokerhomme, tuovat seurakunnan lähemmäksi varhaisnuorten kiinnostuksen kohteita.

Paikallisille yrittäjille olemme kunnanjohtajan kanssa järjestäneet saunailtoja, joissa olemme pohjineet yrittämisen nykytilannetta sekä kunnan ja seurakunnan mahdollisuuksia tukea sitä. Oman talousalueemme seutukuntapalaveria ideoimme yhdessä kunnanjohtajan kanssa ja kutsuimme myös eri puolueiden kansanedustajia ja ministeritasoa yhteiseen palaveriin. Muitakin yhteistyöprojekteja on ollut. Olemme käynnistämässä ystävyysseurakunta ja -kuntatason yhteistyöprojektiä Virossa.

YHTEISTYÖ JA VERKOSTOITUMINEN

Yhteisiä virkoja tai toimisuhteita voitaisiin kehittää. Nuorisotyön saralla voisivat ne kunnat ja seurakunnat, joilla on resursseja, mieltä vaikkapa yhteisen nuorisohjaajan palkkaamista. Projekti on toiminut hyvin mm. eräässä Varsinais-Suomen seurakunnassa. Kunnan ja seurakunnan yhteistä varhaisnuorisotyönohjaajaa voitaisiin harkita. Kanttorin tehtävään voisi yhdistää hiukan kunnan kulttuuritoimen ja koulun musiikkiopetuksen tehtäviä. Käytännössä monen seurakunnan kanttorit vierailivat kouluissa virsilaulua ja hengellistä nuorisomusiikkia opettamassa ja tuovat myös oman panoksensa kunnan kulttuuritoimeen kotiseutujuhlien ja muiden tilaisuuksien musiikin järjestämisessä.

Yhteistyö erilaisten järjestöjen paikallisosastojen kanssa on tärkeää. Niin Suomen Punaisella Ristillä kuin Mannerheimin lastensuojeluliitolla on kunnissa omat paikallisosastonsa. Yhteistyö voi toteutua erilaisten leirien, tapahtumien ym. muodossa. Kun järjestäjinä ovat oman kunnan naiset ja miehet tulevat mukaan myös seurakunnan ja kunnan syvien rivien edustajat. Useissa kunnissa toimivat martat, maa- ja kotitalousnaiset joilla on omia kirkkopyhiäkin. Heidän osaamistaan ja ammattitaitoaan voi hyödyntää monissa suuremmissakin juhlatilaisuuksissa.

PIENIKIN PÄRJÄÄ JA PALVELEE MONIA

Kun puhutaan kuntien tai seurakuntien yhdistämisestä on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, seutukunnallinen historia ja identiteetin muodostuminen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että monelle oma kotikunta, vaikkapa pienikin, on osa

omaa elinhistoriaa ja identiteettiä, jonka puolesta ollaan valmiit taistelemaan. Kunnallisen itsehallinnon isä, vapaaherra von Stein kirjoitti, ettei kuntajärjestelmän aikaansaaminen viime vuosisadan alussa suinkaan ollut mikään uusi luomus, vaan ainoastaan vanhan uudelleenorganisointi eräin muutoksin. Itsehallinnolla on pitkät juuret vaikka voimme kysyä, miten se tämän päivän aluepolitiikassa toimii toimintojen keskittyessä pääkaupunkiseudulle ja muun Suomen autoituessa. Subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti suuremmalla yksiköllä ei ole oikeutta tehtävän hoitoon, mikäli pienempi yksikkö kykenee selviytymään tyydyttävästi.

Tampereen yliopiston kunnallistieteen professori Aimo Rynnänen toteaa hieman yllättävän tosi-seikan. »Kuntia ei koskaan ole tunnustettu itsenäisiksi poliittisiksi yksiköiksi.» Valtion holhouksen sijasta maassamme pitäisi päästä oikeudenmukaiseen aluepolitiikkaan. Pieniltä kunnilta ei pidä enisestään leikata verotuloja eikä pienten seurakuntien yhteisöverotulojako toteuttaa näin epäedullisessa suhteessa, seurakunnan alueella olevien yritysten työpaikkojen määrän mukaan suhteutettuna. Pieni seurakunta palvelee paljon suurempaa joukkoa kuin omia seurakuntalaisiaan. Kesäasukkaat ja monet juuriaan muistavat menevät naimisiin tai kastattavat lapsiaan entisellä kotiseudullaan. Moniin muihinkin tilaisuuksiin he osallistuvat.

Hallinnon ja johtamisen toteutumisen heikkouksia ja vahvuuksia suurissa paikallisseurakunnissa ja seurakuntayhtymissä voimme pohtia. Taloudelliset realiteetit vaikuttavat yhdistymisissä mutta pieni yksikkökin tehokkaasti hoidettuna voi olla taloudellisesti elinkelpoinen, inhimillisistä arvoista puhumattakaan. Sen sijaan, että mieltisimme kuka sammuttaa viimeisenä valot autoituvalta maaseudulta tai että seurakunta on viimeinen saattohoitopaikka tyhjeneville kunnille, me voimme tehdä pienistä kunnista ja seurakunnista eläviä ja vireitä.

Kunnan ja seurakunnan yhteistyölle on omat perusteensa jo Lutherin ajattelussakin. Seurakunnan tulee tukea hyvän yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäjiä ja kehittäjiä ja rukoilla päättäjien puolesta. Yhteistyötäkään ei ole kielletty. Siellä, missä ihmiset eivät kohtaa, on yksinäisyyttä. Siellä, missä ihmiset kohtaavat toisensa, on yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyttä ja yhteisvastausta me tarvitsemme muutoin helposti niin kovaksi muuttuvassa yhteiskunnassamme. Kunta, jossa on hyvä asua ja jossa kirkko on keskellä kylää, luo jäsenilleen viihtyisyyttä ja turvallisuuden tunnetta.

Mielestäni seurakunnan kirkkoherran ja kunnanjohtajan on ymmärrettävä oma johtamiskenttänsä ja vastualueensa laajasti unohtamatta perustehtävää. Seurakunnassa perustehtävä on edelleen sanan julistus ja sakramenttien toimittaminen, lähetyskäskyn täyttäminen ja palvelu. Muodot ja keinot voivat silti vaihdella ja olla monet.

Kirjoittaja on Kiikalan kirkkoherra.

VANHA TESTAMENTTI RUKOUKSEN KIRJANA

Vanhan testamentti on todistusta ihmisen ja Jumalan yhteydestä, ihmisen etäänymisestä Luojaan ja uudelleen lähentymisestä, yhteyden katkeamisesta ja sen uudistamisesta.

Tämän yhteyden etsimisen keskuksessa on rukous, »sydämen nöyrä puhe Jumalan kanssa». Näin rukous on eräs Vanhan testamentin läpi kulkevia punaisia lankoja. Vanhan testamentin käsitys rukouksesta ei ole yhtenäinen, vaan se vaihtelee sen mukaan, onko kyse yksityisen ihmisen yksinkertaisesta avautumisesta Jumalalle vai viralliseen kulttiin ja tarkkaan muotoon sidotusta rukouksesta.

VANHAN TESTAMENTIN RUKOILIJAT SAMASTUMISKOHTEINA

VT on monessa mielessä rukouksen kirja. Ensinnäkin se kertoo rukoilevista ihmisistä, jotka ovat etsineet yhteyttä Jumalaan. VT:n rikkautena on sen kuvaaman ihmiselämän moninaisuus ja se, kuinka Jumalan kohtaaminen liittyy rukouksen kautta näihin ihmiskohtaloihin. Tällä tavoin Vanha testamentti tarjoaa erilaisia malleja siitä, kuinka rukous ja Jumalaan turvautuminen voivat tuoda ihmiselle lujan pohjan vaikeassakin tilanteessa ja auttaa elämässä eteenpäin.

Toiseksi VT on siinä mielessä rukouksen kirja, että se sisältää paljon rukousta; hädässä huudettuja avunpyyntöjä, katumusta, kiitosta ja ylistystä. VT voi antaa meille mallia siihen, kuinka tulee rukoilla, kuinka voimme pukea ajatuksiksi ja sanoiksi pyyntömme, katumuksemme ja Jumalan ikävämme.

Vanhassa testamentissa on myös yksittäisiä lyhyempiä tekstejä, jotka ovat vakiintuneet rukoukskäyttöön. Aaronin siunauksen (4. Moos. 6: 24) ytimessä on Jumalan ja ihmisen sinä-minä-suhde, kahden persoonan kasvokkain olo. Aaronin siunauksessa Jumalan kasvot välittävät armon ja rauhan. Myös toinen vaihtoehto on mahdollinen, nimittäin se, että Jumalan kasvot jäävät pimentoon, Jumala on kääntänyt ihmiselle selkäpuolensa eikä yhteyttä synny. Ihminen tuntee silloin jäävänsä osattomaksi armosta ja rauhasta. Kyse on jumalayhteydestä ja sen puuttumisesta.

RUKOUKSEN LÄHTÖKOHTIA ALKUKERTOMUKSISSA

Vanhan testamentin Paratiisikertomuksessa Jumala istutti puutarhan ja asetti sinne luomansa ihmisen. Jumala oli luonut ihmisen lähelle itseään, ymmärtämään tahtoaan ja olemaan yhteydessä kanssaan. Tätä merkitsee se, että ihminen on Jumalan kuva ja Jumalan kaltainen. Hän puhutteli ihmistä huolenpidon ja siunauksen kautta. Siitä seurasi ihmisen vastaus; ylistys ja kuuliaisuus. Jumala kutsui oman kuvansa, ihmisen, työtoverikseen pitämään huolta puutarhasta.

Jumalan työtoveruus edellytti ihmiseltä vastuullisuutta, Jumalan tahdon noudattamista ja Jumalan kaikkivallan kunnioittamista. Kielto syödä hyvän ja pahan tiedon puusta oli ihmiselle annettu raja, joka osoitti ihmisenä olemisen paikan Jumalan edessä. Syntiinlankeemuskertomus kuvaa ihmisen perustavaa, ja kaikkina aikoina esiin nousevaa ominaisuutta, Jumalan rinnalle kurottavaa ylpeyttä. Ihminen luopuu aina uudelleen kuuliaisuudestaan Jumalaa kohtaan ja rakkaudestaan kanssaluotujaan kohtaan.

Paratiisissa ihminen oli osa luontoa ja välittömässä yhteydessä Luojaansa. Syntiinlankeemus merkitsi ihmisen vapautumista kuuliaisuudesta. Ennen lankeemusta ihminen eli suoraan Jumalan siunauksista ja kuuli Jumalan äänen. Nyt hän menetti välittömän puheyhteyden Jumalaan ja kadotti hänen kasvojensa siunauksen.

Veljesmurhasta puhuvan kertomuksen lopuksi (1. Moos. 4: 26) mainitaan ensimmäisen kerran rukouksesta; ihmiset alkoivat »Huutaa avuksi Jumalan nimeä». Se on syvältä ihmisestä nousevaa huutoa Luojaansa ja Vapahtajansa suuntaan. Ihmisen itsekkäät valinnat olivat johtaneet hänet eroon sekä Jumalasta että veljestään. Siitä oli koitunut irrallisuutta ja väkivaltaa.

Syvältä kumpuava alkuhuuto on ominainen perusyhteyksistään irronneelle ihmiselle. Hän kaipaa nähdä Jumalan armahtavat kasvot. Tuolla huudolla ihminen haluaa palauttaa jotain siitä yhteydestä Jumalaan, joka vallitsi Paratiisissa. Se on kuin unesta heränneen lapsen itkua, joka nälkäisenä kaipaa äidiltä tulevaa hoivaa ja rakkautta. Oleminen on Jumalassa jotain hyvin perustavaa: hän on ainoa tosi oleva, olemisen perusta. Hänen olemisestaan kaikki saa elämän. Tästä olemisen perustasta rukoulija haluaa tulla osalliseksi. Hän tahtoo liittyä Jumalan elämään saadakseen siitä itselleen elämän tarkoituksen ja voiman.

»Rukous on meille jäljelle jäänyt yhteys paratiisiin, ikään kuin käytävä kadotettuun todellisuuteen.»

Rukous on hengellisen elämän keskeinen ominaisuus ja tuntomerkki sekä välttämättömyys. Rukous on meille jäljelle jäänyt yhteys paratiisiin, ikään kuin käytävä kadotettuun todellisuuteen. Rukoilija, kun hän viipty Jumalan edessä, saa yhteyden Jumalaan ja palaa elämän puun tietä Paratiisiin. Rukouksen puuttuminen taas merkitsee hengellisen elämän näivettymistä, samoin kuin ruukukasvi kuolee ilman vettä tai ihminen ilman hengitysilmaa.

Rukous on lahja ja mahdollisuus, mutta siihen liittyy myös vaivannäkö samoin kuin maanviljelyyn. Paratiisista karkotettu ihminen joutuu vaivaa nähdessä hankkimaan ne elämälle välttämättömät asiat, jotka hän sai Paratiisissa välittömästi Jumalalta, nimittäin ravinnon ja Jumalan kasvojen siunauksen.

VT:N RUKOUSTEOLOGIAN UUSI MUOTOILU

Rukous ja uhrin liittyivät israelilaisessa kultissa yhteen. Uhreilla varmistettiin Jumalan suosio ja rukousten kuuleminen. Temppelin hävityksen jälkeen uhraaminen lakkasi ja rukoukselle jäi entistä keskeisempi osa kultissa. Tavallaan kiitosrukous otti uhrin tehtävän. Ihmisen kiitos on vastausta luomisen lahjoihin ja Jumalan siunaukseen.

Jesajan julistuksessa Jumalan tahdon mukainen elämä ja rukousten kuuleminen liittyvät yhteen. Jumalan tahdon noudattaminen, oikea paasto sekä kääntyminen pois väärästä elämästä vievät rukouksen perille. Jesaja neuvoo oikeaan paastoon ja sanoo lopuksi rukouksen kuulemisesta: »... Ja Herra vastaa, kun kutsut häntä, kun huudat apua, hän sanoo: *tässä minä olen*» (Jes. 58: 6–9). Oikeudenmukaisuus ja lähimmäisenrakkaus ovat korvanneet tässä uhrin ja avanneet rukouksen kanavat.

JEEBUS RUKOUKSEN TIENÄ

Uusi testamentti menee vielä pidemmälle. Jeesus täyttää ne tehtävät, jotka temppelihuureilla ja oikealla paastolla olivat edellytyksenä rukousten kuulemiselle. Jeesus on tullut sekä syntiuhriksi, lain täyttäjäksi että itsensä antavaksi rakkaudeksi, jotta meillä olisi sovitettu ja rukouksia kuuleva Jumala. Jeesus on rukousten ja yhteyden tie. Hänessä me näemme armollisen Jumalan kasvon, joka kuulee syntisen rukoukset.

Kirjoittaja on Keski-Lahden seurakunnan kappalainen, TT. Kirjoitus pohjautuu esitelmään, joka on pidetty Rukouksen teologian seminaarissa Järvenpäässä.

PAAVALI — KRISTINUSKON ENSIMMÄINEN TEOLOGI

Apostoli Paavalin kreikkalainen nimi Paulos tarkoittaa pientä, vähäpätöistä. Päinvastaiset adjektiivit sopisivat häneen paremmin, sillä häntä voidaan pitää kristinuskon merkittävimpänä teologina ja ajattelijana. Tämä johtuu hänen elämäntyöstään Kristus-sanoman julistajana, mutta erityisesti siitä, että hänen kirjeensä on sijoitettu Uuteen testamenttiin. Koska hänen kirjeillään on normatiivinen asema kristillisessä ajattelussa, ne ovat näyttäneet suuntaa myöhemmälle teologialle.

ENSIMMÄINEN KIRJOITTAJA, SUURI JOHTAJA

Paavalia voidaan kutsua monessa mielessä kristinuskon ensimmäiseksi teologiksi. Hän on ensimmäinen kristillinen kirjoittaja, jonka kirjallisuutta on säilynyt meidän päiviimme saakka. Hän kirjoitti meille säilyneet kirjeensä 50-luvulla, vain noin 20 vuotta Jeesuksen kuoleman ja ylösnousemuksen jälkeen. Kaikki muu Uuden testamentin kirjallisuus on syntynyt hänen kuolemansa jälkeen noin vuosien 70–150 välisenä aikana. Paavalin kirjeiden kautta pääsemme käsiksi kristinuskon syntyhistoriaan ja varhaisen teologian muotoutumiseen.

Paavali teki pitkän ja vaikutusvaltaisen elämäntyön Kristus-sanoman levittäjänä. Paavalin kirjeet ja Apostolien teot kertovat, kuinka hän lähes kolmen vuosikymmenen ajan julisti Kristus-sanomaa Palestiinassa, Vähä-Aasiassa, Euroopan puolella Makedoniassa, Kreikassa ja lopulta vielä vankina Roomassa 60-luvulla. Hän perusti lukuisia seurakuntia, joihin hän piti yhteyttä työtovereiden ja kirjeiden välityksellä. Paavalin seurakunnat toimivat lähetystyön sillanpääasemina lähiympäristöön. Paavali ei liioitellut kirjoittaessaan jo 50-luvulla, että hän on tehnyt enemmän työtä kuin kukaan toinen apostoli. Tosin hän ei ottanut tästä kunniaa itselleen vaan sanoi, että »en tosin minä itse, vaan Jumalan armo, joka on ollut voimani» (1. Kor 15: 10).

Paavali oli pakanakristillisen liikkeen johtaja. Hänen aikanaan kristikuntaa ravisteli Mooseksen lakia koskeva kipeä kiistakysymys. Juutalaiskristityksi kutsumamme ryhmä katsoi, että kaikkien Kristuksen omien on noudatettava Mooseksen lakia.

Lain noudattamisen symboliksi nousi ympärileikkauksen säädös. Paavalin johtaman pakanakristillisen siiven mielestä lain säädökset eivät koske pakanakristittyjä. Tämän näkemyksen Paavali ilmaisi iskulauseella »ihminen tulee vanhurskaaksi, kun hän uskoo, ilman lain vaatimia tekoja» (Room 3: 28).

Kun varhaiskirkon johtajat kokoontuivat Jerusalemiin selvittämään tätä kysymystä, Paavali puolusti päättäväisesti pakanakristittyjen vapautta laista. Vaikka hänen kantansa lopulta peri voiton tuossa kokouksessa, kaikki eivät yhtyneet tehtyyn päätökseen. Siksi Paavali joutui puolustamaan pakanakristillistä linjaansa erityisesti Galatalais- ja Roomalaiskirjeissään.

Juutalais- ja pakanakristittyjen väliset jännitteet koituivat lopulta Paavalin tuhoksi. Hän piti äärimmäisen tärkeänä, että molemmat ryhmittyyvät voisivat elää sovussa ja pitää toisiaan legitiimeinä Jumalan kansan jäseninä. Tämän yhteyden merkiksi hän kokosi pakanakristillisiltä seurakunniltaan rahalahjan, ensimmäisen yhteisvastuukeräyksen, Jerusalemin seurakunnan köyhille. Kun hän vei tuon lahjan Jerusalemiin, hänet vangittiin ja pitkän vankeuden jälkeen hänet lopulta mestattiin Roomassa.

ENSIMMÄINEN TEOLOGI

Paavali itse koki olevansa ensisijaisesti julistaja ja seurakuntien perustaja. Tästä huolimatta häntä voidaan perustellusti nimittää *teologiksi* ja vieläpä kristinuskon ensimmäiseksi teologiksi. Hänen kirjeistään nimittäin paljastuu johdonmukainen kokonaisnäkemys siitä, mistä teologia haluaa puhua eli Jumalasta ja siitä, miten Jumala ottaa yhteyttä ihmiskuntaan pelastaakseen sen yhteyteensä.

Paavali liittyi pitkälti Vanhan testamentin ja oman aikansa juutalaisuuden perusnäkemysiin Jumalasta. Mutta kokemus ylösnouseen Kristuksen läsnäolosta painoi leiman kaikkeen Paavalin teologiaan. Hän vakuuttui siitä, että ristillä surmattu, ylösnoussut Kristus välittää Jumalan itsensä pelastavan läsnäolon niille, jotka tulevat Kristuksen yhteyteen. Siksi Paavalin teologian painopiste sijoittuu soteriologian eli pelastusopin kysymyksiin. Kristus-sanoman julistajana hän kuulutti sitä, mitä Jumala on tehnyt Kristuksessa ihmisten pelastamiseksi. Hän neuvoi, miten pelastus otetaan vastaan ja mitä ihmisen on tehtävä, jotta hänessä alkanut pelastuksen prosessi johtaisi hänet lopulliseen pelastukseen.

*Trefontane,
Rooma,
Paavalin
kuolinpaikka
tradition
mukaan.*

Kuva Timo Saarinen

Paavali kertoi, miten kristittyjen on elettävä ja minkälaiseen yhteisölliseen todellisuuteen yhteinen usko Kristukseen kutsuu hänen omiaan. (Seuraavassa artikkelissa tarkastellaan perusteellisemmin Paavalin teologiaa, Crux 5/2001).

PAAVALIN PERINTÖ

Koska Paavalin kirjeistä tuli varhain osa kristillistä pyhien kirjoitusten kokoelmaa, hänen esittämänsä

uskontulkinta ja teologinen terminologia jäivät pysyväksi omaisuudeksi myöhemmälle kristinuskolle. Kanonisen asemansa tähden Paavalin kirjeistä nousi teologia muodostaa kristinuskon perustan.

Tästä syystä kristillisen oppihistorian murrosvaiheissa Paavalin kirjeet ovat näytelleet tärkeää osaa. Ensimmäisten vuosisatojen aikana kiistat juutalaiskristittyjen (ns. ebionit), gnostikkojen, Markionin oppilaiden ja valtakirkon välillä ratkaistiin Paavalin kirjeitä selittämällä. Kirkkoisä Augustinus

sai Paavalilta kimmokkeen tarkistaa elämänsä suuntaa ja syventyä uudelleen kristinuskon totuuksiin.

Uskonpuhdistusta voidaan pitää paluuna Paavalin kirjeiden teologiaan. Erityisesti Luther itse koki löytäneensä opin uskosta ja armosta aivan uudella tavalla Paavalin kirjeitä tutkimalla. Meidän vuosisadan alussa ns. dialektinen teologia sai Paavalin kirjeistä tukea sille ajatukselleen, että ihminen tietää Jumalasta vain sen, mitä Jumala tälle ilmoittaa. Ihmisjärki ei Jumalan salaisuuksia tavoita.

Paavalilla on ollut vastustajiakin kautta kirkkohistorian. Meidän kannaltamme vaikutusvaltaisin »vastustuksen» aalto liittyy ns. liberaaliteologian tunnetun liikkeen painotuksiin 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. Tuolloin eräät teologit esittivät uuden tulkinnan Jeesus Nasaretilaisen julistuksesta: Jumala on kaikkien ihmisten isä, ihmisielu on äärimmäisen arvokas ja siksi ihmisten tulee tehdä hyvää toisilleen. Heidän mukaansa Paavali teki tästä järjen ja omantunnon uskonnosta raakaa mystiikan ja taikauskon sävyttämää uhrioppia. Myöhempi kristinuskon valitsi Paavalin opetuksen Jeesuksen sijaan.

Tämä näkemys on moneen kertaan todettu historiallisesti mahdottomaksi. Jeesuksen sanoman ydin ei liittynyt pelkästään etiikkaan eikä Paavali tieteen tahtoen »perustanut» uutta uskontoa Jeesuksen kuoleman pohjalta tehtyjen sepitelmien varaan. Tästä huolimatta tämä näkemys vaikuttaa kristinuskon tulkintaan yllättävän paljon. Sen vaikutushistoria — tai ainakin sen sukulaistaite — näkyy siellä, missä pyritään tiivistämään kristinuskon sanoma pelkäksi Jeesuksen eettiseksi julistukseksi. Tällainen uskon »eettistämishjelma» ei löydä Paavalin soteriologialle mitään positiivista käyttöä.

KRISTINUSKON SUUNNANNÄYTTÄJÄ

Paavalia voidaan perustellusti kutsua kristinuskon suunnannäyttäjäksi. Kristinuskossa on muuttumaton ydin, jota voidaan vuosisatojen kuluessa ymmärtää uudella ja syvemmällä tavalla. Mutta näiden uusien tulkintojen yhteys kristinuskon ytimeen ja historiallisille alkulähteille ei saa katketa. Uudet sukupolvet eivät voi »tyhjätä» luoda uskonsa ajatuksellista sisältöä. Tämä merkitsee, että kristillisen nimen ansaitsevassa teologiassa näkyy Paavalin ajattelun suuntaviivat. Toki teologia voi ottaa lähtökohdakseen jonkun toisen teologin tai teologian historiallisen tilanteen tarjoaman kysymyksen asetelun. Mutta normatiivisuutta tavoittelevissa loppupäätelmissä sen tulee aidosti kuunnella apostolin

omaa ääntä.

On selvää, että Paavalin kuoleman jälkeen teologian näkemys uskon kohteena olevasta todellisuudesta on syventynyt ja laajentunut. Jotkut hänen ajatuksensa ovat olleet kuin siemeniä, jotka myöhempi ajattelu on kasvattanut täyteen kukkaan tai jopa jättiläismäiseksi puuksi. Toisinaan kehityksessä ei ole ollut kyse ymmärryksen syventymisestä vaan taantumisesta. Paavalin ajattelun yli tai ohi on menty niin,

että ei olla enää tehty oikeutta kristinuskon olemukselle. Raamattuteologian ja systemaattisen teologian yksi yhteinen tehtävä on varmistaa, että teologia ja kirkossa opetettu usko säilyttää yhteytensä raamatulliseen perustaansa.

Erityisesti protestanttisessa reformaatiossa haluttiin palata tähän »raamattuperiaatteeseen». Vaikka kirkollisella traditiolla on paljon annettavaa uskon syvemmälle ymmärtämiselle, on Raamatun oltava kirkon uskon ylin normi. Traditio on normatiivinen vain koska se mukalee Raamatun teologian peruslinjoja. Koska traditio saa arvovaltansa Raamatulta, sitä voidaan aina koetella Raamatun avulla. Kun Raamatun keskuksena pidetään pelastusanomaa Kristuksesta, on helppo ymmärtää, miksi protestanttisessa perinteessä juuri Paavalin teologialle on annettu kunnia-asema.

Tämän tradition ja Raamatun välisen yhtälön voi teoriassa ilmaista varsin yksinkertaisesti. Käytännön kysymyksissä sen soveltaminen on vaikeaa protestanttisessakin ajattelussa. Tästä huolimatta protestantismi haluaa pitää kiinni tästä teologisesta »marsijärjestyksestä». Tässä protestantismi suostuu ottamaan sen riskin, että Raamattu voikin kyseenalaistaa jonkun uskonyhteisön vaaliman näkemyksen.

Paavali tiesi puhuvansa ja kirjoittavansa Kristuksen lähettilään arvovallalla. Tästä huolimatta hän itse ei osannut aavistaakaan, miten merkittävään asemaan hänen kirjeensä tulisivat nousemaan. Kenties viimeisessä kirjeessään hän kirjoitti: »Rakkaat ystävät, niin kuin olette aina totelleet minua, kun olen ollut luonanne, totelkaa vielä enemmän nyt, kun olen poissa» (Fil 2: 12). Näissä sanoissa on jotakin profeetallista. Myöhempi kristikunta on laajentanut ne koskemaan kaikkia seurakuntia kaikkina aikoina. Paavalin kirjeiden teologia ja opetus kristillisestä elämäntavasta antaa suuntaviivat Kristuksen seuraajille myös 2000-luvulla.

Kirjoittaja on Kuopion Puijon seurakuntapastori, TT. Tämä kirjoitus on ensimmäinen osa kolmiosaisesta kirjoitussarjasta. Kirjoittajan teos »Paavali — kristinuskon ensimmäinen teologi» on ilmestynyt kesäkuussa.

RUOTSIN KIRKON VIRSIKIRJA — TARPEESEEN KÄÄNNETTY

Vuoden 1990 paikkeilla ryhdyttiin kahdella suunnalla Ruotsia — kaksi erita- soista tavoitetta tähtäimessä — yritykseen, joka pian on valmis. Tornionlaak- son meänkielisten ja muiden suomea pu- huvien joukosta kuultiin ääniä, jotka halusivat Ruotsin kirkon virsikirjan malli 1986:n virsiä kään- nettäviksi suomen kielelle. Tomi Valjus on kerto- nut tässä lehdessä käännöstyön alusta ja mihin sitten päädyttiin.

Kun edellisen lehden tätä aihetta kosketteleva Jarmo Kainulaisen artikkeli päättyi sanoihin: »No mutta, mitä jos alettaisiin suomentaa jatko-osaa, Psalmer på 90-talet», voin vakuuttaa: On jo alettu, vaatimattomasti ja pikku hiljaa, kotikäyttöön.

Uudet virret avautuvat ja innostuttavat laula- maan, kun niitä saa laulaa äidinkielellään. Tästä saimme hiljan esimerkin, kun Härnösandissa, suo- malaisen virsiipiispa Frans Mikael Franzénin entisessä hiippakuntakaupungissa koolla ollut Ruotsin kirkon suomalaistyön edustajisto intoutui laulamaan ensi kertaa suomeksi kuulemaansa virttä 886. Uu- desta, pyydettiin, uudesta. Ja kuitenkin oli kysymys »vain» virrestä. Tarve on olemassa. Sitä täytettäessä innostus lisääntyy. Sen huomaa laula- vassa kansassa.

Innustus ei toki ole ollut ainoa kokemus tielläm- me saattaa Ruotsin kirkon virsikirja suomeksi. Kai- ki uusi syntyy tuskien ja kamppailujen läpi. En kerro nyt tuskasta. Kerron innosta ja löydöistä ja johdatuksesta ja luopumisesta ja voitoista. Kerron omista kokemuksistani Ruotsin kirkon virsikirjaa käännettäessä.

Olen ollut pappina Ruotsissa vuodesta 1974. Väkisinkin jouduin tekemisiin Ruotsin kirkon vir- sikirjan kanssa. Olihan seurakuntani kaksikielinen Tukholman Suomalainen seurakunta. Kun valitsin ruotsinkielisen jumalanpalveluksen virsiä, pyrin löy- tämään melodioita, jotka olivat minulle tuttuja. Viis veisasin teksteistä. Ne tuntuivat vierailta joka tapauksessa. Suomenkielisen enemmistön keskellä en oppinut ruotsinkielisiä virsiä. Ei niiden laulami- seen yksin innostunut. Vasta työpaikan vaihto syn- nytti muutoksen. Työssäni Tukholman hiippakun- takansliassa olin lähellä ruotsinkielistä kirkollista elämää ja sen virsiä. Nyt sain kuulla niitä, laulaa niitä ja innostua niihin. Innostus johti kääntämis- yrityksiin, rohkeuteen laulaa käännösvirsiä toisten kanssa ja vihdoin innostuksen tarttumiseen. Olin täysi amatööri virsirunoilijana, mutta olen saanut

huomata olevani kuitenkin osa prosessin toteutu- maan.

Virret, joita ryhdyin kääntämään, herättivät mi- nut melodioillaan. Valitsin virsiä, jotka kuulostivat vauhdikkailta, nuorekkailta ja moderneilta. Ehkä halusin tietoisesti viestittää ruotsinsuomalaisille vaihtoehtovirsiä Suomen kirkon virsikirjan jäyhän teksti- ja melodia-aineiston sijaan. Ruotsissahan saimme tietysti käyttää kirkon omaa virsikirjaa. Kielestä ei mielestäni tarvinnut välittää. Sain yrit- tää kääntää niitä suomen kielelle.

Muistan ensimmäisen käännökseni. Se on tal- lella Pekka Kivekkään uudistamana virressä 339. Melodia on filippiiniläinen, helposti tarttuva, lau- lamaan innostava. Ruotsinkielinen teksti on hiljak- koin 95 vuotta täyttäneen Anders Frostensonin käsialaa. Kolminaisuuden virsi kaikuu rytmikkäästi:

1. Oi Isä Taivaan, / annathan meille / ilon ja riemun, / kaipuun ja laulun, / niin että yhteen / tulemme kaikki, / sinua, Herra, / ylistämään.
2. Veljemme Jeesus, / vuoksemme kärsit. / Vuoksemme kuolit / ja ylösnoustit. / Kuuliaisesti / palvelen muita / jälkiisi käymme, / Vapahtaja.
3. Oi Pyhä Henki, / heikkojen vahvuus, / rakkaudella / sydämet täytä, / että me aina / näemme toiset. / Oi Pyhä Henki, / luoksemme jää.

Virsi, jonka syntyyn liitän johdatuksen, on virsi 256. Sen käännöshistoriasta on kerrottava seuraava. — Taaskin olin laulanut virttä hiippakunta- kanslian kuvioissa. Minulla on vieläkin jäljellä se- pustuseni, jota kehittämällä pyrin tallentamaan suomeksi Ylva Eggehornin upean tekstin. Sain tek- tin valmiiksi 15. syyskuuta 1994. 28. syyskuuta upposi matkustaja-alus Estonia. Kun Ruotsin kir- kon virsikirjan käännöstyöryhmä kokoontui 4. lo- kakuuta 1994 ensimmäiseen istuntoonsa Uppsalasa, lauloimme virren 256 suomennoksen ensim- mäistä kertaa. En ollut ainoa, jonka ääni sortui ja silmät kostuivat. Miksi, ymmärrät lukiessasi tekstin. Samalla ymmärrät, miksi virttä alettiin ruotsinsuo- malaisten joukossa kutsua Estonia-virreksi:

1. Nyt pelko pois, / on merkki salainen, / on nimi suojaa- massa matkalla. / Autioon rantaan vaikka tiesi vie, / saat nähdä jäljet rannan hiekalla.
2. Hän rakastaa, / hän kaipaa sinua. / Näetkö, että hän on koditon? / Hän tahtoo täällä sinut kohdata, / näin alussa jo päättänyt hän on.

3. Siis älä pelkää. / Vaikket näekään, / purjehdit kohti toivon satamaa. / Ja kerran vielä häntä tunnustat. / Ei vaadi hän, vaan aina rakastaa.
4. Nyt tietä käyt. / Yö kerran kirkastuu. / Helmasta Herran tähdet kohoaa. / Siis älä pelkää. Vaikket näekään, / purjehdit kohti toivon satamaa.

Ruotsin kirkon virsikirjan virsissä on ilmaisia ja sanoja, joiden kaltaisia ei voisi kuvitella löytyvän Suomen kirkon virsikirjasta. Pyhäinpäivän virsissä 172 kuvataan taivaan ihanuutta monin kuvin. Eräs kuvista liittyy ilojuhlan kuvaukseen, jossa taivaaseen päässeet kohtaavat taas ystävänsä ja saavat sekä leikkiä, tanssia että laulaa enkelien kanssa. Ilmaisin työryhmässä haluni säilyttää ruotsalaisen tekstin tanssi-sanan myös suomennoksessa. Jouduin antamaan periksi. Työryhmän enemmistö ei rojhennut antaa tanssin olla ilmaisemassa taivaan riemua. Virren kauniista tekstistä tässä kahden säkeistön näyte:

2. Ja he muistavat vihreät niityt, / kesäpuutarhat entisen maan. / Eivät pelkoa, murhetta muista, / se jo haihtui pois, / se on jäänyt taa. / Ja he laulaa alkavat, / laulaa! / Se soi, riemuiten soi.
3. Ja he kohtaavat ystävät, rakkaat, / joita maan päällä kaipaivat. / Ja he leikkivät enkelten kanssa / paratiisissa. / Ilojuhlassa. / Ja he laulaa alkavat, / laulaa! / Se soi, riemuiten soi. (Ruotsalainen teksti: De skall möta de trofasta vänner som de miste på jorden en gång. De skall leka med änglar och helgon i Guds paradis. De skall dansa där. De skall sjunga, sjunga, ja sjunga en ny, jublande sång.)

Jos jouduinkin edellisessä virsissä antamaan periksi, sain tahtoni läpi kahdessa muussa.

Eräs tutuimmista suomalaisten ja ruotsinsuomalaisten laulamista virsistä on suvivirsi, jonka olemme tottuneet aloittamaan sanoilla: Jo joutui armas aika ja suvi suloinen... Ruotsalainen alkuteksti alkaa kuitenkin: *Den blomstertid nu kommer med lust och fågring stor...* Joutuminen, saapuminen on preesensissä eikä imperfektissä niin kuin suomalaisessa tekstissä. Tahdoin ruotsinsuomalaisen tekstin alka- van: Jo joutuu armas aika, ja niin se nyt lauletaan.

Toinen esimerkki on aamuvirrestä 179. Vietän joka talvi viikon Ruotsin tuntureilla. Hiihtoloma- viikkoni tunnusvirreksi on tullut juuri virsi 179. Kun se oli käännetty suomeksi, oli sana tunturi muutettu mäeksi. Halusin tunturin säilyvän. Niilo Rauhala muokkasi sitten virren ensimmäisen säkeistön muotoon: Aamu tuntureilla / kultaa kalli- on. / Laula taipaleilla: / Herra hyvä on, / hyvä on. — Saatoin nyt laulaa tunturivirttä myös suomeksi.

Useimmat ruotsinsuomalaiset — niin kuin muihinkin maihin muuttaneet suomalaiset — ikävöivät ainakin joskus entiseen kotimaahansa. Koetun surukulttuurin musiikilliset ilmenemismuodot voivat olla moninaiasiakin. Tango Satumaa on tulkinut monen siirtolaisen kotimaankaipuun tuntoja. Taakse jätetty kotimaa kangastaa nyt satumaana, jonne palaamisen mahdollisuudet tuntuvat tyrehtyneen. — Ruotsin virsikirjan virrestä 311 on tullut ruotsinsuomalaisen kaihoisia tunteita kosketteleva virsi. Vaikka virsi kuuluu osastoon 'Elämän lahja ja päättymisen', se tulkitsee tämän hetken ja tulevan kokemuksia ja odotuksia. Virren melodia on kaudneimpia Ruotsin virsikirjassa. Jo sekin saa mielen herkistymään, puhumattakaan tekstistä, jolle Anna-Maija Raittila on saanut herkän asun ja johon minunkin on hyvä lopettaa:

1. Tähän itkien paiskaudun, / tämä ranta on tuntematon. / Missä lienekin, tiedän vain sen, / että jossakin kotini on. / Kotikaupungin ihmeellisen / meren siinnossa nähdä jo voin, / näen kaikkia aamuja nuoremman maan, / jossa yö on jo loistoa koin.
2. Unet pyyhkäisen otsalta pois. / Kevätaamua kuulostelen. / Mihin haihtuivat talvet ja jää? / Suvi totta on, lempeys sen. / Ja me nauramme, leikimme taas, / Isä lapsia kei- nuttelee. / Koti ainoa, rakkaus murtumaton / meitä kaikkia kannattelee.

Kirjoittaja on Tukholman Suomalaisen seurakunnan kirkkoherra ja virsikirjakäännöstyöryhmän varapuheenjohtaja.

kuva Riho Saard

TIMO TAVAST

PIENIMPIEN EHTOOLLINEN

Lasten ehtoollisuudistuksen on aika jatkaa. Pienimmillekin kastetuille on avattava ehtoollispöytä, sillä kaste on oikea ja riittävä ehtoolliselle osallistumisen edellytys. Samalla luterilainen ehtoolliskasvatus tulisi palauttaa kunniaan.

Kirkossamme astui voimaan merkittävä ehtoollisuudistus 1979: huomattava osa kastetuista lapsista sai oikeuden osallistua ehtoolliseen. Kristuksen ruumiin kaikkein vähäisimmät jäsenet jätettiin kuitenkin yhä osattomiksi alttarin sakramentista. Rohkeampi saattaisi jopa sanoa, että alle 5-vuotiaat

kristityt ovat kirkossamme yhdeltä osin samassa asemassa kuin vanhan kirkon ajan julkisyntiset ja hereetikot: Kristuksen ruumista ja verta ei heille nautittavaksi anneta.

LAPSIKOMMUUNIO KIRKON TRADITIOSSA

Ortodoksisen kirkon perinne ja lännen kirkossakin aina 1200-luvulle asti jatkunut traditio edustavat kristikunnassa alunperin vallinnutta näkemystä, jonka mukaan pienimmälläkin kastetulla on oikeus nauttia ehtoollisen lahjoja ja hän myös syvästi tarvitsee niitä. Katolinen sydänkeskiaika toi kuitenkin tullessaan transsubstantiaatio-opin ja ehtoolliselementtien kasvavan kunnioituksen, joihin

»Yksi kasteen lahjoista, pääsy Kristuksen ruumiin ja veren osallisuuteen, ei olekaan enää lahjaa, vaan opetuksen suoma ehdollinen oikeus.»

PIISPAINKOKOUKSEN OHJEET

Piispainkokous antoi 1978 omat yhä voimassa olevat ohjeensa siitä, miten lasten ehtoollispykälää tulisi käytännössä soveltaa. Näiden mukaan »vanhempiansa kanssa alttarille tulevat aivan pienet (alle 5 v.) lapset siunataan». Ohje on jo laatimisaikanaan nähty ongelmalliseksi, koska siinä on vastoin kirkkojärjestyksen avointa sanamuotoa määritetty rajoittava ikäraja.

kytkeytyi maallikoiden ehtoollisen vieton vähentäminen ja tapa jakaa heille pelkkää leipää. Jo tämä kehitys sulki lapset ehtoolliselta, koska 1100-luvulla heille oli konkomitanssiopin nojalla alettu antaa vain viiniä. Uuden käytännön sinetöi voimakas ehtoollisen pääsyaatimusten korottaminen. Admissio eli ehtoolliselle päästämisen ehtona alettiin vaatia kasteen lisäksi riittävää uskontietoa, tietoista hartautta ja yksityisriippiä, joihin lapsi kykeni vasta 7–10 vuoden iässä. IV lateraanikonsiili (1215) vahvisti ratkaisun ja Tuomas Akvinolainen muovasi sille jälkikäteen teologiset perustelut.

Luterilainen reformaatio korjasi useita keskiajalla syntyneistä ehtoolliskäytännön vääristymistä. Lasten ehtoollisoikeutta ei kuitenkaan palautettu. Ehtoollisopetuksesta ja myöhemmin rippikoulusta ja konfirmaatiosta tuli korostuneesti admissio ehto. Tämän perinteen ongelma ei suinkaan ole vahva ehtoolliskasvatus sinänsä. Ovathan sen hedelmä — vaikkapa rippikoulu — yhä kirkkomme suurimpia vahvuuksia. Ongelmana on kasvatuksen admittoiva asema. Yksi kasteen lahjoista, pääsy Kristuksen ruumiin ja veren osallisuuteen, ei olekaan enää lahjaa, vaan opetuksen suoma ehdollinen oikeus.

1900-luvun jälkipuoliskolla on läntisissä kirkoissa alettu etsiä sellaisia ratkaisumalleja, jotka eivät kyseenalaistaisi kasteen asemaa porttina Kristuksen ruumiin täyteen jäsenyyteen. Teologisesti kaste on myös laajalti tunnustettu opetuksen ja konfirmaation sijasta ehtoollisoikeuden antajaksi.

KIRKKOMME NYKYINEN JÄRJESTYS

Omassa kirkossamme uudistus jäi kuitenkin puolitiehen. Vuonna 1979 voimaan tulleessa kirkkolain 49. §:ssä (nykyinen KJ 2: 11 §) todetaan nimittäin: »Kastettu lapsi, jolle on opetettu ehtoollisen merkitystä, saa osallistua ehtoolliseen yhdessä vanhempansa tai muun hänen kristillisestä kasvatuksestaan huolehtivan konfirmoidun kirkon jäsenen kanssa.» Tie ehtoollispyötyään avattiin siis konfirmoimattomillekin kastetuille — muttei kuitenkaan kaikille.

Lasten ehtoollisissa säilyi edeltävän opetuksen vaatimus. Kirkolliskokous edellytti 1977 hyväksymässään perheiden ehtoolliskasvatussuunnitelmasa, että ennen ensimmäistä ehtoollistaan lapsen tulee osata erottaa ehtoollinen muista aterioista ja ymmärtää, että ehtoollisessa Jeesus antaa synnit anteeksi. Tällöin ehtoollisyyhteyden ulkopuolelle jäivät sellaiset pikkulapset — ja johdonmukaisesti tulkittuna myös mm. vaikeasti kehitysvammaiset — joilla ei ole psyykkisiä edellytyksiä näiden korostuneen tiedollisten minimivaihteluiden saavuttami-

Ohjeen tulkinta on kuitenkin ollut joustavaa. Lasten, Poikien ja Tyttöjen Keskusten vuonna 1979 julkaisemassa opaskirjassa »Lasten ehtoollinen» piispa Sariola toteaa, että maininta viiden vuoden iästä on vain viitteellinen ohje, jota ei ole pidettävä sitovana, jos vanhemmat arvioivat lapsensa edellytykset ehtoolliselle tulemiseen riittäviksi. Siihen nähden, kuinka hallitsevan aseman siunauskäytäntö on saavuttanut, Sariola myös korostaa raikkaalla tavalla, että »ehtoollinen on ensi sijassa tarkoitettu kaikille nautittavaksi». Kristuksen asettamaa sakramenttia ei siis tule korvata muulla, itsessään arvokkaallakaan toimituksella. Vai tuleeko sittenkin? Samassa yhteydessä Sariola nimittäin vahvistaa kirkkomme virallisen opelmallisen linjan. Myös hän sulkee pienimmät lapset ehtoollisen ulkopuolelle esittämällä oman »aivan pienten lasten» määritelmänsä, joka on yhtä mielivaltaisen kuin piispainkokouksen asettama viiden vuoden ikäraja: »Lapset kuitenkin siunataan silloin, kun heidät tuodaan ehtoolliselle esim. äidin tai isän sylissä.» Vasta edeltävä minimiopetus avaa tien ehtoollisateriale.

OPETUS EDELLEEN ADMISSION EHTONA

Kirkkomme yhä voimassa olevan järjestyksen ja varsinkin piispainkokouksen normatiivisen tulkinnan mukaan kaste ei ole oikea ja riittävä edellytys ehtoolliselle osallistumiseen. Teologisesti kirkkomme virallinen linja on pikemminkin edelleen ilmaistavissa: kaste ja opetus ovat admissio ehto.

Seurakuntien todellisuus on kirjava. Paikoin ehtoolliselle pääsyn ehdot ovat jopa tiukemmat kuin kirkkojärjestys edellyttää. Läheskään kaikki vanhemmat eivät edes tiedä, että lapsi voi osallistua ehtoolliselle jo ennen konfirmaatiota — puhumattakaan siitä, että lasten ehtoollisesta olisi tullut vallitseva käytäntö. Ehtoolliskasvatus ei myöskään ole toteutunut seurakunnissa ja kodeissa kovin laajasti, vaikka arvokkaita poikkeuksiakin löytyy. Koska opetus on virallisesti yhä admissio ehto, on käytännössä ollut paineita »laskea rimaa» minimoimalla edeltävän opetuksen vaatimuksia (vrt. katekismuksen itsessään heikosti perusteltu ratkaisu, jossa admissio näyttää edellyttävän lapsen kykyä

erottaa ehtoollinen muista aterioista). Minimointi on ongelma varsinkin, jos lasten ehtoolliskasvatus jätetään käytännössä edeltävän opetuksen varaan. Lisäksi opetuksen admittoivan aseman vaarana on virhetulkinta, ettei varttuneempienkaan tarvitse syventyä ehtoollisen merkitykseen admittoivaa opetusta enemmän.

UUDISTUKSEN AIKA

1990-luvulla käynnistynyt keskustelu on osoittanut, että lasten ehtoollisuudistus tulee saattaa kirkkosamme loppuun. Hiippakunnista tulleiden aloitteiden pohjalta asiaa on käsitelty myös piispainkokouksessa (1991, 1996, 1999, 2000 ja 2001) ja kirkolliskokouksessa (1997 ja 1998). Aloitteissa on tuotu esiin mm. tarve uudistaa piispainkokouksen ohjeita, avata mahdollisuus rippikouluehtoolliseen ja laajentaa tulkintaa siitä, keiden kanssa varhaisnuori voi tulla ehtoolliselle. Tässä yhteydessä keskityn kuitenkin kahteen uudistustarpeeseen, jotka tulisi ottaa aiempaa perusteellisemmin huomioon:

1. Ehtoollispyötyä on avattava pienimmillekin kastetuille, sillä kaste kaikkine lahjoineen on oikea ja riittävä edellytys ehtoolliselle osallistumiseen. Edeltävä ehtoollisopetus ei saa lainkaan olla admission ehto. Myös niille kastetuille, jotka ovat vailla ymmärtämiseen ja »erottamiseen» tarvittavia psyykkisiä valmiuksia, tulee antaa mahdollisuus nauttia ehtoollista yhdessä kasvattajiensa kanssa.

2. Luterilainen ehtoollisopetus on luovuttamattoman arvokasta. Samalla, kun se irrotetaan admissiosta, tulee ehtoolliskasvatus itsessään uudistaa ja palauttaa kunniaan.

KASTE AIDOSTI ADMISSIOKSI

Ensimmäisessä näkökohdassa liityn pitkälti niihin ajatuksiin, joita ovat herättäneet TT Petri Hiltunen väitöskirjassaan »Aikuisten ateria? Keskustelu lasten ehtoollisesta Suomessa vuosina 1950–1980» (STKSJ 214, 1998) sekä TT Arto Seppänen artikkelissaan »Lasten ehtoollinen ja kirkon babyloninen vankeus» (juhlakirjassa »Arpa lankesi ihanasta maasta», Oulun hiippakunnan tuomiokapitulin julkaisu, 2000). Sama teologinen perusratkaisu on myös piispainkokouksen asettaman työryhmän mietinnössä »Lasten ja nuorten ehtoolliskasvatus» (Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja B 2000:1), joka on toistaiseksi perusteellisin virallisen keskustelun kannanotto lapsikommunion kehittämiseen.

Pienimpienkin kastettujen pääsy ehtoolliselle perustuu siihen teologiseen lähtökohtaan, jonka mietintö hyvin yksiselitteisesti lausuu julki: »Kaste on teologisesti oikea ja riittävä edellytys ehtoolliseen osallistumiseen.» (s. 46; ks. laajemmin s. 19–48, 57). Ratkaisu yhtyy kristillisessä kirkossa alunperin vallinneeseen näkemykseen ja poikkeaa myöhem-

mistä läntisistä tulkinnoista, joissa itsensä tutkiminen, ripittäytyminen, ehtoollisopetus tai konfirmaatio asetettiin admission ehdoiksi.

Perusratkaisun taustalla on laajempi, 1980- ja 1990-luvuilla kirkkomme piirissä tapahtunut sakramenttiteologian kehitys. Ensinnäkin ekumeenisessa teologiassa (mm. BEM-asiakirja) on korostettu aikaisempaa voimakkaammin kasteen ja ehtoollisen yhteyttä, kasteen antamaa oikeutta osallistua ehtoolliselle ja ehtoollisen kommuunioluonnetta. Tämä perustellut äänenpainot ovat vähitellen saaneet reseptionsa myös meillä. Toiseksi nykyinen eksegeettinen tutkimus on saavuttanut laajan yksimielisyyden siitä, että jakeita 1. Kor. 11: 27–29 ei voi käyttää lasten ehtoolliselle osallistumisen kieltämiseen. Tekstin konteksti osoittaa selvästi, että Paavali puhuu Korintin seurakunnan yhteisöllisistä ongelmista ja korostaa ehtoollista nauttivan seurakunnan olevan Kristuksen ruumis, jossa ei tule sallia eriarvoisuutta ja syrjimistä — ei edes vähäisimpien ruumiinjäsenten (ks. esim. Hiltunen 1998, 167–193 ja mietintö, s. 20–21). Kolmanneksi suomalainen Luther-tutkimus on kirkastanut merkittävästi sitä, mikä on luterilainen käsitys kasteesta, lapsen uskosta ja ehtoollisesta.

Lutherin mukaan kasteessa Pyhä Henki lahjoittaa lapselle oman vanhurskauttavan uskon (fides infantium), jolla hän omistaa Kristuksen ja kaikki pelastuslahjat. Vaikka Luther ei lasten ehtoollista toteuttanutkaan, hän kuitenkin opetti kasteen olevan »riittävä ja oikea perusta kaikille sakramenteille, joita elämässämme tarvitsemme» (WA 6, 572, 23). Lutherin katekismuksissa on lisäksi voimakas korostus, että ehtoollinen otetaan vastaan yksin uskolla eikä ihmisen oman valmistautumisen varassa. Näiden Lutherin sakramenttiteologian perusajatuksen pohjalta kysynkin samoin kuin Seppänen artikkelissaan (s. 72–75): Eikö luterilaisessa teologiassa voida ja ole jopa syytä johdonmukaisesti ajatella, että pieninkin kastettu lapsi voi kasteessa saada uskolla ottaa vastaan ja omistaa ehtoollisen lahjat? Myös Hiltunen (1998, 141–144) ja lasten ehtoollistyöryhmän mietintö (s. 21–27, 56–57) edustavat ytimeltään samanlaista Luther-tulkintaa ja korostavat, ettei ehtoolliselle tule asettaa mitään ikärajaa.

EHTOOLLISKASVATUS KUNNIAAN

Kun opetukselle ei enää suoda ehtoollisoikeuden antajan asemaa, saattaa herätä kysymys, miten käy ehtoolliskasvatuksen. Väitän kuitenkin, että admission ja opetuksen erottaminen ei suinkaan ole ehtoolliskasvatuksen tuho, vaan sen kehittämisen ja aidon toteutumisen lähtökohta. Admissioteologia, jossa pääsy ehtoollisyhteyteen on kasteen lahjaa, tekee tarpeettomaksi vastata ajan henkeen muotoilemalla yhä minimaalisempia admittoivia opetustavoitteita. Ehtoolliskasvatuksen tavoitteet voi-

»Ehtoollisen nauttiminen vanhempien turvallisessa sylissä mahdollistaa aivan pienellekin lapselle perustavan kokemuksen ehtoollisyhteyden kuulumisesta.»

daan tällöin asettaa ehtoollisen arvoa ja sisällön rikkautta vastaavalle tasolle ilman, että kastettu jää missään vaiheessa ehtoollisesta osattomaksi. Samalla kaste saa sille kuuluvan aseman ja kasvatuksessa on tilaa edetä lapsen luonnollisen kehityksen tahdissa.

Tässä yhteydessä keskityn tarkastelemaan erityisesti varhaislapsuuden ehtoolliskasvatusta, joka on aiemmin saanut varsin niukalti huomiota. Piispainkokouksen työryhmän mietintö antaa tälle tarkastelulle erinomaiset lähtökohdat (ks. s. 32–37). Ehtoolliskasvatus ymmärretään miennössä lapsen kehitystä myötäilevänä tapahtumasarjana. Ehtoollisen merkityksen kognitiivinen omaksuminen on ajallaan luovuttamattoman tärkeää, mutta tiedollista oppimista tukee sitä edeltävä ja sen rinnalla kulkeva ehtoolliselle osallistuminen — ihannetapauksessa oman perheen kanssa jo pienestä pitäen. Oppimista ei mielletä pelkäsi tiedollisten merkitysisältöjen omaksumiseksi. Ehtoollisen nauttiminen vanhempien turvallisessa sylissä mahdollistaa aivan pienellekin lapselle perustavan ko-

kemuksen ehtoollisyhteyden kuulumisesta. Mallia seuraava lapsi oppii varhain myös ehtoollispöytään liittyvän toiminnan ja tavat sekä yhdistää ehtoolliseen vanhempiensa arvostavan asennoitumisen ja tilanteen arkiaterioista poikkeavan luonteen. Lisäksi kodin kristillisen kasvatuksen piirissä elävä lapsi voi jo kielellisen kehityksensä alkuvaiheessa intuitiivisesti ymmärtää, että ehtoollisessa kohdataan sama Jeesus, jolle lapsi puhuu esimerkiksi iltarukouksessa.

Seurakuntien työntekijöiden tehtävänä on rohkaista vanhempia tuomaan lapsia ehtoolliselle ja antaa vanhemmille — vaikkapa jo kastekesteluiluissa ja perhekerhoissa — eväitä kodin ehtoolliskasvatukseen. Erityinen ehtoolliskasvatuksen paikka on kuitenkin itse messu. Jo liturgia suo siihen mahdollisuuksia, mutta varsinkin saarinoissa ehtoollisen sisältö ja merkitys kaikenikäisille kastetuille saisi olla säännöllisesti esillä. Evankeliumin julistusta kirkkaimmillaan on huipentaa saarna kutsuun käydä ehtoollispöytään, jossa on konkreettisesti jaossa saarnaajan julistama armo ja voima kristittyinä elämisen haasteisiin — yksinkertaisesti Kristus kaikkine lahjoineen. Ja jos kutsu kuuluisi kirkossamme myös pienimmille, olisi se varmasti vakuuttamassa myös meille varttuneille, että jokainen kristitty tarvitsee ehtoollista ja että vähäisimmänkin on lupa tälle armoaterialle tulla.

**TAVOITTEENA TEOLOGISESTI
KESTÄVÄT KÄYTÄNNÖT**

Mitä kirkkomme lasten ehtoollisuudistukseksi tekeekin, on kaiken lähtökohtana oltava jäsentynyt sakramenttiteologia ja johdonmukainen admissio-käsitys. Koska nykyistä linjaa ja vallitsevia käytäntöjä on vaikea perustella ekumeenisesti, eksegeettisesti tai edes luterilaisen teologian pohjalta, on lapsikommuniota ja ehtoolliskasvatusta syytä aidoisti ja laaja-alaisesti uudistaa. Ratkaisujen aika on nyt eikä vasta sitten, kun millenium-vauvat ovat jo ehtineet konfirmaatiomessun ehtoollispöytään.

Kirjoittaja on Salo-Uskelan seurakuntapastori.

**Tervetuloa herättäjäjuhlille
Järvenpäähän 6.–8.7.2001**

Juhlien ohjelmassa la 7.7. mm. diakoniatyöntekijöiden, kirkkomuusikoiden ja teologiensa tapaamiset.

www.jarvenpaanseurakunta.fi/herjfr.htm

Jos hääparin valinnat eivät sovellu kirkkoon, vaihtoehdoksi tarjotaan usein niiden esittämistä myöhemmin hääjuhlassa.

JUHA PESSI

PYHÄÄ JA YKSINKERTAISTA ELI SOPIVAA MUSIIKKIA VIHKITILAISUUTEEN

KEVÄT TOI MUURARIN

Kevät ja kesä näkyvät seurakuntien virastoissa lisääntyvinä kuulutuspareina. Kirkollinen avioliittoon vihkiminen on kokenut selvän arvonnousun ja tapahtumaa valmistellaan usein hyvin perusteellisesti. Joissakin seurakunnissa on jo tapahtunut yhteentörmäyksiä toiveiden ja todellisuuden välillä. Eriyisesti vihkitilaisuuden musiikki on näitä aiheutta-

nut. Ongelma ei ilmeisesti määrällisesti ole kovin laaja — ainakaan vielä.

Kirkkokäsikirjan avioliittoon vihkimisen kaava ei musiikin suhteen turhan tarkkoja ohjeita anna. Vaihtoehto A:n mukainen toimitus alkaa alkusoitolla tai virrellä. Alkusoitto tarkoittaa käytännössä häämarssia. Toimitus päättyy vihittyjen poistuessa päätössoiton eli häämarssin aikana. Kaavan keskeellä aviopuolisoiksi julistamisen jälkeen on mahdolli-

»Kuka viime kädessä määrittelee tilaisuuden luonteen ja tyylin? Miksi juuri musiikin arviointiin olisi ryhdyttävä? Eihän pappi puutu ilmiselvästi tyyli-tömään morsiuspukuunkaan.»

suus yhteiseen virteeseen, joka voidaan haluttaessa korvata esitettävällä hengellisellä laululla tai soitinmusiikilla. Tämä kohta voidaan jättää myös pois.

Virret eivät varmastikaan tule ongelmaksi. Nehän ovat virallisesti kanonisoitua kirkon aarteistoa. Klassiseksi musiikiksi luokiteltu ohjelmisto ei sekään pääsääntöisesti tuota ongelmia, sillä antiikin ihanneiden ristiriidaton kauneus sekä muodon ja sisällön hallittu sopu-suhtaisuus tuntuvat kuin luonnostaan istuvan kirkkotilaan, jonka suunnittelussa samat periaatteet ovat mitä ilmeisimmin olleet keskeisiä. Urut olennaisena osana kirkkotilaa soveltuvat näiden ihanteiden tulkintaan erinomaisesti.

Kuitenkin Émile Durkheim totesi aikoinaan, että kaikelle uskonnolliselle ajattelulle yhteinen piirre jakaa maailman kahteen luokkaan: profaaniin ja pyhään. Näiden kahden luokan erilaisuus voi olla täydellistä toisensa poissulkevaa. Kaksi maailmaa voidaan kokea jopa toisilleen vihamielisiksi ja mustasukkaisiksi kilpailijoiksi.

Tämä durkheimilainen jakamisen ja erottamisen ajatus näkyy myös monissa muissa pyhän määritelmissä. Pyhyyteen liitetään usein ajatus puhtaasta, hyvästä ja täydellisestä, kun taas profaani, maallinen on likaista ja saastunutta. Antiikin Roomassa sacrum oli alue, joka kuului jumalille. Vastaavasti ihmisten arkielämän alue oli profanum.

Tabun käsite liittyy olennaisesti edelliseen. Funktionaalista näkökulmasta tabusäännökset toimivat eräänlaisena kirjoittamattomana lakina ja auttavat näin ylläpitämään eräitä rituaalisia arvoja. Tabu voi olla jotakin pyhää, mutta sillä voi olla myös tavallaan negatiivinen lataus. Tabu voi olla myös jotakin sellaista, mitä on syytä välttää seurausten pelossa.

Vaikka pyhän ja profaanin raja ainakaan nykymaailmassa ei ole niin jyrkkä ja absoluuttinen kuin esimerkiksi Durkheim väittää, niin jotakin tuosta rajanvedosta on meillekin jäänyt.

Klassinen musiikki ja erityisesti urkumusiikki kuuluu ikään kuin luonnostaan pyhän kategoriaan. Se on erotettua musiikkia. Se on musiikkia, joka ei raikaa markettien kassajonoissa, ei tyypillisten paikallisradioiden kanavilla, eikä keskiverto suomalaisten kotistereissa.

Uruilla sakralisoittimena on tietysti aivan erityislaatuinen asema. Eihän niitä edes ole juuri muualla kuin kirkoissa ja kappeleissa. Näin tehokkaasti likaisesta maailmasta erotetulla soittimella soitettu paatuneimmankin ateistin kristinuskoa pilkkaava sävellys koetaan todennäköisesti pyhäksi.

Tämä on tietysti ennen kaikkea suuri mahdollisuus. Pyhän kokemisen kannalta klassinen urkumu-

siikki on varma valinta. Tabusääntöjen rikkominen eli saastaisen maallisen musiikin tuominen kirkkoon on siis puolestaan aina riskin ottamista.

TYYLİKÄS JA ARVOLLE SOPIVA

Jos ei Kirkkokäsikirja tarjoa papille ja kanttorille juuri neuvoja musiikin suhteen, niin vielä löysemällä pohjalla ovat seurakuntalaiset.

Jouko Sihvo toteaa tutkimuksessaan, että vihkimistä edeltävissä toimituskeskusteluissa virsistä ja muusta häämusiikista sopiminen

on yleisin keskustelun aihe. Sihvon ohje papeille ja kanttoreille kuuluu, ettei asiaan saa suhtautua väläyttämättömästi, eikä myöskään liian jäykästi, kun vihittävät esittävät omia toivomuksiaan. Sihvon mukaan kanttorin asiantuntemus ja taito takaavat parhaiten sen, että musiikki on tilaisuuden luonteen ja arvon mukaista.

Jorma Parviaisen vihkipareille suunnatussa kirjassa todetaan yksiselitteisesti, että »vihkitoimituksen musiikin valinta on morsiusparin asia». Kanttori voi kyllä antaa asiassa apua. Parviaisen mukaan asiansa osaavilta sukulaisilta tai tuttavilta kannattaa pyytää musiikkiesitystä vihkitoimitukseen. Tämä kun jättää lämpimät muistot morsiusparille, hääväelle ja itse esittäjälle.

Seurakuntalaisen Käsikirja painottaa puolestaan kanttorin merkitystä vihkimusiikkia suunniteltaessa. Juhlaansa suunnittelevia opastetaan ottamaan huomioon, »minkälaiset kappaleet ovat tyyliiltään ja sanoituksiltaan kirkkoon ja vihkikaavan sisältöön sopivia». Jos valinnat eivät sitten sovellukaan kirkkoon, vaihtoehdoksi tarjotaan niiden esittämistä myöhemmin hääjuhlassa.

Seurakuntalaisen on siis syytä mieluiten yhdessä papin ja kanttorin kanssa valita vihkitilaisuuteen musiikkia, joka on tilaisuuden luonteen ja arvon mukaista, sopii tyyliiltään ja sanoiltaan kirkkoon ja kaavan sisältöön sekä jättää vielä lämpimät muistot kaikille.

Mutta kuka viime kädessä määrittelee tilaisuuden luonteen, arvon ja tyylin? Ja miksi juuri musiikin kohdalla tällaiseen arviointiin olisi ryhdyttävä? Eihän esimerkiksi pappi (toivottavasti!) puutu näkemäänsä ilmiselvästi tyyli-tömään morsiuspukuun tai sulhasen asuun, joka ei kerta kaikkiaan ole etikettisääntöjen mukaan sopiva kyseisenä kellonaikana. Eikä kukaan puutu siihen iloiseen tyyli-tömyyden kirjoon, jota tapahtuu bestman-, kaaso- ja morsiusneitojärjestelyissä. Puhumattakaan kirkon täyttävän hääväen pukeutumisesta ja käyttäytymisestä.

Ja tuskinpa kukaan puuttuu ystäviltä tai sukulai-

silta pyydettyyn musiikkiesitykseenkään, vaikka se harrastelijamaisuudessaan alittaa kaikki mahdolliset musiikilliset kriteerit, ja jättää ainakin papille ja kanttorille vain korvia raastaneet muistot.

KORVIEN VÄLISSÄ JA SYDÄMESSÄ

Pyhän kokeminen, jos mikä, on hyvin subjektiivista. Uskontopsykologian klassikko William James liittyy pyhyden kokemisen mystiikkaan, jonka ensimmäinen tunnusmerkki on se, etteivät sanat pysty sitä ilmaisemaan. Hänen mukaansa mystistä tilaa ei voi myöskään toiselle selittää. James johdattelee meidät teemamme ytimeen toteamalla, että »se elementti, jonka kautta mystiikan totuus meidät parhaiten saavuttaa, ei ole käsitteellinen puhe, vaan pikemminkin musiikki».

Tuomas-messua käsittelevässä tutkimuksessaan Juha Kauppinen toteaa Tampereelta kerättyyn aineistoon pohjaten, että ehtoollisen jälkeen musiikki oli toiseksi tärkein osa messua. Esittävä ja erityisesti instrumenttimusiikki koettiin vieraannuttavana, kun taas yhdessä tehdyn musiikin koettiin palvelevan yhteyden kokemista.

Näistä näkökulmista on helppo yhtyä uuden Jumalanpalveluksen oppaan ajatuksiin kultin musiikista. Merkitystä ei ole sillä, minkä tyylinen musiikki on oikeaa tai vääriä jumalanpalvelusmusiikkia. Olennaista on se, kuinka hyvin musiikilliset ratkaisut avaavat kyseessä olevan kohdan sisältöä ja ovat sen merkityksen mukaisia.

Arki- (tai pyhä-) kokemuksista tiedämme, että joitakin ihmisiä saattaa aivan tavallisen kuuloinen iskelmä koskettaa niin syvältä, ettei hän pysty sitä edes muiden läsnäollessa kuuntelemaan. Aivan samoin tiedämme, että oman mittapuumme mukaan avuton ja valmistelemattomalta kuulostava saarna saattaaakin yllättäen puhutella yksittäistä kirkossakävijää äärimmäisen vahvasti.

Tai ehtoollispöydässä toinen ottaa vastaan Kristuksen ruumiin ja veren ainakin ulospäin katsoen näennäisen välinpitämättömästi. Vieressä polvistunut tuskin pystyy kynneltulvaltaan nielemään yhtään mitään. Molemmat ovat olleet samassa jumalanpalveluksessa, molemmat ovat kuulleet samat sanat ja saman musiikin.

Avioliittoon vihkimistä ja jumalanpalvelusta ei voi kuitenkaan suoraan rinnastaa, vaikka tunnus-tettaisiinkin kirkollisten toimitusten vahva jumalanpalvelusluonne. Avioliittoon vihkimisessä on nimittäin aina selkeitä, nimeltä mainittuja objekteja, joilta henkilökohtaisesti kysytään tahtoa sitoutumiseen, joiden puolesta rukoillaan ja joille pyydetään Jumalan siunausta. Ja samalla kuitenkin sulhanen ja morsian ovat myös toimituksen keskeisiä subjekteja, joiden aktiivinen osallistuminen on välttämätöntä, jotta toimitus voidaan edes suorittaa.

Kun mietimme vihkimusiikkia, niin kenen pyhän kokemisella on ratkaiseva merkitys? Papin,

kanttorin, häävän vai liitolleen siunausta hakevien? Toisen pyhä kun voi toiselle olla erittäin vakava taburikkomus.

PIETISMIIN TAAKKA

Sellaisina menneinä aikoina, jolloin jumalanpalveluksen musiikki on ollut hyvin samankaltaista muun yhteiskunnassa harjoitetun musiikin kanssa, ei minikäänlaisia tyyliiongelmia ole tietenkään syntynyt. Todellisia vaihtoehtoja ei tainnut olla. Tänään niitä on enemmän kuin tarpeeksi.

Ilmeisesti pietismin perintönä lähdetään vieläkin luokittelemaan pirstoutunutta (musiikki)kulttuuriamme hengelliseen ja maalliseen, pyhään ja profaaniin. Ja tässä luokittelussa ei klassisella musiikilla enää välttämättä olekaan etuoikeutettua asemaa. Mendelssohnin häämarssi maallisenä näyttämömusiikkina ei sovi kirkkoon ja sama kohtalo on monella muullakin maallistuneen ihmisen pyhäksi ja kirkolliseksi kokemalla musiikilla.

Kirkkoon sopisi siis vain musiikki, joka on tuotettu vain ja ainoastaan ns. hengelliseen käyttöön, ja ahtaimmillaan vain musiikkia, joka löytyy oman herätysliikkeen perinnöstä.

Erkki Niinivaara kirjoitti jo 1950-luvun alussa mm. seuraavaa: »Kirkko kylvää itse maallistumista, milloin se suostuu erottamaan elämässä uskonnollisen provinssin ja tekemään Jumalasta uskonnollisen käsitteen».

Tällainen pyhän ja profaanin rajan näkyviin piirtäminen pirstoo koko Jumalan maailman, luomakunnan ja on kokonaisuudessaan vierasta Jumalan jatkuvan luovan toiminnan ajatukselle, missä luominen on nimenomaan luonnon ja kulttuurin yhteyttä.

Tässä suhteessa luterilainen luomisen teologia ja jo evankelistojen kertomukset ravistelevat Durkheimin ja kumppaneiden tulkintoja pyhästä ja profaanista. Niinivaaralaisittain sanoen Vapahtajan läheisyydessä »rajat alkoivat tuskallisesti hävitä pyhän ja saastaisen väliltä».

EVÄITÄ RAAMATUSTA

Seurakuntalaiselle vihkitilaisuuden musiikki on myös mitä käytännöllisin kysymys. Selkeän yksiselitteinen, periluterilainen ja helpon tuntuinen on Parviaisen neuvo. Musiikin valinta on morsiusparin asia. Piste. Nöyrät seurakunnan palvelijat toteuttavat sitten toiveet kykyjensä mukaan, hampaitaan kiristellen ja yrittäen antaa anteeksi heille, jotka eivät tiedä, mitä tekevät.

Asiakas kun on aina oikeassa, ja sekin valittu renkutus on osoitus Jumalan luomistyön voimasta. Mahtuuhan tähän luomakuntaan paljon muutakin vastamielisiä.

Tuskin kuitenkaan kukaan pappi suostuu siihen, että joku panee sanat hänen suuhunsa. Toimitus-

KIRKKOMUUSIKKO — SAARNAAJA VAIKO SANAN PALVELIJA

Käsitteellisen uudistuksen osalta on palautteen antamisen aika jo ohi. Ajankoh- taista on kiinnittää huomio uudistuk- sen rinnalla itäneeseen ja nyt proses- sin päätyttyä jo kypsän hioutuneeseen teologisen, liturgisen ja musiikillisen retoriikan sisältöön. Esitetyt puheen- vuorot ovat herättäneet kysymyksen, onko muodon uudistamista seura- massa pyrkimys hengen uudistukseen.

Jumalanpalvelusuudistuksen merkittävin anti ei ehkä sittenkään ole nähtävissä joka sunnuntaisissa jumalanpalveluksissa. Sen si- jaan merkittävää on uudistuksen yhteydes- sä uskomme keskeisistä periaatteista, sanas- ta, sakramenteista, kirkon olemuksesta, uskon- ja elämänvanhurskaudesta ja näiden asioiden ilmen- tämisestä käyty keskustelu. Seurattuani jo joitakin vuosia musiikin teologiasta käytyä vuoropuhelua kirkossamme tunnen tarvetta kantaa korteni kes- kustelun kehoon.

KIRKKOTAIDEKO SANAA?

Useiden eri artikkeleiden, alustuksien ja seminaa- reissa käytyjen keskustelujen pohjalta on todettava, että sananjulistajan virkaa on kirkossamme tahdot- tu viime vuosina laajentaa koskemaan ei vain kant- toreita vaan myös kirkkotaiteen tekijöitä ja jopa kirkkoarkkitehteja. Tätä näkemystä on tuotu ilmi esittelemällä niin sanottua soivan sanan teologiaa. Samoissa yhteyksissä on puhuttu kirkkotaiteesta näkyvänä sanana. Sekä soivan että näkyvän sanan käsitteisiin on liitetty luterilaisen sanakäsityksen mukaisesti Pyhän Hengen läsnäolo ja koko vaikutus. Jumalanpalveluksen musiikki ja kirkkotaide vä- littävät tämän näkemyksen mukaan Pyhän Hengen ja kaikki sen mukanaan tuomat lahjat jokaiselle joka niiden sanoman ottaa uskoen vastaan.

keskustelussa esille tulleita asioita voidaan tietysti ottaa huomioon ja sisällyttää kasuaalipuheeseen mahdollisuuksien mukaan. Mutta papukaijan roo- liin papin ei tarvitse alistua.

Aivan samalla tavalla on vaikea uskoa, että toivemusiikin automaatti olisi kirkkomuusikon oi- kea rooli. Tällaisella jukebox-kanttorilla ei olisi mitään virkaa, nykytekniikka korvaisi hänet hel- posti.

Käytännössä yhteistyö morsiusparin ja seurakun- nan työntekijöiden välillä näyttää olevan ainoa mahdollisuus.

Paavali kirjoittaa paljon armolahjoista, jopa niin paljon, että puhutaan kokonaisesta armolahjaopis- ta. Apostolin opetusten mukaan karimat ovat usein yllättävän arkisia asioita. Arvioidessaan karismoja Paavali edellyttää Wille Riekkisen tulkinnan mu- kaan ainakin seuraavien ehtojen täyttyvän: niiden täytyy rakentaa seurakuntaa, voimanlähteenä on Kristuksen rakkaus ja niitä käytetään evankeliumin levittämiseksi.

Voisiko tässä olla arviointiperusta myös musiik- kivalinnoille? Sopivaa musiikkia on sellainen, jota tehdään rakkauden hengessä, seurakuntaa rakenta- en ja evankeliumia eteenpäin vieden.

Näin esimerkiksi selkeästi rienaava ja pilkkaava musiikki jäisi ulkopuolelle. Samoin sellainen musiikki, jonka jo etukäteen aavistetaan aiheuttavan hämmennystä kokoontuvan seurakunnan keskuu- dessa.

Evankeliumin eteenpäin viemisen arviointi voi siten olla jo hankalampaa. Ehkä tässä voisi ajatella hiukan kääntäen. Musiikki ei saisi ainakaan olla esteenä ilosanoman leviämiseksi. Seurakunnan työntekijöiden asenne voi tämän kohdan täyttymi- sessä olla ratkaisevin tekijä. Tyly, vähättelevä ja seurakuntalaisen mielipiteitä aliarvioiva suhtautu- minen viestii ainakin siitä, ettei olla Paavalin vii- toittamalla tiellä.

Meille uskonnon ja pyhän kokemisen ammatti- laisille voi olla joskus vaikeaa ymmärtää, miten pienestä seurakuntalaisen pyhän kokeminen voi olla kiinni. Sielun ovet saattaa aukaista juuri se lattea maallisen rakkauden ylistys, joka meille ei puhu yhtään mitään.

Kirjoittaja on Keski-Lahden seurakunnan seurakuntapastori, TL.

SANANJULISTUKSEN SISÄLTÖ: KRISTUS VAIKO JUMALA?

Hyvä asia on esitetyn sana-opin taustalla oleva pyrkimys sitoa eri tavoin kirkon palveluksessa toimivat alat kristillisen kirkon perustehtävään, evankeliumin eteenpäinviemiseen. Sen sijaan on hämentävää, jos kirkossa vaikuttavat erilaiset lahjat »evangelisoidaan» niin, että Kristuksen asettaman kirkon ensimmäisen viran, evankeliumin saarnaviran ainutlaatuisuus ja luonne hämärtyy. Kirkkomusiikkona en koe pystyväni toteuttamaan musiikin keinoin sitä tehtävää, jonka Jeesus opetuslapsilleen mm. Johanneksen evankeliumin mukaan antoi: »Ottakaa Pyhä Henki. Jolle te annatte synnit anteeksi, hänelle ne ovat anteeksi annetut» (Jh 20: 22–23). Evankeliumien mukaan on kuitenkin juuri tämän sanoman eteenpäinvieminen ja esilläpitäminen se tehtävä, jonka Kristus omilleen jätti. Tämä sanoma tarjoaa edelleenkin Kristusta sekä uskon ja Pyhän Hengen. Ote Lutherin helatorstain saarnasta selvittää asiaa: — *Ja Pyhä Henki toimittaa kaksi asiaa. Ensiksikin saattaa hän meitä evankeliumin kautta Kristuksen tuntemiseen, jotta me uskomme syntein anteeksi saamisen hänen nimeensä. — Toiseksi käyttää Pyhä Henki meitä myöskin välikappaleina, jotta me sanan ja saarnaviran kautta saattaisimme toisiakin samaan armoon ja Kristuksen tuntemiseen»* (Huonepostilla). Kirkon julistuksen ydin vaatii selkeän sanallisen viestin, jotta epäuskoon taipuvainen mielemme vakuuttuisi Kristuksen vanhurskauden ulottumisesta minunkin vanhurskaudeksi. Tässä tehtävässä sanaton ilmaisu jää mielestäni puolitiehen.

Jos haluamme nostaa seurakunnan työntekijöiden hengellistä profiilia korostamalla esimerkiksi kanttorin esilläpitämän musiikin julistavaa luonetta, olisi mm. luterilaisen vanhurskauttamisnäkemysme säilyttämiseksi syytä määritellä tarkasti julistamisen ja myös sen sisällön käsite: Tarkoitetaanko julistamisella 1. uskonkappaleen ilmoitusta Jumalasta Isänä, Kaikkivaltiaana, taivaan ja maan Luojana, vai tarkoitetaanko sillä Raamatun koko ilmoitusta, eli niin sanottua yleistä evankeliumia, *generalis definitio*, vai onko kysymyksessä varsinaisen evankeliumin julistaminen, *absolutio*, jossa tulee ilmi rakkauden täyttämä tosi Kristus? Siinä ei kuulu lain ääntä, vaan ainoastaan evankeliumin ydin ja vanhurskauttamisen keskeinen sisältö, nimittäin syntien anteeksiantamuksen julistus sitä kaipaavalle?

SANAN USKOMINEN VANHURSKAUTTAA. HENGELLINEN ELÄMYS EI.

Jos opetetaan, että kirkkomusiikin kautta Jumala voi lahjoittaa meille Pyhän Henkensä täytyy sen kautta olla mahdollista myös vanhurskautuminen. Näin ollen musiikilla olisi kyky välittää syntejään katuvalle kuulijalle henkilökohtainen vakuutus syn-

tien anteeksiantamuksesta. Kuinka silloin pysymme tunnustuskirjojen ja Raamatun mukaisessa opetuksessa vanhurskauttamisesta? Joudumme sakean sumun keskelle miettiessämme sen kirkkotaiteen rajoja, jonka kautta ihmiselle tarjotaan tämä vanhurskaus. Samalla joutuisimme miettimään, mikä alttaritaulu välittää pelastavaa sanaa, mikä ei? Muodostuuko ratkaisevaksi tekijäksi katsojan subjektiivinen elämys? Välittääkö Äänekosken Kotakennän salmen kappelin alttarin takainen lasiseinä läpi nähtävä sinänsä kaunis järvinäisensä pelastavaa sanaa? Välittykö evankeliumin sana ja sen mukana Pyhä Henki kyseisen maiseman ja kenties kaikkien muidenkin maisemien kautta silloinkin vaikka näkymää ei katsottaisikaan kappelin ikkunasta? Onko meille tarjolla iankaikkinen elämä Mozartin Requimin välityksellä ilman, että esittäjät sen kummemmin kuin Mozart itsekään välttämättä olisivat edes ajatelleet asiaa?

Pyhä Henki vaikuttaa miten tahtoo ja missä tahtoo, mutta vanhurskauttavan uskon on Jumala sitonut saarnattuun sanaan: »Sitä varten, että me pääsisimme Kristuksen luo, Pyhä Henki vaikuttaa sanan kuulemisen välityksellä tosi uskoa, sillä näin apostoli todistaa ja lausuu: 'Usko tulee siis Jumalan sanan kuulemisesta', Room. 10, nimittäin kun sanaa kirkkaasti ja puhtaasti saarnataan» (Yksimielisyyden ohje. Jumalan iankaikkinen ennaltatietämys ja valinta). Puhutun sanan kuulemisen tärkeyttä Raamattu korostaa monessa kohdin, mutta sanallakaan se ei anna musiikille tai kuvalle puhuttuun Jumalan sanan rinnastettavaa merkitystä.

KIRKKOMUSIIKKI — SANAAN SIDOTTU USKON ILMAUS.

Luther lausuu kirjoituksessaan *Encomion musices* (1538): »*Eivät isät ja profeetat ole turhaan pyrkineet siihen, että musiikki olisi sidoksissa Jumalan sanan kanssa enemmän kuin mikään muu. Siitä johtuu, että meillä on niin paljon lauluja ja psalmeja, joissa sekä sana että laulu samanaikaisesti liikuttavat kuulijan sydäntä. Yksin ihmiselle on annettu kyky puhua laulaen, jotta hän tietäisi, että hänen on ylistettävä Jumalaa sanoin ja sävelin —.*» Pidän arvokkaana ja tärkeänä virkaa, jossa sanaan sidotun musiikin keinovaroillaan luomassa mahdollisuus seurakunnan rukouksen ja ylistyksen ilmaisulle. Itse koen täyttäneeni tehtäväni Jumalanpalveluksen kanttorina, jos »sekä sana että laulu samanaikaisesti liikuttavat kuulijan sydäntä» niin, että meissä ihmisissä asuva luontainen sanan vastustus hiukankaan pehmenee ja sydän uskoen tarrautuu saarnatun evankeliumin lupauksiin.

Kirjoittaja on Porin Teljän ja Länsi-Porin seurakuntien kanttori.

KUVIEN KUNNIOITUS JA KUVAINRAASTO

Maailmaa on keväällä kohahduttanut valtavien Buddhan patsaiden tahallinen tuhoaminen Afganistanissa. Suurta pahennusta herättänyt Buddhan kuvien hävitys on uusin esimerkki ikivanhasta ilmiöstä, ikonoklasmista eli kuvainraastosta. Maailmankuulut koko maailman kulttuuriperinnöksi kanonisoidut yksittäiset teokset eivät omista yksin taidearvoja. Merkittäviä teoksia löytyy esimerkiksi jokaisen kotikirkosta. Nykyaikana passiivista kuvien tuhoamista voi tapahtua myös Suomessa, jos kirkkojen pyhien kuvien ja muiden taidearteiden annetaan rapistua huolta vailla.

Ikonoklasmi eli kuvainraasto on kuvien tahallista tuhoamista poliittisista tai uskonnollisista syistä. Historiassa on useita kausia, jolloin kuvia on hävitetty järjestelmällisesti tietyssä kulttuurissa tai valtiossa. Kuvain raastajat pitivät kuvia jonkin ideologian tai uskonnon symboleina, jotka tuhoamalla tuhotaan kuvan voima, jopa kuvattavan sielu ja häväistään kuvattava. Myös uskonnon sisäiset virtaukset ja teologiset erimielisyydet voivat johtaa kuvien tuhoamiseen. Lähihistoriassa on tapauksia myös yksittäisistä kuviin kohdistuneista hyökkäyksistä, joilla on pyritty saamaan julkisuutta itselle tai hyökkääjän edustamalle asialle.

Valitettavasti ei ole aikakautta, jolloin ei olisi ollut ikonoklasmia. Halu tuhota kuvia todistaa osaltaan kuvien merkityksestä ihmisille. Taide on osa kulttuuriperintöä, kansan identiteettiä. Yksittäisten kansojen identiteetit muodostavat yhdessä globaalin kulttuuriperinnön. Maalauksella tai veistoksella voi olla tärkeä merkitys paikallishistoriassa, se voi kantaa yhteisön muistia.

POLIITTINEN IKONOKLASMI

Tuhoamalla kuvia poliittisista syistä halutaan osoittaa epäsuosiota vanhalle vallalle tai jopa hävittää sen muisto. Suurilla hallitsijan kuvilla on haluttu korostaa hallitsijan valtaa ja lisätä kansalaisten kunnioitusta hallitsijaa kohtaan. Niinpä hallitsijan kuvia tuhoamalla on osoitettu sekä vanhan vallan

vaihtumista että uuden vallan voimaa.

Entisessä Jugoslaviassa sotilaat pommittivat järjestelmällisesti kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita, jotka Unesco oli määritellyt erityisen arvokkaiksi. Kansan kulttuurihistoriaan kuuluvat rakennukset ja taideteokset kantavat kansallista itsetuntoa, jonka murtamiseen kulttuurikohteita tuhoamalla pyritään.

Arabimaissa poltetaan poliittisten konfliktien aikana mielenosoituksissa Yhdysvaltojen presidentin kuvia osoittaen näin halveksuntaa ja vihaa presidentin edustamaa kansaa ja politiikkaa kohtaan. Kuva saa osakseen kuvattavaan kohdistetun vihan, mikä on ikään kuin inhimillisempää: kohteeseen ei kajota fyysisesti, vaan vain hänen arvovaltansa kärsii. Kuvien tuhoaminen mielenosoituksissa poliittisista syistä on samalla myös tavallaan tiedotusta: epäsuosio ilmaistaan voimakkaan aggressiivisesti. Vihan osoittaminen kuvaa kohtaan on toisaalta myös peloke, osoitus väkivallan mahdollisuudesta.

Entisessä Neuvostoliitossa uskonto ja siten myös uskonnolliset kuvat kiellettiin poliittisista syistä 1917 vallankumouksen jälkeen. Ikoneja varastettiin kirkkoista ja myytiin tai lahjoitettiin ulkomaille. Kirkot riisuttiin ikoneista usein täydellisesti ja kirkkorakennukset muutettiin museoiksi tai muuhun käyttöön tai suljettiin kokonaan. Joissakin ikoneissa on ampumisen jälkiä todisteena siitä, että niitä on käytetty maalitauluina ampumista harjoitellessa tai huvitellessa. Ikonoklasmia ilmeni myös passiivisesti: vaikka ikoneja siirrettiin museoihin, niiden säilyttäminen konservoimalla ja tutkiminen tehtiin mahdollisimman hankalaksi. Kommunismiin kukistuttua Itä-Euroopan maissa ihmiset puolestaan osoitivat inhonsa kommunismia kohtaan hävittämällä lukuisat Leninin patsaat.

USKONNOLLINEN IKONOKLASMI

Vanhassa Testamentissa oleva tekstikohta, jossa Jumala kieltää Moosesta tekemästä mitään Jumalan kuvaa, on aiheuttanut kristityssä maailmassa useita ikonoklasmin kausia. Jo varhaiskristillisellä ajalla kuvia alettiin tehdä, mutta riita kuvien oikeutuksesta ryöpsähti valloilleen teologien keskuudessa 700-luvulla todennäköisesti islamin vaikutuksesta. Kirkolliskokouksessa päätettiin vuonna 726 kieltää uskonnollisten kuvien maalaaminen, minkä seurauksena kuvia alettiin hävittää järjestelmällisesti.

*Pyhä Nikolaos
Valamon
konservointilaitoksella*

kuva Petter Martiskainen

lanne vaikutti yleiseen mielipiteeseen kirkon toiminnasta ja yllytti ihmisiä kuvien tuhoamiseen: köyhyyttä oli paljon, mutta kirkko oli rikas eikä auttanut riittävästi kärsiviä. Kirkon rikkautta näkyvimmin edustivat lukemattomat kuvat ja veistokset kirkkoissa, joten hyökkäykset kuvia kohtaan olivat samalla protesti kirkollista elitismia vastaan. Monet keskiaikaiset katoliset kirkot riisuttiin kuvista kokonaan. Edes krusifikseja ei jätetty joihinkin kirkkoihin.

Kuvakielto — tai ainakin kuvien väheksyminen ja välttely — jäi voimaan joihinkin jyrkimpiin protestantisiin suuntauksiin, kuten kalvinismiin. Koska yhteiskunnalliset olosuhteet vaikuttivat kuvainraastannan raajuuteen, myös niiden muuttuminen on nähtävästi vaikuttanut ikonoklasmin lieventymiseen. Ainakin esimerkiksi Sveitsissä on kalvinistisia nunnia, jotka maalaavat ikoneita!

Kuvien voimaa on pyritty tuhoamaan esimerkiksi tuhoamalla kuvan

silmät ja nenä. Kuvia, joista on puhkottu tai raaputettu silmät, on sekä ikonien että länsimaisten kuvien joukossa. Hyökkäykset ovat toisinaan kääntyneet itseään vastaan: kohteeksi joutuneista kuvista on joskus tullut erityisen kunnioituksen kohteita ja niihin on uskottu liittyvän ihmeitä.

KIRKKOTAITEEN SÄILYTTÄMINEN

Puukirkot ja kirkkojemme kuvat ovat osa meidän suomalaisten arvokasta hengellistä ja kulttuuriperintöämme. Samalla ne ovat osa koko globaalia kulttuuriperintöä. Meillä on kunniatehtävänä ottaa vastuu esineellisen kulttuuriperintömme säilyttämisestä. Yksittäiset tuhotut taideteokset saavat paljon julkisuutta ja hävittäminen on helppo tuomita, mutta arvokasta kirkkotaidetta pääsee meilläkin huonoon kuntoon tai jopa tuhoutuu välinpitämättömyyden tai tietämättömyyden vuoksi. Huonot säilytysolosuhteet ja huonokuntoisten maalausten

Kristilliset kuvat oli kielletty vuosina 726–787 ja 815–843.

Bysantin ikonoklasmi päättyi Nikaian kirkolliskokoukseen vuonna 843, jolloin päätettiin, että kuvia saa maalata — pyhiä ikoneja suorastaan täytyy maalata — ja että ikoneita tulee kunnioittaa kuten evankeliumeja. Kuvien kieltäjät ja tuhoajat tuomittiin harhaoppisiksi.

Luterilainen reformaatio painotti kuvien pedagogista merkitystä: kuvat olivat köyhien Raamattu. Kuvattavaksi suosittiin siis lähinnä raamatullisia aiheita. Muun muassa Luther korosti tätä ja hyväksyi siis kuvat.

Jyrkemmän vasemman laidan reformaation vaikutuksesta 1500-luvulla (alkaen 1566) useissa Euroopan maissa, etenkin Hollannissa ja Saksassa, kuitenkin hävitettiin kuvia katolisista kirkkoista jopa järjestelmällisesti. Kuvien tuhoajat syyttivät, että pyhien kuvien kunnioittaminen oli mennyt liian pitkälle, ehkäpä palvonnaksi. Yhteiskunnallinen ti-

konservoimatta jättäminen ovat kuvien passiivista tuhoamista.

Ennaltaehkäisevä konservointi on parasta ja halvinta säilyttämistä. Maalauksen, veistosten, esineiden ja tekstiilien säilytysolosuhteet tulisi suunnitella kullekin materiaalille sopiviksi ja olosuhteiden muutoksia tulisi seurata. Auringonvalon ikäännyttävä vaikutus tulisi minimoida. Tulipaloriskiä varten tulisi tehdä toimintasuunnitelma ja jopa harjoitella esineistön evakuointia. Jos alttaritaulun edellisestä konservoinnista on jo yli viisikymmentä vuotta, olisi sen kunto hyvä tarkastaa. Näin onkin tehty ilahduttavan monessa seurakunnassa.

Maalaukset ja tekstiilitkin likaantuvat vuosien saatossa. Puhdistus olisi parasta antaa tehtäväksi ammattitaitoiselle konservaattorille, joka pystyy koulutuksensa, kokemuksensa ja tekemiensä testien avulla selvittämään, mikä on kullekin esineelle turvallisin toimenpide. Samalla esineen kunto ennen konservointia ja konservoinnin jälkeen dokumentoidaan, sillä myös esineen saama kohtelu on mielenkiintoista historiaa tuleville sukupolville.

Jos alttaritaulun alapuolella alkaa näkyä värimurusia tai taulussa on valkoisia pisteitä tai maalikerrokset ovat nousseet irtisteleville harjanteille, alkaa olla jo kiire. Silloin on pikaisesti otettava yhteyttä konservaattoriin. Valamon konservointilaitos, jossa on riittävästi tilaa kookkaillekin alttaritauluille, palvelee myös luterilaisia seurakuntia. Yksityisiä konservaattoreita voi kysellä esimerkiksi Suomen konservaattoriliitosta, johon kuuluminen on takuu ammattitaidosta. Jos maalauksenkankaassa näkyy sivuvalossa laineita tai maalauksenkangas lepattaa ilmavirtojen vaikutuksesta, on myös parasta kääntyä heti konservaattorin puoleen, sillä aaltolusta seuraa ennen pitkää värien irtoamista.

Kirkkomaalaukset muistuttavat paitsi esittämistään aiheesta, myös aikaisemmasta sukupolvista. Olisikin olennaisen tärkeää, että seurakunnissa säilytettäisiin ja pidettäisiin esillä eri aikakausien teokset, eikä vanhoja alttaritauluja unohdettaisi rapistumaan kellotapuliin. Ammattilaisen koulutettu silmä näkee selkeimmin mahdolliset ongelmakohdat, muodostuneet vauriot ja vaurioalttiit kohdat. Kirkkorakennuksen peruskorjaustarpeen arvioi rakennusalan ammattilainen, ehkäpä Museoviraston avustamana. Kirkkomaalauksen, -tekstiilien ja esineiden kunnan tarkistaa pätevä konservaattori. Kuitenkin myös papeilla ja suntioilla on vastuu kirkkonsa aarteiston kunnan tarkkailusta: kukapa muu tarkastelisi alttaritaulua, messukasukkaa ja ehtoollismaljaa säännöllisesti yhtä läheltä.

Kirjoittaja toimii taidekonservaattorina Valamon konservointilaitoksella.

ROBERT C. DYKSTRA

OLLA IKÄVYSTYTTÄVÄ TAI IKÄVYSTYÄ ITSE — SIINÄPÄ KYSYMYS

Mutamaa kuukautta ennen kuolemaansa, v. 1971, brittiläinen lapsipsykoanalyttikko D. W. Winnicott esitelmöi joukolle nuoria anglikaanipappeja. Esitelmän jälkeen häneltä kysyttiin neuvoa, miten voidaan tietää, voidaanko ahdinkoon joutunutta seurakuntalaista auttaa pelkäämään sielunhoidollisen keskustelun avulla vai tarvitseeko hän psykiatrista apua. Winnicott kertoi myöhemmin kollegalleen, »että häntä ihmetytti kysymyksen hämmästyttävä yksinkertaisuus». Mietittyään asiaa pitkän tovin hän oli vastannut papeille: »Jos sinusta tuntuu — kun kuuntelet luokse si tullutta ja sinulle puhuvaa ihmistä — että hän ikävystyttää sinua, silloin hän on sairas ja tarvitsee psykiatrista hoitoa. Mutta jos hän kykenee pitämään yllä kiinnostuksesi, riippumatta siitä, miten paha hänen ahdinkonsa tai konfliktinsa on, sinä kykenet varmasti auttamaan häntä.» Ikävystyminen, Winnicott päätteli, oli riittävän vakava merkki sellaisesta ahdingosta, jonka hoitamiseen tarvitaan muita toimenpiteitä.

Winnicottin oivallus ikävystymisen diagnostiikasta arvosta sielunhoitotyössä voi, vaikkakin erilaisessa muodossa, osoittautua yhtä hyödylliseksi niille meistä, joiden tehtäviin kuuluu saarnaaminen. Saarnatessa edellä mainitut roolit toisinaan muuttuvat päinvastaisiksi: saarnaajat eivät ole niinkään sielunhoitajien asemassa, vaan he ovat itse hoidettavia, joita kuulijat kokevat ikävystyttävinä. Jos saarnan kuulijat pitävät saarnaajaa vähemmän kiinnostavana, kuten nykyään usein tapahtuu, Winnicottin suhteellisen psyykkisen terveyden kriteerin mukaan sellaiset saarnat ovat heijastusta vakavista emotionaalisisista tai spirituaalisista ristiriidoista saarnaajien psyykessä.

Masud Khan — kollega, jolle Winnicott oli myöhemmin kertonut pappien huolenaiheesta — on sitä mieltä, että Winnicottin vastaus tuo esille hänen kirjoitustensa temaattisen juonteen jo vuosi-

kymmenien ajalta. Jäljittäessään tätä juonetta Khan huomauttaa, että Winnicott tekee jyrkän eron sellaisen henkilön välillä, joka on ikävystyttävä, ja sellaisen joka ikävystyy. Muiden ikävystyttäminen, niin kuin Winnicottin vastauksesta papeille käy ilmi, paljastaa puhujan psykologisen ahdingon intensiteetin, kun taas ikävystyminen on sen sijaan normaali, jopa välttämätön ja oudolla tavalla toivottavakin osa jokapäiväistä elämää. Winnicottin mukaan pienen lapsen kyky ikävystyä — joka on läheisesti yhteydessä lapsen kykyyn leikkiä tyytyväisenä yksin vanhemman henkilön hyväntahtoisessa läsnäolossa — heijastaa tervetullutta kehityspsykologista saavutusta ja on psykisen terveyden merkki. Itse asiassa kyky ikävystyä voi toimia jonkinlaisena vastalääkkeenä sille emotionaalille terrorille, joka kätkeytyy ikävystyttävään tilanteeseen. Toisella tavalla ilmaistuna: ikävystyttäviä saarnoja pitävät saarnaajat voivat hyvinkin olla juuri niitä, jotka — usein olosuhteiden uhreina — ovat surullisen kyvyttömiä tuntemaan itse ikävystymisen tunteita.

Lapsipsykoanalytikko Adam Phillips selittää: »Ikävystyminen on tosiasiaa sellainen epävarma prosessi, jossa lapsi on ikään kuin sekä odottamassa jotakin että etsimässä jotakin, prosessi, jossa salaisesti käydään kauppaa (negotiate) toivosta, uuden löytämisestä... Ärsykkeistä vajaassa ja toisinaan hermostuttavassa ikävystymisen sekavassa tilassa lapsi saavuttaa yhä uudelleen toistuvan tyhjyyden tunteen, josta käsin vasta hänen todelliset halunsa ja toiveensa voivat kristallisoitua.» Lastenkasvattajat tekevät virheen, kun he heti rientävät lievittämään lapsen ikävystymistä, sen sijaan että he pelkästään vain tunnustaisivat sen olemassaolon. »Ennen aikainen pako epävarmuudesta» estää uuden löytämisen mahdollisuuden ja tuomitsee lapsen sellaiseen elämään, jonka »täytyy olla loputtoman mielenkiintoista tai ainakin näyttää siltä».

Mukautuvaisen minuuden esiin kasvaminen on yksi ironinen seuraus siitä, kun lapsen tai oma ikävystyminen on ennen aikaisesti pysäytetty. Tällaisen minuuden tunnistaa osittain juuri siitä, että se on ikävystyttävä — se on vääristynyt minuuus, jonka päätehtäviä on ennakoida ulkoisen ympäristön tarpeita, huolehtia huolehtijoistaan ja minimoida sellaisia mahdollisuuksia, joissa sisältä tai ulkoa tulevat tekijät voisivat aiheuttaa jotakin yllättävää. Hyvin nuorella iällä kehittynyt huoli muiden tarpeista kuolettaa lapsen vitaalisuuden, koska lapsen tietoisuus on samalla siirretty pois omista haluista ja toiveista. Mukautuvaiselle lapselle on

»Jos pappeus ja laajalle ulottuva toisista huolehtiminen ovat lähes synonyymeja, papit ovat erityisen alttiita sille, että he aina mukautuvat toisten tarpeisiin, ja sen tähden heistä tulee, Winnicottin ajattelumallin mukaan, ikävystyttäviä.»

ominaista, että hän oppii korottamaan mielensä ruumiin yläpuolelle ja pitämään tietoisuutensa avulla ja älyllistämällä aisoissa ne mielen lähettäjät, jotka tuovat yllättäviä tunteita tai mielenliikahduksia tajuntaan.

Pohtiessaan psykodynaamiikkaa, jonka vuoksi ihmisestä tulee ikävystyttävä, Khan kirjoittaa: »On ilmeistä, että väsyminen ja toisten ikävystyttäminen ovat sisäisen stressin käsittelytekniikoina selvästi suhteessa toisiinsa. Ikävystyttävä potilas yrittää onnipotenttista sisäisen maail-

mansa kurissa kontrolloimalla ylenmäärin tiukasti ja pakonomaisesti kielenkäyttöään ja puhumisensa sisältöä. Hänen kertomuksensa on sillä tavoin kivettynttä, ettei mitään voi tapahtua.» Mukautuvaiset ihmiset uuvuttavat itsensä ja ikävystyttävät muut yrittäessään liiaksi sensuroida intohimojaan, peitellessään impulssejaan, vahtiessaan jokaista saanaansa tai motiiviaan, tukahduttaessaan kaiken yllättävän ja odottamattoman. Phillips sanoo, että »sen vuoksi on toinen kiinnostava paradoksi, kuinka paljon Winnicottin mukaan psykologinen kehitys riippui kyvystä luopua tai lykätä tuonemmaksi huoli toisista. Huoli toisista on helposti mukautumisen akti ja aina myös intohimoisen läheisyyden ja henkilökohtaisen kehittymisen mahdollinen este.»

Jos pappeus ja laajalle ulottuva toisista huolehtiminen ovat lähes synonyymeja, papit ovat erityisen alttiita sille, että he aina mukautuvat toisten tarpeisiin, ja sen tähden heistä tulee, Winnicottin ajattelumallin mukaan, ikävystyttäviä. Arkipäiväinen, mitäänsanomaton saarna, jonka usein ja aivan oikein katsotaan osoittavan valmistamisen puutetta ja välinpitämättömyyttä seurakuntaa kohtaan, voisi edellä sanotun valossa yhtä todennäköisesti olla osoitus saarnaajan liiallisesta valmistautumisesta tai välittämisestä. Kuulijoiden ikävystyttäminen voi kummallista kyllä merkitä sitä, että tietyllä tavalla välittää heistä liiaksi.

Epäilemättä tämä mutkikas asiantila on paljolti saarnaajien omaa syytä. Winnicottin havainnot kuitenkin viittaavat siihen, että vastuuta on jaettava laajemmalle. Pieni lapsi kehittyi huolehtimaan toisista liian varhain oman vitaalisuuden kustannuksella ympäristössä, jonka hän kokee laiminlyöväksi tai liian vaativaksi. Mukautuvainen lapsi on joko pakotettu olemaan yksin liian aikaisin tai sitten hänen ei ole koskaan annettu olla yksin, sen sijaan että hän parhaassa tapauksessa olisi saanut olla yksin jonkun toisen ollessa läsnä. Samoin myös saarnaajat kokevat ympäristönsä usein joko välinpi-

tämättömänä tai liian vaativana ja huomaamattaan tuntevat painetta tulla entistä mukautuvaisimmiksi, ja mukautumisen hintana on se, että oma itsetietoisuus ja elinvoima vähenevät.

James Dittes pohdiskeli 1970-luvun alkupuolella pappien henkilökohtaisten ja papin työstä peräisin olevien estojen eli »viileysmuurin» (cool bondage) alkuperää. Monien kohdalla estot voitaisiin jäljittää lapsuudessa koettuun liialliseen haluun tuntee olevansa varmasti samalla puolella kuin omat vanhemmat, mikä tapahtui sisäistämällä vanhempien mittapuut ja pakottamalla oma ja toisten käytös niiden mukaisiksi.» Dittesin havainnot vahvistavat omia havaintojani, jotka olen tehnyt keskusteluissa teologisen seminaarin opiskelijoiden kanssa. Monet heistä muistavat olleensa vanhempiensa kaltaisiksi mukautuneita lapsia perheessään. He muistavat erityisiä tilanteita, joita Winnicott pitäisi liian varhaisena huolehtimisena toisista, ja kertovat joko syvästi häveten tai selvästi ylpeinä huolehtineensa lapsina tarvitsevista, masentuneista tai seksuaalisesti yllistimuloivista tai muulla tavoin hyväksikäyttävistä vanhemmistaan tai sisaruksistaan. Näiden opiskelijoiden on vastaavasti hieman vaikeaa ymmärtää, että heidän nykyiseen pyrkimykseensä pappisvirkaan voisi heijastua se rooli ja ne velvollisuudet, joita heillä oli lapsuuden perheessä.

Mutta myös riippumatta varhaislapsuuden perhekokemuksista jokainen seminaarin opiskelija tai pastori joutuu kohtamaan melkoista ammatillista painetta, kun pitää kuunnella lukemattomien muiden huolia ja asioita. Näihin huoliin ja asioihin eivät kuulu ainoastaan seurakuntalaisten monet ja usein oikeutetut pastoraaliset tarpeet vaan myös salakavalasti »vanhemman roolissa olevan» kirkon uskomukset ja säännökset sekä kirkon erilaiset kannanotot moniin aikamme hämmentäviin kysymyksiin. Kirkko ja sen jäsenkunta, teologiset seminaarit mukaan lukien, voivat sabotoida pappien ikävystymisen, estää heidän salaiset neuvottelunsa toivosta, uuden löytämisestä, ja tuomita heidät taantumukselliseen elämään, jonka on oltava loputtoman mielenkiintoista tai ainakin näytettävä siltä.

Kaikien tämän julkisin ilmenemismuoto on, ainakin minulle tutuissa isoissa kirkkokunnissa, kangistunut ja ennustettava saarna, jossa minkään ei anneta tapahtua. Saarnaaja kontrolloi aivan liikaa saarnan kieltä, yrittää sulkea pois jokaisen yllättävän tunteen tai hengen purkauksen tai jokaisen ajatuksen, jolla kyseenalaistettaisiin tuttuja uskon

tai käytännön malleja. Monotoniset sanat ja epäai-doilta kaikuivat vertauskuvat halvaannuttavat ihmisen kokemusmaailman, sen sijaan että rakentaisivat tai muuttaisivat sitä.

Tarkoitukseni ei ole puolustaa harhaoppien saarnaamista eikä kehottaa välinpitämättömyyteen Kristuksen evankeliumia kohtaan eikä myöskään sysätä syrjään kirkkoa instituutiona. Tarkoitukseni on vaatimattomampi: vetoan siihen, että kun saarnamiehet ja -naiset ensimmäistä kertaa lähestyvät tiettyä tekstiä, mukana olisi enemmän leikkisyyttä, rehellisyyttä, luottamusta ja rohkeutta. Koska olemme saaneet lapsuudestamme taipumuksen huolehtia toisista ja koska tällaiset huolehtimisen vaatimukset ovat ammatissamme jatkuvasti olemassa, *koemme* helposti suosittelmani yksinolemisen *hereettisenä tekona*, välinpitämättömyytenä Kristusta kohtaan tai niiden pettämisenä, joiden rakkaudesta olemme eniten riippuvaisia. Panokset tuollaisessa yksin olemisessa tekstin kanssa tuntuvat vaarallisen, suorastaan uhkaavan korkeilta.

Elleivät saarnaaja ja teksti tule ensin avoimiksi ja haavoittuviksi toisilleen, samalla kun ulkoiset auktoriteetit, myös kirkon opit ja traditiot on pidetty veräjän takana, tuskin on paljoakaan toivoa, että saarnaaja tai teksti inspiroisi ketään muutakaan. Jos pappi kieltäytyy muuttumasta tekstin äärellä ja jos hän kieltäytyy, provokatiivisemmin sanottuna, »muuttamasta» Raamatun tekstiä tässä ensimmäisessä kohtaamisessa, tuloksena syntynyt saarna lähes poikkeuksetta halvaannuttaa ja ikävyyttää, sen sijaan että se koskettaisi ja muuttaisi. Jos leikki on sukua virkistymiselle (recreation) ja virkistyminen uudelleen luomiselle (re-creation), silloin Winnicottin näky psykologisesta terveydestä kutsuu esiin halun luoda ja virkistyä yhä uudelleen ja uudelleen rakkaan leikkikalun tai muun objektin kanssa, tässä tapauksessa sen Raamatun tekstin kanssa, josta saarnaamme. Leikkiminen tekstin kanssa yksin, totuuden löytäminen ja totuuden luominen, on kuulijansa tavoittavan pastoraalisen saarnaamisen kaikkein ensimmäisin vaikei viimeisin tehtävä.

*Kirjoittaja Robert C. Dykstra toimii pastoraaliteologian apulaisprofessorina Princetoniin teologisessa seminaarissa, New Jersey, USA. Artikkelin ilmestyi Princetoniin seminaarin entisille oppilaille ja ystäville tarkoitettussa aikakauslehdessä InSpire, helmikuu 2001.
(Käännös: Tapio Saraneva.)*

Vaikeita valintoja

Puheenjohtajana saan aina silloin tällöin puheluja liittomme jäseniltä. Puhelinoitojen aiheet ovat mitä erilaisimpia, kuitenkin niin, että kaksi yleisintä teemaa on helppo nimetä: koetut epäoikeudenmukaisuudet työyhteisössä ja virkavalintoihin liittyvät pettymykset.

Omassa seurakunnassani on juuri tällä hetkellä ajan-kohtaisena viranhaltijan valitseminen uuteen diakonian virkaan. On käynyt mielessä, että toivottavasti pettyneet löytävät jonkun muun, jolle soittaa, jos eivät halua tässä tapauksessa soittaa minulle. Pettyneitä joka tapauksessa on jokaisen virallinn jälkeen, jos hakijoita on useampi kuin yksi. Jos virkaa hakee 42, kuten omassa seurakunnassani reilu vuosi sitten, pettyneitä on 41. Nyt täytettävään virkaan hakijoita oli vain 20 — mistähän näin suuri pudotus hakijoiden määrässä vähän ajan kuluessa kertoo? Näistäkin hakijoista erityisen pettyneitä tulee olemaan neljä, koska kutsuimme viisi haastatteluun ja heissä jokaisessa ehtii syntyä käsitys, että olen potentiaalinen valituksi tulija, minusta ollaan kiinnostuneita, mikä onkin totta. Ja kuitenkin, vain yksi voidaan valita.

Varasijoille jääneiden jäsenten puheluiden ja oman työryhmän uusien virkojen ja valintojen myötä olen joutunut perusteellisesti miettimään valintakriteereitä. Yhdeksi tärkeäksi kysymykseksi valinnoissa on noussut se, millaista työntekijää työryhmä, työyhteisö ja seurakunta tarvitsee. Kun valintaan liittyvät perusteet nousevat työyhteisön ja seurakunnan tarpeista sekä uudelle viranhaltijalle suunnitellun työn vastuista ja sisällöistä, voi valinta joskus ulkopuolisen mielestä olla yllättävä. Näissä valinnoissa hyvä, kokenut hakija voi joutua kysymään, miksi en kelvannut, oliko virka jo etukäteen pedattu jollekin, harjoitvatko valitsijat ikärasismia, onko sukupuoli väärä jne. Kysymys voi kuitenkin olla siitä, että esimerkiksi työyhteisön ikärakenne on

päässyt muodostumaan liian vanhaksi tai nuoreksi ja tästä syystä halutaan uuden työntekijän mukanaan tuomaa nuorta tuulahdusta tai vakaata kokemusta, mikä voi olla täysin perusteltua.

Kaikkia asioita voidaan hoitaa hyvin tai huonosti, niin myös valintaprosesseja. Vaikka jäseniltä kuulemani raportit ovat yksipuolisesti kerrottuja, aihetta hämmästeltyyn ne antavat. Joskus hakijaa kohtaa haastattelussa yllätys, kun vastuualueeksi kerrotaan ihan eri tehtävä kuin mitä lehti-ilmoituksessa on mainittu. Joskus virka voi ollakin etukäteen luvattu jollekin tutulle (mitä mielestäni ei pitäisi tehdä!) ja koko haastattelu on kuin pieni välttämätön näytelmä, jossa haastattelijat vievät huonosti roolinsa ja antavat haastattelvalle huomauttamattaan viestin »emme ole sinusta oikeasti kiinnostuneita». Ainakin olisi reilua tiedustelijoita kohtaan kertoa, jos ennakkolupauksia on annettu. Olenpa itsekin kysellyt kiinnostavasta paikasta, josta puhelimitse tiedustellessa sai nimeltä kuulla, kenelle se on varattu. Toisaalta tiedän tapauksen, jossa virkaa ei saanutkaan se, jolle se selvästi oli luvattu. Toisinaan haastattelijoiden kysymykset eivät tunnu ihan harkituilta, jos esimerkiksi hakijan puolison koulutus ja työ saa enemmän kiinnostusta kuin hakijan omat ansiot. Kerrotaan haastatteluista, joissa haastattelijat vaihtuvat ja eri hakijoilta kysellään ihan eri asioita. Mielestäni haastattelijat tulee olla kaikille haastateltaville samat henkilöt, jotka paneutuvat tehtäväänsä ja miettivät kysymyksensä etukäteen.

Useampi diakoni on soitellut ja valitellut, ettei diakonin koulutuksella ole pääsyä pieniin maalaisseurakuntiin, kun sinne halutaan vain diakonissaa. Jossain varmasti näin on, koska asia saattaa olla luettavissa jo Kotimaa-lehden ilmoituksessa. En tiedä, miten yleistä tämä on. Huom! Vuodesta 1982 lähtien ei ole ollut erikseen diakonin ja diakonissan virkoja, vaan on ainoastaan diakonian virka. Tähän virkaan antaa nykyään kelpoisuuden useampi eri nimenen tutkinto, joihin kaikkiin sisältyy piispainkokouksen hyväksymät diakonian virkaan vaadittavat opinnot (60 ov). Lähipiiristä tiedän, että valittujen koulutuksissa kyse saattaa myös olla enemmän sattumasta kuin periaatteesta; ilman minikäänlaista linjanvetoa oman tiimini muodostaa tällä hetkellä neljä diakonissaa ja naapuriseurakunnan kuuden hengen tiimissä on kolme diakonia ja kolme seurakuntakuraattoria.

Valinta on vaikea myös valitsijoille. Hakupaperit ja haastattelut eivät kerro kaikkea. Kerran yksi sijaiseksi valittu painotti haastattelussa erityisesti musiikillisia lahjojaan ja kehui niiden soveltuvuutta seurakuntatyöhön. Valituksi tultuaan hän ei koskaan pyytämälläkään suostunut laulamaan tai soittamaan työssään. Lopullisesti vasta parin vuoden päästä valinnasta työyhteisö tietää, kuinka valinnassa onnistuttiin. Koeajan käyttö on suositteluvaa. Vaikka valinta olisi onnistunut ja uusi työntekijä olisi miten hyvä tahansa, yllätyksiä voi tulla. Kuka tahansa voi esimerkiksi sairastua vakavasti, jopa kuolla, nuorenaakin. Näihin asioihin emme aina pysty vaikuttamaan. Elämä on arvaamaton. Kirkossa, jos missä, pitäisi se tietää ja sietää.

ILKKA SIPILÄINEN

Kirkon yhteiskuntatyön sihteerinä ja kirkkohallituksen luottamusmiehenä — taskussa sininen ja punainen kynä

- **Kirkon yhteiskuntatyössä rakennetaan siltaa uskon ja yhteiskunnan välille ja kohdataan ihmisiä heidän arkensa keskellä.**
- **Viime vuosina olemme miettineet, mitä on hyvä työelämä.**
- **Lama muutti kirkkoa syvästi ja esti sitä tukehtumasta pullamössöön.**

PERUSTA USKONNONTUNNEILTA
JA TALVISODASTA

Ensimmäisen kerran kuulin kirkon yhteiskunnallisesta työstä uskonnon tunnilla lukion toisella luo-

kalla. Valveutunut opettajamme Marketta Vanhanen jakoi kaikille Kirkon yhteiskunnallisen toimikunnan julkaiseman vihkosen. Kiinnostuin luterilaisesta sosiaalietiikasta, kristinuskon ja yhteiskunnallisen ajattelun toimivasta yhdistämisestä ja ajattelin, että haluan joskus olla mukana kirkon yhteiskunnallisessa työssä. Lähdin lukemaan teologiaa ja valtiotieteitä. Valmistuttuani työskentelin ensin Keravan nuorisovankilan pastorina, sitten Oulunkylän seurakunnan virallisena apulaisena vastuualueenani myös yhteiskuntatyö ja seuraavaksi Helsingissä erityisnuorisotyön pappina. Oikeastaan en muistanut tietoisesti nuoruuteni unelmaa, kun hain nykyistä virkaani jo kohta kymmenen vuotta sitten. Joku on sanonut, että täytyy varoa mitä haluat, koska saat sen. Aina-kin tämän kerran niin on minulle tapahtunut. Ei

tämäkään työ ole aina herkkua, mutta tunnen kyllä tekeväni sellaista, minkä takana olen niin paljon kuin yleensä kykenen täysisydämisesti olemaan.

Työskentelen varsin laajan työalueen parissa: työelämän, mukaan lukien työttömyyden, ympäristökysymysten, yhteydenpidon, kouluttamisen ja kirjoittamisen. Toimituksia tai jumalanpalveluksia osalleni tulee harvoin. Silti tunnen työskenteleväni papin virassa. Yhteiskuntatyö suuntautuu usein kirkon ulkopuolelle, ja silloin edustan ihmisille kirkkoa.

Selvimmän papeutensa huomaa työttömien parissa. Olemme järjestäneet yhdessä työttömien valtakunnallisen järjestön TVY:n kanssa vuosittain pidettävät parinsadan hengen työttömien ihmisoikeuspäivät. Arvomme ja maailmamme ovat työkeiseisiä. Viime aikoina näkemykset ovat koventuneet. Työttömien on haluttu tekevän »vapaaehtoistyötä» leipänsä eteen ja vaadittu vastikkeellisuutta. Samalla on annettu ymmärtää, että työttömyys olisi ihmisen oma vika. Olemme halunneet puolustaa työttömiä ja korostaa täysien, vapaan ihmisen, oikeuksien kuuluvan myös niille, joilla ei työtä ole. Siinä työssä olen huomannut pukevani sokeripala-pantapaidan päälle useammin kuin muuten.

MITÄ YHTEISKUNNALLISESSA TYÖSSÄ TEHDÄÄN?

Yhteiskunnallinen työ sai alkunsa rintamapappien kokemuksista. He jakoivat muiden suomalaisten miesten kanssa hurjan arjen — eivätkä olleet valmiit katkaisemaan tätä yhteyttä yhteisen kärsimyksen päätyttyä. Työväenliikettä lähestyessä näkyi vielä kansalaissodan vaikutus ja talvisodan henki saattoi olla kaukana. Perimätieto kertoo kirkon yhteiskunnallisen työn ja Kiljavan ammattiyhdistysopiston opiskelijoiden lentopallo-otteluita käydyn kuin luokkasotaa. Se on vaikea muistaa, kun lukee SAK:n periaateohjelman ylistävän kirkkoa sosiaalieettisesti valvutuneena yhteistyökumppanina.

Työelämän kysymykset ovat olleet yhteiskuntatyön kovaa ydintä. Kirkolla on oma, nk. pitkä Kirkko ja yhteiskunta -koulutuksensa, jonka käyneillä on hyvät valmiudet toimia yrityksissä työpaikkapappeina tai -diakoneina. Neljä viikon kursijakscoa syvenee kuuden viikon harjoittelujaksossa kirkon ulkopuolisella työpaikalla. Kurssi rohkaisee etsimään muussakin toiminnassa työtappaa, jossa tehdään yhdessä ihmisten kanssa, mutta ei heidän puolestaan.

Tällä hetkellä pohdimme, mitä on hyvä työ. Tapasimme aluksi eri työmarkkinaosapuolia työntekijäkeskusjärjestöistä työnantajiin, yrittäjiä ja joidenkin liittojen edustajia. Halusimme kuulla, miten he ymmärtävät hyvän työn. Tutustuimme myös muiden maiden kirkkojen ajatteluun. Brittein saarilla oli ilmestynyt asiaa koskeva ekumeeninen kirja Työttömyys ja työn tulevaisuus. Seuraavaksi aloim-

me laatia hyvän työn kriteereitä, joita on vanhates-tamentillisesti kymmenen:

Hyvä työ

1. tuottaa sellaista, millä on todellista arvoa,
2. kunnioittaa jokaista ihmistä Jumalan kuvana,
3. on lähimmäisen palvelemista,
4. antaa mahdollisuuden täyttää kutsumustaan, mutta kunnioittaa sitä, että ihmisellä on myös muita kutsumuksia,
5. ei kuormita kohtuuttomasti luomakuntaa,
6. tarjoaa kunnollisen toimeentulon ja työskentelyolosuhteet,
7. antaa mahdollisuuden vaikuttaa työn toteutukseen ja rytmiin,
8. mahdollistaa riittävän levon ja rentoutumisen,
9. edellyttää jäseniään arvostavaa työyhteisöä tai verkostoa, ja
10. mahdollistaa työn ja perheen tasapainoisen yhteensovittamisen.

Meille akavalaisille kirkon työntekijöille on selvää, että omat työyhteisömme eivät täytä hyvän työn kriteereiden ehtoja. Halusimme puhutella niillä koko suomalaista työelämää ja muistuttaa siitä, että tärkeää ei ole vain suppea taloudellinen hyöty, vaan luomakunnan ja ihmisen arvo.

Olen laatimassa työn teologiaa käsittelevää artikkelia vuodenvaihteessa ilmestyvään kirkon Hyvä työ -projektin kirjaan. Huomasin, että hyvän työn kriteerit ovat varsin luterilaisia ja niihin kiteytyy paljon siitä perinteestä, joka on kasvanut pohjoismaisen luterilaisen teologian ja kirkkojen piirissä.

Viime vuosikymmenen alussa kirkko löysi uuden ihmisryhmän: työikäiset ihmiset. Se tapahtui työssä työtä vaille jääneiden, työttömien kanssa. Määritelimme, että kirkon tehtävänä ja osaamisen alueena on tukea työttömiä selviytymään mahdollisimman vähin vaurioiden työttömyyskaudestaan, auttaa työttömiä järjestäytymään ja puolustaa heidän ihmisoikeuksiaan.

Työttömien ja muiden laman uhrien — esimerkiksi ylivelkaisiksi koetelmusten jälkeen jääneiden yrittäjien — kanssa työskenteleminen on muuttanut kirkkoa syvästi. Jos tuota yhteyttä ei olisi syntynyt, olisi kirkko tukehtunut pullamössöön ja vieraantunut kansasta. Nyt jokainen diakoniatyöntekijä tuntee paikkakuntansa köyhiä ja heidän elämänsä ja piispat ovat puolustamassa köyhien ja naisten parasta tukea ja turvaa (ilmaus muistaakseni sosiaalipoliitikko Raija Julkusen), pohjoismaista hyvinvointivaltiota.

Kirkkomme oli ympäristöasioissa varsin pitkällä ennen lamaa. Yhteiskunnallinen työ sai vuonna 1989 Luonnonsuojeluliiton ympäristöpalkinnon. Lama suuntasi voimiamme työelämän ja ympäristön kysymyksistä työttömien kanssa toimimiseen, mikä oli varmaan hyvä. Nyt on mahdollisuuksia riittänyt myös ympäristökysymyksiin. Kirkkohallitus perusti kevättalvella Kirkon ympäristödiplomin,

joka myönnetään hakemuksesta tietyt ehdot täyttävälle seurakunnille.

Viime syksystä alkaen olemme olleet rakentamassa yrityseettistä foorumia. Aluksi mukana olivat palkansaajien keskusjärjestöt, kirkko, Amnesty, Luonnonsuojeluliitto ja Reilun kaupan edistämisyhdistys. Nyt mukaan on tullut Keskuskauppakamari, teollisuuden ja talouden työnantajien TT sekä yrityksiä.

Seurakunnissa ei ole kovin monta päätoimista yhteiskuntatyön pappia tai diakonia. Kuitenkin heitä on mm. Helsingissä, Vantaalla, Järvenpäässä, Lahdessa, Tampereella, Turussa, Joensuussa, Salossa ja Vaasassa. Usein tehtävä liittyy muuhun työhön. Hyvä tapa aloittaa työ on hakeutua Kirkko ja yhteiskunta -koulutukseen. Yhteiskuntatyön toimintatapoja voi käyttää apunaan yleisessä seurakuntatyössä niin pappina kuin diakoniatyöntekijänä.

LUOTTAMUSMIEHENÄ JA TYÖSUOJELUVALTUUTETTUNA

Olen toiminut työpaikkani Kirkkohallituksen työsuojeluvalluutettuna jo reilut seitsemän vuotta. Tämän vuoden alusta olen lisäksi akavalainen luottamusmies. Valtuutetulla on normaalit tehtävänsä, jotka ovat viime aikoina painottuneet varsin paljon työkykyä ylläpitävään, nk. tykytoimintaan. Kirkkohallituksen työ rasittaa henkisesti, mutta ruumiillisten vammojen uhka on pienempi. Tehtävään kuuluu myös toimia vuorovuosin työsuojelupäällikön kanssa talon työsuojelusta ja henkilökunnan sekä johdon yhteistyöstä vastaavan työympäristötoimikunnan puheenjohtajana.

Kirkkohallitus sai jaettavakseen työntekijöiden kesken tänä vuonna järjestelyvara. Olemme puollittaneet toisen akavalaisen, Diakoniatyöntekijöiden Liittoon kuuluvan luottamusmiehen kanssa kolmivuotisen kauden pääluottamusmiehen tehtävät. Siten olimme molemmat neuvotteluissa mukana, minä ensimmäistä kertaa. Minulle oli yllätys, kuinka hyvin erilaiset toiveet ja näkemykset sulautuivat neuvottelun kuluessa sellaiseksi ehdotukseksi, joka oli kaikkien mahdollista hyväksyä. Jaettava on rajallista, mutta tietyin etukäteen neuvottelun perusteiden voi kokea tekevänsä puutteellisessa maailmassa silti perustellun hyviä päätöksiä.

Valtuutetun ja luottamusmiehen toiminta on tuonut uutta ymmärrystä ja syvyyttä myös työelämän ymmärrykseeni. Kun kohtaan järjestöjen ihmisiä, olen myös itse oman työpaikkani työntekijöiden vastuunkantaja. Mielenkiintoisen ristiriidan tuo se, että olen itse akavalainen, mutta teen paljon yhteistyötä SAK:laisten järjestöjen kanssa. Käteeni tarttui SAK:n punaisin kirjaimin koristeltu kynä, jolla tein muistiinpanoja talomme neuvotteluissa. Yhtä hyvin saattaa käydä päinvastoin, koska pikkutakkini taskussa on tälläkin hetkellä AKA-VA-JS:n sinilyyrainen halpis.

Lue lisää: Yhteiskuntatyön nettisivut osoitteessa http://www.ev.fi/kkh/to/kdyk/yhteiskuntatyon_kotisivu.html

Kirjoittaja on kirkon yhteiskuntatyön sihteeri ja työpaikkansa, kirkkohallituksen akavalainen luottamusmies. Hän toimii ensi vuoden toukokuussa Englantiin suuntautuvan, yhteiskuntatyöhön tutustuttavan opintomatkan asiantuntijajohtajana.

Papiston päivät 2002

KESKELLÄ KYLÄÄ?

Pappi palvelijana ja vaikuttajana
Finlandia-talo, Helsinki 15.–16.10.2002

Pappina Dallasissa

Opiskeluaikanani 1960-luvun lopulla olin arkkitehti *Panu Kailan* vetämässä lähetysoperaatio -tiimissä Italiassa. Kävelimme Firenzen lämpimillä, kulttuuria huokuvilla kaduilla ja yritimme kaupata katolisille kotiäideille protestanttien kustantamia Raamattuja. Liikevaihto oli surkea, mutta intoa riitti.

Helsinkiin palattuani hakeuduin italian kielen alkeiskurssille. Ajattelin, että kun valmistun, menen Savonaan merimiespapiksi.

Haave Italiaan menosta ei toteutunut. Sen sijaan menin vaihtostipendiaatiksi Unkariin, minkä jälkeen toimin viisi vuotta siirtolaispappina Australiassa ja opiskelin vuoden animaatioiden piirtämistä Kaliforniassa.

Kun seitsemän ulkomailla vietetyn vuoden jälkeen palasin Suomeen, ja kerroin pian lähteväni UNESCO:n stipendillä Bangkokiin opiskelemaan perinteistä thaimaalausta, entinen opiskelutoverini, pastori *Martti Ylinen* latasi: »Sinut voidaan pidättää irtolaisuudesta!»

Mikä saa ihmisen lähtemään synnyinmaastaan, ulkomaille töihin, kaus pois?

Kysyin tätä 20 vuotta sitten Canberrassa australian-suomalaiselta *Helena Havulta*, joka oli lähdössä työkaudelleen Tel Aviviin, Australian suurlähetystöön.

vieraalla maalla kaukana

»Olen aina pitänyt matkustamisesta toisten kustannuksella», Helena vastasi ja päästi heleän nau-run.

En ole enää aikoihin vaivannut päätäni tällä kysymyksellä. Ihmiset tekevät kummallisempiakin asioita. Jotkut matkustavat ulkomaille ja kiipeilevät pitkin jäätikköisiä vuorenselämiä toisiinsa köytettyinä. Toiset tekevät lyhyempiä trippejä naapurivaltioihin ja vetävät perässään olutkärryjä.

Olen toki tehnyt Suomessakin pitkiä työrupeamia. Kirkon AV-keskuksen toimittajana työskentelin yli kuusi vuotta, ja kotiseurakunnassani Helsingin Alppilassa olen ollut papin virassa yhteensä yli kymmenen vuoden ajan.

* * *

Otimme vaimoni kanssa vuorotteluvapaata ja tulimme kahden kouluikäisen lapsemme kanssa Dallasiin vuoden 1998 lopulla. Asetuimme asumaan isoon vuokratulokompleksiin, joka kymmenine taloineen on kuin oma pieni kaupunginosansa.

Pian aloimme ounastella, että vastapäisessä talossa asuva nuori pariskunta on suomalainen. Miehellä nimittäin on amerikkalaisittain radikaali kamppaus. Lisäksi hänen autokatokseensa on pysäköity japanilainen moottoripyörä, joita suomalaisilla insinööreillä on tällällä tapana ostaa kakkos- tai kolmoskulkuneuvokseen.

Kun menin juttelemaan naapurini kanssa, kävi ilmi, että hän on paitsi suomalainen myös juvalainen ja käynyt samaa koulua kuin minäkin. Tavatesamme pihalla seuraavan kerran *Hans Kuosmanen* kertoi, että hänen äitinsä on itse asiassa minun pikkuserkkuni.

Maailma käy koko ajan pienemmäksi ja kansainvälisemmäksi. *Hans Kuosmanen* Juvalta on yksi noin kolmestasadasta Dallasin seudulla high tech -yri-tysten palveluksessa työskentelevästä suomalaisesta. Kun kaikki perheenjäsenet ja seudulla pitempään asuneet toisen ja kolmannen polven suomalaiset otetaan lukuun, suur-Dallasin alueella asuneen noin tuhatkunta suomalaista. Suomalaisirytykset ovat tulleet Pohjois-Texasiin Nokian vanavedessä 1990-luvun puolivälin jälkeen.

kuva Liisa Ahonen

Heikki Ahonen opettaa Dallasin suomalaislapsille uskontoa Suomen peruskoulun oppisuunnitelman mukaan.

Kirkon ulkosuomalaistyön toimistossa Helsingissä oltiin selvillä suomalaisten mairinnoususta Pohjois-Texasiin. Suomalaispapit New Yorkista ja Floridasta olivat käyneet täällä joulun aikoihin, pitäneet jumalanpalveluksia ja kastaneet lapsia. Sain tehtäväkseni tutkia, millaisia tarpeita ja edellytyksiä alueella on säännölliselle seurakuntatyölle.

* * *

Olemme käynnistäneet seurakuntatoiminnan ja perustaneet kappeliseurakunnan *Finnish Lutheran Church of North Texas*, joka toimii paikallisen amerikkalaisen kirkon tiloissa. Amerikan luterilaisen kirkon ohjesääntöjen mukaan kappeliseurakunnalla on itsenäinen talous ja päätöksentekojärjestelmä, mutta ei jäsenrekisteriä eikä omaa kirkkorakennusta.

Seurakuntatyö täällä on samanlaista kuin missä tahansa Suomen seurakunnassa jumalanpalveluksineen, raamattupiireineen, pyhäkouluineen ja rippikouluineen.

Täkäläinen erikoisuus on esirippikoulu, jossa annan 8–12-vuotiaille uskonnonopetusta Suomen peruskoulun oppisuunnitelman mukaan. Vanhemmat tuovat viikottain lapsensa näille tunneille, koska amerikkalaisissa kouluissa ei ole uskonnonopetusta. Näin lapset eivät jää pahasti jälkeen tässä aineessa, kun perheet aikanaan palaavat Suomeen.

Muuan ero Suomen tilanteeseen verrattuna on se, että siirtolaispappi — samoin kuin muutkin papit Amerikassa — on usein seurakunnan ainoa palkattu työntekijä. Tämä antaa papille liikkumatilaa ja mahdollisuuksia käyttää kykyjään monipuolisesti.

Samalla se merkitsee myös sitä, että papin on oltava valmis tarttumaan kaikkiin eteen tuleviin tehtäviin ja haasteisiin.

Ulkosuomalaisten parissa työskentelevä ei voi sanoa: »Tämä ei kuulu minun toimenkuvaani». Työntekijäkokouksessa ei voi piilottautua Kirkon taskukalenterin taakse odottamaan, että joku toinen ilmoittautuu suorittamaan tehtävän. Täällä kun ei ole työntekijäkokouksia, ja lähin suomalainen virkaveli asuu Floridassa 2030 kilometrin päässä.

Pappi ei tietenkään voi itse tehdä kaikkea. Sen vuoksi vapaaehtoisten löytäminen ja motivoiminen seurakuntatyöhön on tärkeää. Kokemukseni mukaan suomalaiset ulkomailla tulevatkin helpommin mukaan kirkon toimintaan kuin kotimaassa asuesaan.

Myös papin puolison vapaaehtoinen työpanos seurakunnassa on usein merkittävä.

Vaimollani *Liusalla* on lisäksi eräänlainen välittäjän rooli. Joidenkin on helpompi ottaa yhteyttä seurakuntaan hänen kauttaan kuin soittamalla suoraan papille.

Täkäläinen malli kirkon toiminnan rahoittamiseksi on uutta ja outoa monelle suomalaiselle. Kotimaassa kirkollisvero maksetaan huomaamatta muun

verotuksen yhteydessä. Amerikassa seurakuntia tuetaan vapaaehtoisin kolehdein ja lahjoituksin. Varsinkin käsi tietää varsin hyvin mitä oikea tekee, ja porkkanana käytetään sitä, että kirkkoille ja hyväntekeväisyysjärjestöille annetut lahjoitukset ovat verovähennyskelpoisia.

Talouden kanssa tasapainotteleminen on kuitenkin haasteista suurimpia, ja voi aiheuttaa papille ajoittaista päänsärkyä. Onneksi nämä säryt tunnetaan Kirkon ulkosuomalaistyön toimistossa. Ilman Suomen kirkon ja seurakuntien tukea tällaisia projekteja ei voisikaan toteuttaa.

Kolmekymppisenä maailmalle lähtiessä ei välttämättä tule ajatelleeksi eläkepäiviä. Myöhemmin voi havahtua siihen tosiasiaan, että Suomen kirkon eläkejärjestelmä ei otakaan lukuun ulkomailla tehtyjä työvuosia. Tämän vuoksi on viisasta varmistaa myös eläke- ja vakuutusturva ennen kuin nousee koneeseen.

* * *

Edesmennyt Helsingin piispa *Aimo T. Nikolainen* houkutteli aikoinaan nuoria pappeja ulkosuomalaistyöhön vertaamalla sitä eturintamaan, »miss’ ankarimmin luodit soi». Palkkioksi kirkon rintamalinjoilla olostä hän lupasi muuan muassa kohentuneen kielitaidon ja avartuneen maailmankuvan.

Piispa oli oikeassa. Vaikka ulkomailla viettäminen vuodet ovat olleet työntäyteisiä, ne ovat samalla olleet myös kaikkein antoisimpia vuosia. Lapset ovat oppineet uuden kielen ja tulevat hyvin toimeen eri kansallisuuksia ja rotuja edustavien kavereidensa kanssa. Uudet kokemukset ja virikkeet rikastuttavat toivon mukaan myös seurakuntatyötä Suomeen palattua.

On vaikeaa arvioida, miten ulkomailla työskentely vaikuttaa papin virkauraan. Seurakunnissa on taipumusta valita virkaan tuttu pappi meriiteistä ja tuomiokapitulin ehdokasasetteluista riippumatta. Tuomiokapitulin jäsenten näkemykset ulkomaan kokemuksen, kielitaidon ja muun erityisosaamisen merkityksestä näyttävät olevan kovin ristiriitaisia. Joidenkin mielestä papin suurin ansio ja pätevyys on siinä, että hän pysyy samassa seurakunnassa koko ikänsä. Olen kuitenkin pannut merkille, että monet piispat arvostavat pappien ulkomaan työkokemusta.

Tässä olisikin jollekin teologille mielenkiintoinen tutkimusaihe: »Ulkomailla työssä olleiden pappien virkauran kehittyminen Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa ensimmäisen maailmansodan jälkeen».

Kirjoittaja toimii kirkon ulkosuomalaistyön pappina Dallasissa.

hahonen@prodigy.net
http://pages.prodigy.net/hahonen

Sanna Ketola

Kirjoittaja on valmistunut Musiikin maisteriksi jouluna 2000. Jatko-opiskelee Sibelius-Akatemian Kuopion osastossa, tällä hetkellä vaihto-oppilaana Hampurin musiikkikorkeakoulussa kesälukukauden 2001.

Moninaista musiikkikoulutusta

Taas on kevät ja tulevaisuuden kirkkomusiikinopiskelijat pakertavat pääsykokeissa. Pianon koskettimet saavat kyytiä ja aivot ylikuormittuvat, kun kaikki kappaleet tulee osata ulkoa, ja prima vistastakin selvitä moitteettomasti. Urkujensoitonäynteessä punnitaan sormion- ja jalkionkäyttöä ja Orgelbüchleinin koraali sujuu muutta mutkitta, onhan pääsykokeita varten otettu muutama urkutunti kotipaikkakunnan kanttorilta. Laulunäyteen kaksi erityylistä kappaletta onnistuu ilman tekniikkaakin, vaikka gregoriaaninen sävelmä melismoineen herättääkin hilpeyttä lautakunnassa. Eikä siinä vielä kaikki: säveltapailunäynteessä kuunnellaan sävelkorvaa, sointuja ja tunnistetaan erilaisia musiikkikappaleita. Melodiadiktaatin soittajalla on melkoinen vauhti ja pääsykoekandidaatin taso ratkaisee kuinka monta diktaattia kirjoittaa. Haastattelussa saa ja pitääkin olla oma itsensä. Improvisaatiotaitoiset voivat lumota lautakunnan virtuoositaidoillaan ja kuoronjohtoon perehtyneet antaa vapaaehtoisen johtonäyteen ja »viedä pisteet kotiin». Pääsykoekandidaatti on sietokykynsä ääri rajoilla, mutta se on sen väärsti, jos postiluukusta kolahtaa kesäkuun puolivälissä hyväksymiskirje. Riemulla ei ole rajaa, jos Akatemian portit aukeavat. Toiset taas saavat odottaa vuoden eteenpäin, hankkia kokemusta ja hakea uudelleen...

Fuksiaisista eli kastajaisista opiskelijamaailmassa selvittyään opiskelijan pakertaminen jatkuu. Tutkintouudistuksen sanelemana, ihanteellinen valmistumisaika kun on 5,5 vuotta, opiskelija tuntee itsensä välillä robotiksi. Valtio kun maksaa vain tuloksista ja tutkinnoista Akatemian rahakukkaroon. Mutta maisterin tutkinto silmissään jaksaa tehdä työtä. Pianonsoitto sujuu, urut pauhaa, kuoronjohtokaavat menevät oikeaan suuntaan ja laulutekniikka kehittyy. Niiden lomassa myös kärsivällisyys. Välillä musiikin ilo katoaa, kun tähtää vain tutkinnoista toiseen. Opiskelija huomaakin, että mukava harastus on muuttunut työksi. Onneksi kaikesta huolimatta

kaiken pohjalla on halu tehdä musiikkia ja musisoida..

Teoria, säveltapailu, teologiset aineet sekä liturginen soitto- ja laulu kuuluvat myös opiskelijan arkipäivään. Myös sellaista eksoottisuutta kuin gospelmusiikki, on tarjolla. Opiskelijasta kehittyy opintojen lomassa todellinen »yleismuusikko Jantunen», joka osaa yhtä ja toista. Välillä tuntuu, että vuorokauden tuntimäärä ei riitä kaikkeen. Mutta kärsivällisyys on kitkerä kasvi, joka tuottaa makeita hedelmiä.

Tosin pitää muistaa, että on olemassa myös elämää oppilaitoksen ulkopuolella. Ystäviä pitää tavata ja harrastuksia olla — eihän sitä muuten jaksaa. Välillä ystäväpiirissä kummastellaan kanttoriopiskelijaa, varsinkin naispuolista, kanttori kun muokataan helposti tiettyyn »muottiin», tosin ihmisiä hekin vain ovat! Kanttoriopiskelijoista yli puolet on tätä nykyä naisia, joten ajat muuttuvat myös tällä alalla. Saksassa asiat ovat vielä toisin — miehiä on valtaosa ja siksi koulun kuroissa näkee ja kuulee vielä miehiä — jopa tenoreita, mikä alkaa Suomen seurakunnissa olla »katoavaa kansanperinnettä».

Maisteriksi opiskellessaan pitää tietenkin valita syventymiskohde. Niitä on tarjolla solististen aineiden (urut, laulu, kuoronjohto) B-tutkintojen lisäksi projekti- ja tutkielmavaihtoehdot. Kirjallinen työ kuuluu kaikkiin — se onkin monelle opiskelijalle opintojen suurin kompastuskivi. Sen vuoksi opinnot muutamilla venähtävätkin. Projektivaihtoehdossa on sekä kirjallinen että käytännön osuus. Tämä onkin osoittautunut varsin suosituksi loppuotyön aiheeksi, siinä näkee työnsä tulokset myös käytännössä! Sävellystaitoiset opiskelijat ovat innostuneet säveltämään vespeireitä ja kantaatteja, toiset taas ovat tehneet yhteisiä projekteja seurakuntien kanssa ja luoneet samalla suhteita työpaikkoihin — opiskelijan onneksi kun seurakunnat tarvitsevat myös kesäkanttoreita ja viikonloppusijaisia. Hyvä niin, sillä käytännön harjoitukset ovat parasta oppia eikä sitä opita kirjoista! Eikä se rahakaan ole opiskelijan budjetille pahasta.

Opiskelussa perehdytään myös seurakunnan musiikkikasvatukseen. Siihen tulisi panostaa myös jokaisessa seurakunnassa. Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuus. He ovat tulevaisuuden kirkkokansaa ja kuorolaisia!

Koulutus jatkuu maisterin tutkinnon jälkeenkin. Tavallaan siitä se opiskelu vasta alkaa — ja kestä läpi elämän! Kanttori, olitpa sitten A-, B- tai C-sellainen, ei ole koskaan valmis, aina löytää itsestään kehittämisen varaa. Ajat muuttuvat ja sen mukana pitää pysyä, olla »ajan hermolla». Soittotaitokin rapistuu jos ei harjoittele. Uudet tuulet puhaltavat myös kirkkomusiikissa, täytyy vaan pitää jalat maassa, ettei kaadu niiden mukana.

Jokaiselle opiskelijalle löytyy opiskelusta jotakin, eikä kaikki kiinnosta kaikkia. Eikä pidäkään. Selatesaan kanttorin avoimia virkoja, huomaa miten erilaisia intressejä myös seurakunnilla on. Jotkut haluavat yleismuusikkoja, jotkut lasten- ja nuorten musiikkiin painottuneita kanttoreita. On hyvä, että on mistä valita. Me kaikki olemme erilaisia ja se on rikkaus!

»Voittajat» ja »häviäjät»

Pappi on ihmissuhteiden ammattilainen — ainakin tällainen luulo on olemassa. Taidamme kyllä kuunnella seurakuntalaisiamme hyvinkin herkin korvin ja ymmärrämme heidän kohtaamiaan vääryyksiä. Osaammeko seistä työtoverimme rinnalla hänen vaikeuksissaan?

Seurakunnissa käydään papinvaaleja ties kuinka monta vuosittain. Seurakuntiin valitaan myös muita viranhaltijoita, joiden kohdalla puntaroidaan heidän taitojaan. Kirkon elimissä tehdään hyvinkin merkittäviä valintoja. Mutta valituksi tulee aina vain yksi. Häntä onnitellaan ja hänelle pidetään puheita ja ojennetaan kukkia »vaalivoiton» johdosta. Hyvä näin.

Entä sitten ne muut, jotka jäivät lehdellä soitteluun? Kun kaksi tai kolme on ollut loppusuoralla, heistä yhtä lukuun ottamatta muut tipahtavat kuvioista. Mitä heille tapahtuu? Usein heille ei edes kukaan ilmoita virallista tulosta.

Käytäntö on, että vain puskaradio toimii. Usein ei sekään, ellei virkaa hakenut itse ole ottanut tätä huomioon ja sovi asiasta jonkun asioista perillä olevan kanssa. On kurja tunne istua ja odottaa, että saisi tietää valinnasta, vaikka itse ei olekaan tullut valituksi. Nyt vain pitkä hiljaisuus kertoo siitä. Emmekö voisi muuttaa tapojamme ja ottaa huomioon hakijoista ainakin vaalisijoilla olleet ja/tai haastatellut? Tulee tunne. Että heitä ei arvosteta enää edes sen vertaa, että heille ilmoitettaisiin valinnan tulos välittömästi.

Vaikenemista on myös toisenlaista. Kuinka moni meistä on soittanut sellaiselle tuntemallemme henkilölle, jota ei ole valittu? Kuinka moni on ollut valmis kuuntelemaan hänen pettyneen äänensä ja kysymään, mitä sinä nyt ajattelet, miltä sinusta tuntuu? Yhtäkkiä tällainen toisen elämää usein syvästikin riipaiseva asia vaietaan kuoliaaksi tai unohdetaan »armeliaasti». Jokainen tämän kokenut on kiitollinen sellaiselle, joka ottaa hänenkin tunteensa huomioon. Opimme kohtaamaan vainajan omaisia, mutta harvemmin ajattelemme, että henkilö, jota ei ole valittu, usein työtoveri, on joutunut kohtaamaan itselleen vaikean tilanteen ja tekeä omaa »surutyötään». Eikö olisi aika ottaa virkaveli tai -sisar huomioon kaikkine tunteineen ja antaa hänelle aikaamme edes hetkeksi kuunnellaksemme ja kohdataksemme hänet tällaisessa tilanteessa?

Miksi muuten käytämme taistelutermejä asiassa,

jossa valitsijat ratkaisevat tilanteen? Eiväthän ehdokkaat taistele keskenään vaan ovat valitsijoiden arvioitavina. Pettymyksen tunteiden pitäisi kai kohdistua valitsijoihin eikä valituksi tullesseen. Toiseksi jääneenä tiedän, että valitun onnitteleminen ei ole helppoa, mutta se vapauttaa ja puhdistaa keskinäisiä suhteita.

Tehdään parannusta tässä asiassa ja rohjetaan odottaa kirkon korkeilta elimiltäkin muutosta suhteessa niihin, joita ei ole valittu. Tämä tekisi ilmiin avoimemmaksi ja kohtaisimme toisemme tunteina ihmisinä.

Pirkko Lehtiö

Kerro kokemuksistasi naisena ja pappina

Olen itse naispappi ja joutunut ammatissani kohtaamaan sukupuoleeni kohdistuvia sekä kielteisiä että myönteisiä asioita. Teen parhaillaan aiheesta »Nainen pappina ja pappi naisena» väitöskirjaa ja etsin sekä kertomuksia että haastateltavia.

Tutkin, miten naispapit itse kokevat naiseutensa työtehtävissään ja yksityiselämässään. Onko naiseudesta etua tai haittaa vai onko naispappi sukupuoleton virkansa edustaja? Miten työtoverit ja seurakuntalaiset suhtautuvat naispappin sukupuoleen? Onko syrjintää sukupuolesi vuoksi? Onko ollut käpälöintiyrityksiä? Käytkö juhlimassa, tansseissa ym. huietuksissa ja miten siihen suhtaudutaan? Miten muut suhtautuvat naispappin meikkaamiseen, koruihin, vaatteisiin?

Oletko huomannut muutoksia seksuaalisissa asenteissa ennen pappeutta ja papiksi vihkimisen jälkeen? Sallitaanko naispapeille samat seksuaaliset oikeudet kuin maallikoillekin vai odotetaanko naispapeilta tiukempaa seksuaalimoraalia? Miten naimattomat, eronneet ja leskeksi jääneet naispapit hoitavat sukupuolielämänsä? Miten raskaana oleviin pappeihin suhtaudutaan?

Nämä olivat vain suuntaa antavia kysymyksiä. Tutkimukseni kannalta ja samalla myös yleisestikin on erittäin tärkeää, että naiseudesta ja kaikkeen siihen liittyvästä kerrotaan ja puhutaan — oli se sitten positiivista tai negatiivista. Kertomukset voivat olla lyhyitä tai pitkiä, yksittäisiä tapahtumia tai elämäntarinoita tai pelkästään ilmoitus, että olet käytettävissä haastatteluun. Kerro myös ikäsi, per-

hesuhteesi, seurakuntasi koko, onko kaupunki- vai maaseutuseurakunta tai oletko muussa pappisvirassa, montako nais- ja miespappia työyhteisösi kuuluu. Mikäli olet käytettävissä mahdolliseen haastatteluun, laita mukaan myös yhteystietosi.

Noudatan sekä pappina että tutkijana erittäin tiukkaa luottamuksellisuutta. Kertojien anonyymi-teetti taataan, eikä heitä voida tunnistaa tutkimuksesta mitenkään.

Ota rohkeasti yhteyttä osoitteella:

*Uskontotieteen laitos/Kaarina Mäkinen
PL 59 (Unioninkatu 39 E)
00014 Helsingin yliopisto
tai
kaarina.makinen@helsinki.fi*

Tiimityössä tulevaisuus

Luin mielenkiinnolla Hannu Ronimuksen kirjoituksen tiimityöstä seurakunnassa (Crux 3/01). Monia näkökohtia kommentoitavaksi. Työhön perehdyttämisen tulisi kuulua sekä uudelle tulokkaalle että seurakuntaa vaihtavalle. Näköaloja avartaa, valmiuksia lisää tietämys seurakuntatyön eri sektoreista. »Kasvot» työlle ja inhimillisyyttä yhteisöön luo tutuus. Puhutaan selektiiveistä. Onko vaarana eriytyä liikaa, jos jokainen työala pitää mustasukkaisesti kiinni varoistaan? Jospa rakennettaisiin yhteistä kekoa enemmän tiiminä! Globalisaation ilmapiiirissä voisi Ronimuksen näkökulmaa laajentaa seurakuntien välille. Etenkin perheneuvonnassa on tästä kokemusta. Lähetys kiertävine näyttelyineen avaa missionaarisen akkunan kolmanteen maailmaan.

Ronimus puhuu uskosta yhteisenä iloisena asiana. Sitä sen tulisikin olla. Kun joukolla ammenetaan Sanan lähteiltä, ideoidaan ja toteutetaan, saadaan kokea hioutumista yhteen ja aitoa riemua työstä, jopa onnistumista. Ei tule syrjittyjä, syrjäytyneitä tai hyväksikäytettyjä. Voisipa puhua pehmeästä, sisältäpäin tapahtuvasta »työnohjauksesta», joka säästää markkoja. Tiimi parhaimmillaan on hoitava, voimavaroja lisäävä. Yhteistyön ilo ei näy vain työtavassa, vaan säteilee koko elämään, perheisiin, sosiaaliseen kanssakäymiseen. Elämän varjopuolta diakonina ja lautamiehenä nähneenä uskon, että seurakunnan tulisi olla oiva esimerkki siitä, että tänäkin aikana työntekijä voi ja saa iloita tehtävistään. Hoidettuna hän voi suorittaa ne evankeliumin arvon mukaisesti.

Oma kokemukseni seurakuntatyössä rajoittuu diakonia-, nuoriso- ja lähetystyöhön. Suomen Lähetysseurassa ollessani moni asia tehtiin tiiminä niin talon sisällä kuin seurakuntienkin kanssa. Tietotaitoja pyrittiin hyödyntämään. Sanoman viemi-

sessä kannustan rohkeisiinkin kokeiluihin. Kun vuonna 1991 Lapuan hiippakunnan järjestämässä kilpailussa kirkkonäytelmäni »Kaikki mitä olette tehneet» (tilattavissa Harrastajateatterien liitosta Helsingistä) tuli kolmanneksi, perustimme Kymenlaaksoon yli pitäjärajojen menevän tiimin. Vuoden harjoittelu ja vuoden esiintymiskiertue kasvatti meitä yhteen ja antoi voimia jaksamiseen. Tiimityöstä voitaneen puhua myös silloin, kun kirjoittajan teksti löytää lukijan, kommentoijan, esittäjän. Freelancerina uskon, että tekstintekijä tarvitsee palautetta — myös tässä lehdessä. Oma tuore kokemus ja ilon aihe ammattien välisestä »tiimityöstä» on, että kesän Kansanlähetyspäivillä Lappeenrannassa 6.–8.7. julkistetaan päivien tunnuslauluna diakoni-Saaran ja kanttori-Minnan tunnuslaulukilpailun voittotyö »Risti ratkaisee». Tässä tapauksessa voidaan puhua tiimityöstä myös suvun kesken.

Saara Kettunen, diakoni

Radio- ja tv-hartauksista

Toivomuksia niille, jotka järjestävät jumalanpalveluksia radiossa ja televisiossa ja niille, jotka esiintyvät niissä:

1. Eläkeläiset kaipaavat sitä, että vanhojen ihmisten elämäntilanteeseen liittyvää Sanaa kuultaisiin hartauspuheissa nykyistä enemmän.

2. Maakuntien asukkaat Pohjois-, Keski- ja Itä-Suomessa odottavat, että heidän asuma-alueiltaan olisi puhujia nykyistä useammin.

3. Huolimatta siitä, että vaihtoehtoisia jumalanpalveluskaavoja on, kuitenkin usein muistettaisiin rukoilla isänmaan, esivallan sekä puolustusvoimissa palvelevien puolesta. Myöskään ei pitäisi unohtaa rukoilla koko Suomen heimon puolesta.

*Ilpo Sirkka
Sodankylä
Antero Juntumaa
Orivesi*

22.7.

Rakkauden laki

7. sunn. helluntaista

Mt 5: 20–30

Virret:

Alkuvirsi 520

Kiitosvirsi 130

Päivän virsi 323

Uhrivirsi 544

Ehtoollisvirsi 452

Päätösvirsi 432

Sisältöä rakkauden laille

Pyhän otsikkona on rakkauden laki, eikä yhtään ihmetytä, että päivän evankeliumi on otettu nimenomaan Jeesuksen vuorisaarnasta. Matteuksen evankeliumin luvuissa 5–7 esitetty vuorisaarna on todistei rakkauden lain saarna. Siinä esitetään Jeesuksen seuraajan hengelliset ja eettiset tavoitteet, jotka hipovat täydellisyyttä. Jeesuksen mukaan kristityltä odotetaan lain noudattamista ja sen syvällistä sisäistämistä. Ollaan siis kaukana sellaisista ajatuksista, joiden mukaan uskova olisi lain ulkopuolella ja saisi tehdä mitä vain.

Saarnateksti lähtee liikkeelle kahden ryhmän vastakkainasettelusta. Jeesuksen opetuslasten on noudatettava Jumalan tahtoa paljon paremmin kuin lainopettajien ja fariseusten, muuten oppilaat eivät pääse taivasten valtakuntaan. Opetuslasten tulee

nähdä käskyjen todellinen tarkoitus ja soveltaa niitä syvällisesti kaikkeen elämään. Samalla annetaan ymmärtää, että lainopettajat ja fariseukset keskittyvät vain lain ulkonaiseen toteutumiseen.

Tämä kuva fariseuksista hallitsee toisinaan liiaksikin kristillistä julistusta. Yksinkertaistaen esitetään, että juutalaiset saivartelevat ja miettivät vain loputtomien käskyjensä ulkonaista noudattamista. He yrittävät lakia noudattamalla pelastua. Vastakkaisasettelu on palvellut kristittyjä, mutta ei ehkä ole oikea. Muiden muassa E. P. Sanders on pitänyt esillä toisenlaista kuvaa juutalaisuudesta. Hänen mukaansa juutalaisuudessa on keskeistä liittonomismi. Jumala on solminut liiton kansansa kanssa ja antanut heille lain. Liitossa pysytään pitämällä kiinni laista, mutta liittoon pääseminen ja pelastuminen on Jumalan armoa.

Ensimmäisen vuosikerran Vanhan testamentin lukukappale osoittaa, että käskyillä on alusta asti ollut sanojen sisäistämiseen tähtäävä tarkoitus. Leviticuksen kohdassa sovelletaan käskyjä laajasti. Annetaan esimerkkejä siitä, mitä kaikkea lähimmäisen rakastaminen merkitsee käytännön teoissa. Ei riitä, että vain periaatteessa sanoo rakastavansa. Täytyy samalla pitää huolta, ettei tee vääryyttä päivätyöläiselle, pilaile kuuron kustannuksella eikä pane estettä sokean tielle (3. Moos 19: 13–14).

Jeesus opettaa, että käskyt koskevat myös ihmisen sisäistä elämää, hänen ajatuksiaan, tunteitaan ja sanojaan. Nykyihmisestä tuntuu kyllä oudolta se, että vihoissaan oleminen on tuomittavaa. Vihan tunnehan syntyy, jos on syntymänsä. Oleellista lienee, mitä vihalleen tekee. Vihan lihaksi muuntuminen on tahdon asia: purkaako vihansa rakentavasti, toisia loukkaamatta vai jääkö sen valtaan, niin että se aikaa myrkyttää kaikkia toimia. Viha ei saisi purkautua toisen haukkumiseksi, sille Jeesus määrittää pahimman mahdollisen rangaistuksen (5: 22).

Jeesuksen mukaan sovinto ihmisten kesken edeltää Jumalan eteen tulemistä ja Jumalalle uhraamista. Sovinto ja sovitus kuuluvat yhteen, eikä uskoa voi erottaa rakkaudesta. Jumala ei odota muodon vuoksi vietettyjä uhrimenoja, vaan ennen kaikkea arjen

teoissa näkyvää jumalanpalvelusta. Ajatus on esillä jo Vanhassa testamentissa. Uhrit ovat täysin merkityksettömiä, jos ne tehdään verisin käsin (Aam. 5). Jumalan palveleminen ei ole muusta irrallaan, sillä koko elämä on Jumalan tiedossa.

Päivän kummassakin lukukappaleessa on liittyviä evankeliumissa esillä oleviin keskinäisen riitelyn ja sopimisen kysymyksiin. Keskinäisen sovun tulisi olla Jumalaan uskovien tunnusmerkki. Riidat on sovittava. Keskinäinen vihanpito tai kärjäointi ei sovi kristityille. Nämä ohjeet kolahtavat meistä moniin ajatellaanpa sitten seurakuntaa, työpaikkoja tai koteja. Ristiriidat paisuvat, jos niitä ei ajoissa sovita. Lopulta ne voivat estää yhteydenpidon toisiin ihmisiin ja Jumalaan.

Aviorikoksesta Jeesus opettaa erityisen ankarasti. Ilman mitään varauksia tai lievennyksiä hän sanoo, että viettelijä on matkalla helvettiin. Vuorisaarnan etiikka on näin ehdotonta. Samalla sen täydellinen noudattaminen on mahdotonta tai ainakin perin harvinaista. Silmättömien tai kädettömien kristittyjen vähäinen määrä ei taida kertoa meidän siveellisestä puhtaudestamme.

Riitta Särkiö

Lahden Launeen seurakuntapastori

29.7.

Kirkastettu Kristus

Kirkastussunn. (8 söndag efter pingst Kristi förklarings dag)

Mt 17: 1–8

En glimt av Guds härlighet

Högmässa i Houtskärs kyrka

BAKGRUND

I Borgå stift är små enprästförsamlingar snarare regel än undantag, och av dessa små församlingar ligger fler än 10 % i skärgården. En av dessa små skärgårdsförsamlingar är Houtskär, som med sina 660 medlemmar ligger tre färjor och ca 2 timmars körväg rakt ut i Skärgårdshavet, med Korpo på ena sidan och Skiftet på den andra. I församlingen finns både kyrkoherde och heltidsanställd kantor, vilka båda till en del tjänstgör i grannförsamlingen Iniö. För-

samlingens tre övriga anställda arbetar på deltid.

Houtskärs kyrka är en röd korskyrka av trä från 1703. Speciellt för kyrkan är den praktfulla Markusen-orgeln från 1954 som flitigt används i gudstjänsten. Församlingen har tre små körer, vilka dock alla befinner sig på sommarlov vid förklarings söndagen, varför musiken begränsas till orgel. Då samma präst och kantor varje söndag förrättar mässa tillsammans blir gudstjänsten mera av vardaglig gemenskapsmåltid än av högtidlig galamiddag. I gudstjänsten deltar normalt sommartid 20–30 personer.

Gudstjänsten följer mässa tre i handboken. Prästen sjunger endast den inledande välsignelsen och prefationsdialogen och bönen medan kantorn agerar försångare i alla övriga partier.

INLEDNING AV GUDSTJÄNSTEN

Före gudstjänsten berättar prästen om för vilket ändamål dagens kollekt bärs upp samt om trosbekännelsen som denna söndag läses växelvis med Luthers förklaringar ur Lilla katekesen. Kantorn leder här församlingen i trosbekännelsen medan prästen läser Luthers förklaring efter respektive trosartikel.

Inledningsord: Mose skylde sitt ansikte, berättas det. Han vågade inte se på Gud. Gud är ljus och utan mörker. Gud vill låta sitt ljus genomsyra oss så att hans kärlek också blir vår kärlek. Vi får stiga ut ur vårt eget mörker och låta förlåtelsen strömma genom oss.

BÖNER

Förbönsämnen:

Gud, du har uppenbärat din Sons härlighet för oss för att vi skall förstå vem han är. Vi ber till dig: — för alla som ännu famlar i ovisshet och otro — låt dem få se din Son — för alla som lever i fattigdom och lidande — låt dem få se din Son — för alla som söker sin plats i församlingen — låt dem få se din Son — för alla som har ansvar för fostran och undervisning — låt dem få se din Son — för oss själva, att vi skall växa till i kunskap och mognad — låt oss få se din Son — för vår uthållighet i tro också då motgången möter oss — låt oss få se din Son

Lovad vare du som själv är ljuset och som låter din härlighet upplysa världen. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen

Tackbön efter nattvarden: Gud, du har dolt din härlighet i det vardagliga. I brödet och vinet har vi tagit emot din Son, dold för våra ögon men synlig för vår tro. Hjälp oss nu att göra din härlighet synlig för andra genom vårt eget liv och våra handlingar. Amen.

MUSIK

Preludium: J.S.Bach: Herr Jesu Christ dich zu uns wend

Ingångspsalm: 279: 1–4 Gud, vår Gud, vi lovar dig Laudamus ur handboken mäsä 3

Svarsmusik efter första texten: Cesar Franck: Interlude

Dagens psalm: 120: 1–5 På berget i förklarad sken

Psalm efter trosbekännelsen: 87: 1–5 För att du inte

Offertoriepsalm: 388: 4–7 O, väldiga tro

Utgångspsalm: 582: 1–4 De skall gå till den heliga staden

Postludium: J. S. Bach: Preludium f-dur

En annan idé kunde vara att låta gudstjänsten bli en lovsångsgudstjänst, där också andra kända lovsånger ingår. Här kunde kanske ett ekumeniskt samarbete med en lokal frikyrklig sånggrupp förverkligas? Om församlingen har en ungdomsgrupp eller gospelkör kunde de kanske medverka?

TANKAR INFÖR TEXTEN

I texten berättas det hur Jesus förvandlades inför tre av sina lärjungar. Det grekiska ordet för förvandlas är *metamorfai*, som också används i sin svenska form som ordet metamorfos, som t.ex. när en fjärilslarv genomgår metamorfosen från larv till utvecklad fjäril. Jesu metamorfos beskrivs med samma uttryck som vanligen användes inom judendomen när man skulle beskriva Guds »härlighet» — ett försök att sätta ord på det obeskrivbara. Är det kanske det som är teologens uppgift — att försöka fånga i ord det som inte går att hålla kvar? Är det meningsfullt eller ens möjligt? Eller är det kanske en fråga om ödmjukhet inför ordens begränsningar?

Hyddorna hör ihop med lövhyydefesten som en påminnelse om Israels ökenvandring och om hur Gud mötte sitt folk i ett uppenbarelsetält. I parallelltexten i Markus talar Petrus inte om några hyddor — det står bara att han inte visste vad han skulle säga. Matteus har alltså tydliggjort parallellen till Israel och Moses, något som syns också i hans beskrivning av molnet som sänkte sig över Jesus. Guds röst ur molnet kom med samma budskap som vid Jesu dop: »Detta är min älskade son, han är min utvalde. Lyssna till honom». Samma uppmaning att lyssna finns också i 5 Mos 18. Vad menar då texten med att anknyta så starkt till Moses och till Israels utvaldhet? Är det bara för att stärka Jesu ställning som Guds son hos lärjungarna, eller kan man kanske också se texten om Guds härlighet som för ett ögonblick uppenbaras i Jesus som en anknytning framåt till den uppståndne Kristus? Lärjungarna fick inte berätta om vad de sett — var det för att de inte kunde förstå innebörden i det skedda förran de såg det ur korsets perspektiv?

Molnet är en symbol för Guds närvaro. Människan kan inte se Gud och leva — därför skyler molnet Guds bländande uppenbarelse. Här finns

utrymme för meditation över *theologia crucis* — Gud som till ytterlighet döljer sin härlighet bakom svaghet. Finns Gud som närmast när ovädersmolnen samlas? Och hur har molnen och förklaringsstunderna i mitt eget liv ett ut?

Lärjungarna fick se en glimt av Guds Sons härlighet — det betydde inte att de förstod Jesus. De fick se en glimt av ett nytt sammanhang, Guds sammanhang. Men de fick inte stanna där, avskilda från världen. Jesus tar dem med sig ned för berget, till det vardagliga livet, fullt av motsättningar. Vi tror ofta att ett kristet ideal innebär att undvika konfrontationer, men är det så? Har Herakleitos (540–480 f.Kr) någonting att säga då han påstår att ingen harmoni är möjlig utan kamp? Om kampen är viktig, vem eller vad skall vi då kämpa mot?

Petrus ville bygga hyddor och stanna på berget. Han blev liksom bergtagen av sin syn. I många gamla folkberättelser berättas det om hur folk blir bergtagna: de lockas att gå in i berget där de får se skimrande skatter och syner. Förtrollade låter de berget sluta sig omkring dem för alltid. På modernt språk kunde man säga att de har fastnat i sina visioner, de har byggt upp hyddor åt sig långt borta från de sammanhang där vanliga människor bor och verkar. Också Petrus blir väckt ur sina drömmar. Guds budskap till oss människor är inte av denna världen, men till denna världen.

LITTERATUR

Kommentar till evangelieboken. Påskdagen till domsöndagen årgång 1. Verbum förlag 1985.

Gudstjänst. Handbok för församlingens gudstjänster del 3. Guldbandsen, Modéus, Edström. Bokförlaget Origo 1993

Arbetsgrupp: Monica Heikel-Nyberg, kyrkoherde och Kaj Varho, kantor.

5.8.

Totuus ja barba

9. sunn. helluntaista

Mt 7: 15–23

Virret:

Alkuvirsi 484

Kiitosvirsi 128: 2–4 tai 130

Päivän virsi 115 tai 402

(Saarnavirsi 520: 3)

Uhrivirsi 590 tai 120

Ehtoollisvirsi 222

Päätösvirsi 196: 4

Hedelmä vai lammasturkki?

PAHAA SUTTA KEN PELKÄISI (J. 15)

Ketkä kaikki ovat saaneet »kunnian» olla susia lammasten vaatteissa? Sus' siunakkoon, listasta tulee pitkä: Valeprofeetat VT:ssä (vrt. Hes 22: 27s; Sef 3: 3s); fariseukset ja lainopettajat; valentinolaiset, markionilaiset, manikealaiset; luterilaiset, kalvinistit, katoliset, hurmahenget; leipäpapit; ne, jotka saarnaavat vain lakia ja tuomitsevat rakkaudettomasti; ne, jotka saarnaavat vain »halpaa armoa» kuulijoidensa korvasyhyyn; yhtä lailla »liian liberaalit» kuin »liian konservatiivitkin», milloin »lahkolaiset», milloin »valtiokirkon kuolleet oksat»... mutta yksi yhdistävä tekijä sentään löytyy: Sudet ovat aina ulkopuolella! Kukaan ei koskaan itse julistaudu siihen joukkoon. (En minäkään, edes silloin kun puun mustan paidan päälle valkoisen alban ja mielikuva alkaa yhtäkkiä kovasti häiritä...)

MAISTUUKO HEDELMÄ PUULTA? (J. 16–20)

Vuorisaarnan testi on helpon olinen: hedelmistään puu tunnetaan. Siihen ei tarvita tiukkoja opillisia testejä, ei teologista viisautta — vain kuulevat korvat ja näkevät silmät.

Kuva puista ja hedelmistä saa ajatukset liikkeelle. Ensin tunnen piston (ja siihen kai koko vuorisaarna pyrkii): Mitenköhän mahtaa olla oman »hedelmällisyteni» laita? Miten vastaavat toisiaan puheet ja teot? Kovin kehuttavalta ei saldo näytä; oikeastaan tekisi mieli saarnata jostakin mukavammasta tekstistä...

Millainen hedelmä, sellainen puu... Mieleeni nousee toisaalta kapina: Jumala, jos kerran tosiaan teen huonoja hedelmiä, mitäs teit minusta tällaisen! Mihinkäs puu luontoaan muuttaisi? (sitten luen Rm 9: 14ss ja päätän taas kerran panna suuta vähän soukemmalle...)

Toisaalta rupean katselemaan juuriini: rakkautta ja ravintoa olen saanut riittävästi, suudelmia ja substalia. Hyvin on Herra tähän asti huolta pitänyt. Kaikki edellytykset ovat siis olemassa — jos teen huonoja hedelmiä, en ehkä voikaan syyttää olosuhteita. Pitää katsoa peiliin.

Sitten ajatukseni lähtevät toiseen suuntaan: Jokainen puu tekee omanlaisiaan hedelmiä. Mutta eikös Jumalan tarhan rikkaus ole juuri siinä, että siellä on erilaisia puita, niin että paikkansa saavat niin viikunat kuin viinirypäleetkin, vatut ja variksenmarjat? Mutta toisaalta: kuuluvatko sinne myös orjantappurat ja ohdakkeet, kirouksen kasvit (1 Ms 3: 18)?

Voiko sama hedelmä olla jotakin tarkoitusta varten hyvä, toiseen huono? Happamia, sanoo kettu (tai se raateleva susi?) pihlajanmarjoista — mutta toisaalta kielelle tulvahtavat makeat lapsuudenmuistot pihlajanmarjamarmeladista... Olisiko siis huono hedelmä joskus väärä laji väärässä paikassa, viikuna viinisammiossa — tai huonosti valittu sana ja liika yrittäminen siellä, missä olisi tarvittu pienempää suuta ja isompia korvia?

EI SUURET SANAT VAAN PIENET TEOT (J. 21–23)

Hedelmät eivät tässä viittaa oppiin vaan elämään. Uhkana ei ole väärä oppi vaan »laittomuus» (*anomia*, j. 23), siis väärät teot (tai tekojen puute, laiminlyönti), hurskaan tuoksen alle kätkeytyvä vääryys (23: 28), joka on Matteukselle lopunaikojen merkki (24: 12) ja johtaa tuhoon (13: 41).

Mutta — kysy perusluterilainen minussa — eikö puhe laittomuuden/vääryyden varomisesta ja Jumalan tahdon tekemisestä johda tekojen vanhurskauteen? Mihin armo nohoituu, jos »Herra, Herra» ei enää riitä? Teoillako taivaaseen? Vai oliko se niin, ettei aito usko voi jäädä toimeettomaksi, vaan kantaa väistämättä hedelmää?

Kysymys on vaikea, ja patenttivastauksia on syytä kavahtaa yhtä paljon kuin vääriä profeettoja. Lakia, tekoja ja tuomiota ei voi selittää Matteuksesta pois (eikä Matteusta ja Paavalia voi harmonisoida).

Matteuksella »laki» on Jumalan tahto. Jumalan tahto puolestaan huipentuu rakkauden käskyyn; siksi laittomuus tarkoittaa samalla myös rakkaudettomuutta (vrt. 24: 12).

Tämä relativoi esimerkiksi konservatiivi/liberaali- tai oikeaoppinen/heretikko -akselilla tehtävät modernisoinnit: tärkeintä ei ehkä kuitenkaan ole se, kuka on oikeaoppisin, vaan olennainen merkityksensä on sillä, tapahtuuko kaikki rakkauden hengessä vai ei.

Tai voisiko saman muotoilla liturgisemmin näin:

Toki me tämänkin tekstin äärellä voimme huutaa messussa »Herra, Herra» — mutta sama *Kyrie eleison* tai *Pax Domini* saisi kaikua kirkonmäeltä myös keskelle arkea, sinne, missä Jumalalla ei ole muita käsiä kuin meidän kätemme.

Kyrie on Matteuksella nimenomaan opetuslasten huuto, Jumalan omaan kansaan kuuluvien käyttämä puhuttelu. Se kertoo siis »sisäpiiriin» eli (Mt:n) seurakuntaan kuulumisesta. Mutta silti oikea puhuttelu ei takaa oikealle puolelle pääsyä viimeisellä tuomiolla. Sama kaksinkertainen »Herra, Herra» (j. 21, 22) toistuu vielä kerran — silloin, kun ne nuokkuvat morsiusneidot huomaavat jäävänsä ulkopuolelle (Mt 25: 11).

Ulkopuolelle voi myös jäädä, vaikka kuinka profetoi tai tekisi karismaattisia voimatekoja (j. 22). Matteus ei tuomitse näitä ilmiöitä sinänsä, mutta suhtautuu niihin varauksellisemmin kuin Markus: oikean uskon takeeksi niistä ei ole, vaan niidenkin hedelmät on punnittava (vrt. ero Mk 9: 38–40 — ja toisaalta Mt 12: 30, juuri ennen toista puu ja hedelmät -kohtaa 12: 33–35). Siinä mielessä Matteus on samoilla linjoilla kuin päivän VT:n teksti (5 Ms 13: 1–5): ihmeiden ja profetoiden perässä ei pidä ilman muuta juosta.

Kirkko on corpus permixtum. Siinä ovat sekaisin hyvät ja pahat, vehnä ja rikkavilja, arvo- ja roskakalat, oikeat ja väärät profetat. Erottelu ei ole ihmisten tehtävä — kaikkein vähiten siksi, että raja taitaa kulkea pikemminkin ihmisten *sisällä* kuin *välissä*... Jos tämä otetaan vakavasti, into susijahtiin vähenee kummasti (vrt. Mt 7: 1–5).

Loppujen lopuksi käännän katseeni Isä meidän -rukoukseen, koska se voi ehkä auttaa armon murusien metsästämisessä. Jumalan tahto, jota meitä kutsutaan täyttämään, ei ole vain vaatimus, vaan jotakin, jota Jumalalta itseltään saa pyytää: Tapahtuukoon sinun tahtosi (Mt 6: 10). Herra, Herra, anna meille jokapäiväinen leipä ja jokavuotiset hedelmät, sillä ilman sinua emme voi mitään tehdä.

Mika Aspinen
Helsingin yliopiston raamatuntutkija,
Lausen, Sveitsi

12.8.

Uskollisuus Jumalan lahjojen hoitamisessa

10. sunn. helluntaista

Lk 16: 1–9

Virret:

Alkuvirsi 435

Kolminaisuusvirsi 328: 1, 4

Päivän virsi 433

Uhrivirsi 193

Ehtoollisvirsi 289

Päätösvirsi 344

Puhdasta vääryyttä?

»Herra kehui epärehellisen taloudenhoitajan viisautta.» Onko siis viisaus tärkeämpää kuin rehellisyys? Mitä tällaisten kertomusten kanssa pitäisi tehdä. Olettaa, etteivät ihmiset kuunnelleet tarkasti? Ottaa vain jokin irrallinen teema ja todeta, että nopeus ja viisaus ovat tässä tärkeämpiä kuin rehellisyys? Todeta, ettei pääpaino suinkaan ole epärehellisessä ystävien hankinnassa? Ettei tässä vilunkia kehuta vaikka siltä kuulostaa?

Maanläheinen aihe kätkeytyy Evankeliumikirjan pyhäpäivän luonnehdintaan: »Kristityn velvollisuus on käyttää annettuja mahdollisuuksia älykkäästi ja viisaasti, totuudesta tinkimättä».

Nykyaikaa leimaavista vammoista ilmeisin lienee moraalinen vajavuus. Älykkäät ja viisaat liikkeet ovat suosittuja. Monien työn sisältö on etsiä älykkäitä ja viisaita päätöksiä. Kukapa ei katsoisi edustavansa totuutta? Saarnaajan täytynee tässä olettaa, että kuulijat kuulevat joka sanan ja myös kysyvät elämänsä valintojen oikeutusta.

Arvelen, että tämä evankeliumi iskee suoraan suomalaiseen sieluun. Eikö meille ole tyypillistä tai ainakin kohtalaisen yleistä käpertyminen. Ainakin itse olen huomannut tutkistelevani tarkkaan toisten heittämiä huomautuksia. Varsinkin toisten ihmisten ilmeiden tulkinta antaa mielikuvitukselle verrattomia mahdollisuuksia. En juuri ota kitaraa ja huuliharppua esille. Muistan hyvin nolaukset, joita olen niiden kanssa kohdannut.

Taloudenhoitaja tuhiasi omaisuutta. Seurakuntien työntekijät kylläkin tuntevat aivan toisenlaisen taloudenhoitajan mallin! Voisi kai sanoa, että

Jeesuksen kertomuksen taloudenhoitaja käytti materiaalia, jonka oli saanut haltuunsa. Mutta käytti holtittomasti. Hänestä kanneltiin isännälle. Omaisuushan oli isännän. Sitä piti käyttää, mutta isännän hyödyksi.

Varmasti me käytämme lahjojamme. Mutta mikä hyväksi ja kenen kunniaksi? Olen usein miettinyt, että keskustelu seurakunnan jäsenten oikeanlaisista tehtävistä on tarpeen. Kristityn aikuisen malli on hakusessa. Yleisesti varmaankin on tiedossa, että tarvitsemme aikuisen ihmisen uskolle kannustusta.

Ammattikorkeakoulu suoritti meillä seurakuntalehden lukijatutkimuksen. Soittajien mukaan perheessä miehen vastatessa puhelu siirrettiin vaimolle kun kuultiin, että kysely koskee seurakuntaa. Usko on naisten ja lasten asia. Vieläpä tämäkin lapsellisessa mielessä — tuskin edes lapsenomaisessa mielessä. Lapsenomaisella tarkoitan yksinkertaisuutta.

Miten itse kuvailisin omaa uskoani? Mikä tässä evankeliumissa minua liikauttaa?

Minullakin on taipumus, jos ei tuhlailuun niin lahjojen käyttämiseen väärin tai liian herkkähiipiäisesti. Pitäisi vaan ottaa jokaisessa tilaisuudessa lahjat esille ja merkitä sadasta »äkkiä viisikymmentä». Vaikka jotain lahjoista jäisi käyttämättä olisi yritys kuitenkin oikeasuuntainen oikean isännän palveluksessa.

»Niin kauan kuin teillä on valo, uskokaa valoon, jotta teistä tulisi valon lapsia.» (Jh 12: 36 Tämän sanottuaan Jeesus lähti ja poistui näkyvistään. Valon hetkiä ei ole liikaa. Jeesuksen läsnäolo ja poissaolo kehottavat katsomaan pääasioihin.

»Eläkää valon lapsina.» (Ef 5: 8) Olen hyvin varovainen kehottamaan ihmisiä mihinkään. Pitäisikö saarnassa enemmän panostaa sielun tilaan — myös kauneuden ja oikeamielisyyden etsimiseen? Lahjat, joita aikuinen uskossaan voi löytää eivät välttämättä ole perinteisen näköisessä paketissa.

»Te kaikki olette valon ja päivän lapsia. Me emme kuulu yölle emmekä pimeydelle.» (1 Tess 5: 5) Onko tällaisessa yhteydessä sijaa järkeville selityksille? Onko elämässä yleensäkin ihmisen kannalta järkevää selitystä? Eivätkö kohtalomme puhuttele meitä juuri siksi, että ne ovat niin väistämättömiä ja vain hiljaa sulateltavissa — ei niinkään järkipärisesti perusteltavissa.

Myykkää mitä teillä on ja antakaa köyhille. »Missä on aarteenne, siellä on myös sydämenne.» (Lk 12: 33)

»Palvelkaa kukin toistanne sillä armolahjalla, jonka olette saaneet, Jumalan moninaisen armon hyvillä haltijoina.» (1 Piet 4: 10). Kun tätä kirjoitan ollaan vielä ajassa, jolloin jälkimainingit lyövät rantaan talven tapahtumista. Suomen suurimpia julkisyntisiä ovat hiihtäjät. Kunnioitettavia ovat formulajettajat ja jääkiekkoilijat ja Nokian visionäärit. Lahjoja käytetään myös yhteiskunnan ja mielikuvien rakentamisessa.

Ehkä meitä sananpalvelijoitakin askarruttavat joskus enemmän sanan näyttö- kuin käyttökysy-

mykset. Mutta — kirkko on oikealla tiellä kun vasen käsi ei aina niin tarkasti tiedotakaan siitä mitä oikea tekee.

Matti Perälä

Kuusankosken seurakunnan kirkkoherra,
lääninrovasti

19.8.

Etsikkoaikoja

11. sunn. helluntaista

Lk 19: 41–48

Virret:

Alkuvirsi 311

Kiitosvirsi 277: 5

Päivän virsi 412

Uhrivirsi 173

Ehtoollisvirsi 451

Päätösvirsi 196: 4

Jumala tulee lähelle ja etsii

Päivän evankeliumi liittyy Jerusalemin temppeliin. Sunnuntai on lähellä päivää, jona juutalaisen perimätiedon mukaan temppelin hävitettiin. Näin Jeesuksen sanat liittyvät historiallisiin tapahtumiin. Mutta tekstissä esiintyy myös päivän otsikon kannalta keskeinen avainsana »etsikkoaika».

Evankeliumi kertoo Jeesuksen viimeisestä käynnistä Jerusalemissa. Juuri nyt käsiteltävien jakeiden edellä Jeesus ratsastaa aasilla kaupunkiin opetuslasten joukon ylistäessä Jumalaa. Riemu ei saa Jeesusta valtaansa. Lähempänä kaupunkia Jeesus aikaa päinvastoin itkeä kaupungin tulevaa tuhoa. Hän yhdistää vihollisten hyökkäyksen ja kaupungin hävityksen Jerusalemin ymmärtämättömyyteen ja etsikkoajan hylkäämiseen. Kaupunki ei etsi turvaa oikeasta suunnasta. Kuningas on tulossa kaupunkiin, mutta fariseukset yrittävät vain estää kuninkaallisen vastaanoton (19: 39–40). He eivät tajua, että juuri nyt on »vierailun aika». Etsikkoaika on 'episkopeen' aika. Kreikan sana 'episkopee' merkitsee tarkastusta, vierailua, sitä, että Jumala lähestyy ihmisiä armollisesti. Sana 'etsikkoaika' avautuu kuulijalle paremmin, jos tämä alkuperäinen merkitys selitetään saar-

nassa. Jumala on Jeesuksessa tulossa tarkastamaan kansaansa, etsimään uskoa, mutta monet torjuvat tämän vierailun.

Jeesus näkee etsikkoajan ohittamisen erityisesti Jerusalemin temppelissä. Rukoushuoneesta on tullut rosvojen luola. Temppelein sisäinen tarkoitus on hämärtynyt, kun etualalle on noussut uhrattavien eläinten kauppaaminen ja petollinen rahanvaihtaminen. Ihmiset kuvittelevat, että Jumala näkee pelkää muodon: uhrieläimen, temppelirahan, rituaalit. Jeesus raivaa kaiken turhan ja väärän alta esiin temppelein alkuperäisen tarkoituksen. Hän muistuttaa, että tärkeintä temppelissä olemisessa on Jumalan lähestyminen rukouksessa. Kristillisen uskon punainen lanka näkyy tässä hyvin: Jumala näkee ihmisen sydämeen, siksi häntä on myös palveltava puhtaalla sydämellä. Kuolleelle jumalalle kelpaisi pelkkä muotomenokin. Oikea jumalanpalvelus tapahtuu Jumalan edessä, häntä varten.

Opettamalla joka päivä temppelissä Jeesus toetti Jumalan huoneen oikeaa tarkoitusta. Hänen ei tarvinnut puhua tyhjille seinille, sillä Luukkaan mukaan koko kansa oli häntä kuuntelemassa. Johtomiehissä Jeesuksen toiminta herätti vain syvenevää vastenmielisyyttä. He halusivat päästä hänestä eroon. Tässä näkyy tekstin konteksti Luukkaalla. Edessä ovat Jeesuksen viimeiset päivät. Niinpä elokuussa häivähtää mieleen Jeesuksen kärsimysaika.

Etsikkoaika on Jumalan erityisen lähestymisen aikaa. Jumala yrittää ikään kuin vieraillla ihmisen luona ja tarkastella hänen tilaansa (vrt. 'episkopee'). Ilmestyskirjan alussa seitsemän seurakuntaa saa viestin, jossa seurakuntien tilaa arvioidaan. Sunnuntain Uuden testamentin lukukappale on Sardeksen seurakunnalle kohdistuva ilmoitus. Sardes saa tarkastajaltaan tylyn arvion, niin kuin monet muutkin seurakunnat. Se on muka elävä, mutta itse asiassa kuollut tai ainakin lähellä kuolemaa. Alkuinto on väljähtynyt. Seurakunta on nukahtanut, ja on korkea aika herätä. Juuri sellaisessa tilanteessa onkin etsikkoajan tarvetta. Tarvitaan havahtumista. Mutta herääminen ei tapahdu omasta aloitteesta. Jumala herättää.

Uudessa testamentissa etsikkoajasta puhutaan vain tässä kohdassa. Jakeessa 1. Piet 2: 12 mainitaan tosin etsikkopäivä, Jumalan vierailun päivä. Kristillisessä kielenkäytössä etsikkoajasta saatetaan kuitenkin puhua paljonkin. Mutta onko sanan merkitys turhan ahdas, jos etsikkoaikana pidetään vain erityistä Jumalan kutsun hetkeä? Vaikka Jumala joskus erityisesti kutsuukin ihmistä joko suuren onnen tai suuren vastoinikäymisen kautta, voi Jumalan vierailu tai tarkastuskäynti osua kohdalle useamminkin. Eikö jokainen messu ole tavallaan Jumalan vierailu? Hän lähestyy meitä sanassaan. Ehtoollisessaan hän antaa meille Poikansa. Messussa hän tarkastelee meitä, ravitsee ja antaa voimaa uuteen viikkoon. Jumalanpalvelus on kristitylle annettu pysähtymisen ja itsensä tutkimisen mahdollisuus.

Riitta Särkiö

Lahten Launeen seurakuntapastori

26.8.

Itsensä tutkiminen

12. sunn. helluntaista

Lk 18: 9–14

Virret:

Alkuvirsi 207

Kiitosvirsi 277: 5

Päivän virsi 409

Uhrivirsi 188: 4–7

Ehtoollisvirsi 222

Päätösvirsi 506: 4

Lyhyestä virsi kaunis

Kaksi miestä rukoilee temppelissä. Kummankin rukous alkaa puhuttelulla 'Jumala'. Siihen yhtäläisyydet melkein loppuvatkin. Luukas maalaa kontrastin — jollaisia hän rakastaa muuallakin (vrt. rikas mies / Lasarus 16: 19–31; nuorempi veli / vanhempi veli 15: 11–32).

Vastakohta on täydellinen: Etualalla fariseus, arvostettu sisäpiiriläinen, temppelissä kuin kotonaan. Hän seisoo (tämä on asianmukainen rukousasento, 1 Kun 8: 55; Jer 18: 20; Mk 11: 25), kenties hän myös kohottaa kasvonsa ja kätänsä, vaikka tätä ei suoraan kerrota (vrt. 1 Tim 2: 8).

Taka-alalla publikaani, halveksittu ulkopuolinen, temppelissä melkein kuin salaa. Hänkin seisoo, mutta kädet eivät kohoa ylistykseen vaan lyövät rintaan. Edes silmiä hän ei luo ylös taivaaseen; katse painuu alas, häpeän merkiksi (vrt. Lk 23: 48).

Vertauksen radikaalisuus peittyi sen kuvan alle, jonka tunnemme jo pyhäkoulusta: mille fariseukset ovat konnia, publikaanit ja syntiset taas Jeesuksen pöytäseuraa. Me siis arvaamme jo alkuasetelmasta, miten kortit jaetaan.

Toisin ne piirit, joista tämä Luukkaan erityislähteeseen kuuluva kertomus on peräisin. Kaikista evankelistoista erityisesti Luukas varoo yleistämistä — niin että jokainen fariseus olisi jo lähtökohtaisesti »paha» ja publikaani »hyvä» (vrt. maininnat fariseuksista Lk 7: 36ss; 11: 27s; 13: 31; 14: 1ss; Apt 5: 34ss; 23: 6ss). Myöskin johdanto (j. 9) siirtää painopisteen enemmän mielenlaatuun kuin tiettyyn ryhmään kuulumiseen.

Fariseukset olivat esikuvallisina pidettyjä uskovia — eivät itse asiassa mitään inhottavia tiukkapiipoja, vaan pikemminkin varsin humaaniassa maineessa: he

pitivät jalat maassa ja uskoivat, ettei Jumala vaadi mahdollittomia. He halusivat vain noudattaa Jumalan lakia ja tuoda sen temppelien kätköistä keskelle arkielämää. Heidän ohjenuoranaan oli eräänlainen »yleinen pappeus» (vrt. 2 Ms 19: 6) ja »Raamattu kansalle» -periaate: Tooran lukeminen ja sen noudattaminen puhtaussääntöjä myöten kuuluu kaikille, ei vain papeille. Josefuksen mukaan farisealaisuus maallikkoliikkeenä oli kansanläheisempi kuin aristokraattis-elitistinen pappispuolue saddukeukset.

Publikaanit, veronkerääjät, saivat maanpetturin maineen, koska he työskentelivät Rooman, miehittäjävallan, hyväksi. Monet heistä olivat ostaneet veronkanto-oikeuden päästäkseen leveämmän leivän makuun (esim. Sakkeus paljastaa käärinmänsä lisäoptiot, Lk 19: 8). Roomalaisessa ja hellenistisessä kirjallisuudessa publikaanit rinnastetaan usein rosvoihin, rabbiinisessa kirjallisuudessa sekä UT:ssa yleensä syntisiin ja pakanoihin.

Fariseuksen rukousta ei ole syytä värittää kauttaaltaan tekopyhäksi. Se alkaa kiitoksella, jonka aitoutta ei ole syytä epäillä. Edes ensimmäinen kiitoksen aihe, »etten ole niin kuin muut» — joka nykylukijan mielestä edustaa farisealaisuutta pahimmillaan — ei suinkaan ole alun perin tarkoitettu miksikään rukouksen irtokuvaksi. Fariseus tässä itse asiassa kiittää Jumalaa siitä, että tämä on armollisesti varjellut hänet pahasta ja antanut hyvän osan. Hän erottautuu muista (verbi *parash*, josta *perushim*, 'erotautujat', 'fariseukset'), mutta erottautumisen perimmäisenä tarkoituksena on ikään kuin osallistua »synninsovitustalkoisiin», että koko kansa tulisi pyhityksi Tooran noudattamisen kautta (2 Ms 19: 5–6). Tietenkin mitalilla on kääntöpuolensa: tällainen erottautuminen ei voi ulkopuolisen silmin näyttää muulta kuin itsensä korottamiselta muiden yläpuolelle.

Tämä fariseus ottaa uskonsa tosissaan. Laki velvoittaa vain yhteen pakolliseen paastopäivään vuodessa: suurena sovituspäivänä (3 Ms 16: 29). Lisäksi paasto kuului asiaan esimerkiksi katumuksen yhteydessä. Mutta hän paastoa kahdesti viikossa. Kymmenyläki puolestaan koskee lähinnä pellon tuottoa (5 Ms 14: 22). Tosin rabbit tiukentavat tätä määrystä — mutta kymmenysten maksaminen siitäkin, minkä ostaa, menee sentään jo äärimmäisyyksiin. Taustalla on epävarmuus siitä, onko myyjä/tuottaja maksanut tuotteistaan alun perin kymmenykset eli ovatko ostettavat tuotteet siltä osin puhtaita. Fariseus ei siis olekaan hiustenhalvoja vaan päinvastoin reilu: hän antaa Jumalan kunniaksi runsaasti sekä aikaa että rahaa.

Miksi sitten fariseus saa lopulta niin huonon arvosanan? Rukouksen traagisuus paljastuu vähitellen. Alku on tyylipuhdas kiitospsalmi, mutta rukous ei sen jälkeen jatkukaan Jumalan hyvien tekojen ylistämisellä (vrt. Ps. 30; 92; 118; 136; 138) vaan pysyy yksikön ensimmäisessä persoonassa. Jumalan tilalle tulee minä — minä — minä. Halveksittava egoistiko? Eikö pikemminkin traaginen yksinäinen hahmo, joka ei huomaa, mitä outoa on siinä, että

keskittyä kiittämään lähinnä siitä, mitä a) *minä itse olen* ja b) siitä, mitä minä *en ole*. Rukous ei näytä pääsevän koskaan itse asiaan. Pyyntöä ei tule, vaan tapaluokkana on indikatiivi, tosiasioiden luetteleminen. Dialogin tilalle astuu monologi.

Rukoilija huomaa toisen ihmisen — mutta tämä saa kelvata ainoastaan malliksi »toisenlaisuudesta». Kolme karsinaa kattavat esimerkinomaisesti synnin keskeiset lajit (1. rosvo — omaisuuteen kajoaminen, 2. huijari — uskonnollisten velvoitteiden laiminlyöminen, 3. huorintekijä — lihan synnit). Fariseus erottuu muista jo fyysisesti: hän seisoo itsekseen (*pros heauton* viittanee yksin seisomiseen, toisen tulkinnan mukaan itselleen pyytämiseen). Ehkäpä hän erottautuu jopa aateveljistään, koska useimmat heistä eivät ole niin tunnontarkkoja kuin hän itse.

Publikaanin rukous koostuu (alkutekstissä) vain kuudesta sanasta (fariseus tarvitsee niitä 29). Verbi on toisessa persoonassa ja tapaluokkana imperatiivi, käsky, pyyntö. Sanat suuntautuvat Jumalalle. Ne keskittyvät olennaiseen: omasta itsestä rukoilija ei mainitse muuta kuin syntisyytensä.

Publikaani on epätoivoinen. Hänen pitäisi oikeastaan ensin sovitaa itsensä kaikkien riistämiensä kanssa. Mutta se on mahdotonta, ja johtaisi kenties konkurssiin. Toisaalta publikaani tuskin kaipaa sen kummemmin ihailuamme kuin sääliämmeään. Hän on todennäköisesti rikas ja hyvin syönyt hahmo, ei mikään kerjäläinen ryysyissään, niin kuin moderni lukija helposti visualisoi kohtauksen mielessään.

Publikaanin rukous on katumuspsalmin alku (vrt. Ps 51: 3). Rukous ei jatku, mutta voimme kuvitella hänen samalla tarttuvan myös tämän psalmin lupauksiin siitä, ettei Jumala murra särjettyä sydäntä (Ps 51: 19). Publikaani tarvitsee armoa — ja ottaa sen vastaan yksin lahjana.

Peili kääntyy jokaisen lukijan eteen, koska vertaus ei tuomitse tai korota mitään tiettyä ihmisryhmää, vaan mittatikkuna on ennen kaikkea asenne. Ja eikö jokaisessa meissä asu sekä pieni fariseus että pieni publikaani?

Mutta eikö vaara vaani puolella jos toisellakin: halutessani kovin samastua publikaaniin saatan sairastua »antifarisealaisuuteen», eräänlaiseen tekonöyryyteen, »epätekoppyhyteen». Ja se vasta pirallinen tauti onkin, koska silloin asetelma vain kääntyy päinvastoin ja kuulostaa peittävä hurskaalta. Niin kuin entinen mies: »Olen aina ollut nöyrä. Olen koko kylässä tunnettu nöyryydestäni.» Tai: »Jumala, minä pyydän sinua nöyrästi: ole minulle syntiselle armollinen. Armahda minua, niin etten kuvittelekaan olevani mitään parempaa, ettei minusta tule niin kuin tuo fariseus...»

Mika Aspinen
Helsingin yliopiston raamatuntutkija,
Lausen, Sveitsi

2.9.

Jeesus, parantajamme

13. sunn. helluntaista

Mk 7: 31–37

Perheen sunnuntai

Mk 10: 13–16

Virret:

Alkuvirsi 465

Kiitosvirsi 135

Päivän virsi 497

Uhrivirsi 501

Ehtoollisvirret 498, 499

Ylistysvirsi 470: 1, 4

Päätösvirsi 471

Perhe, riemu ja riesa

YLEISTÄ

Messussa käytämme nykyisin käytössä olevaa messun kaavaa ilman mitään kikkailuja, jotta se tulisi tutuksi seurakuntalaisille. Messusävelmistön sarja 2. Perhemessussa on ehtoollinen.

Messu pidetään Joensuussa Noljakan kirkossa, jossa on messu joka sunnuntai klo 12. Noljakka on nopeasti kasvava asuinalue ja kirkko on valmistunut neljä vuotta sitten. Alueen asukkaista suuri osa on opiskelijoita ja lapsiperheitä, kun taas vanhuksia alueen 6000 asukkaasta on vain muutamia kymmeniä. Messussa on yleensä melko leppoisa tunnelma. Samaan aikaan on pyhäkoulu kirkon alakerrassa.

Tuttuakin tutumpi lasten evankeliumi antaisi hyvän mahdollisuuden sille, että messussa olisi lapsen kaste. Jos sopiva perhe löytyy, saarnan paikalla on kastepuhe ja kaste. Siinä tapauksessa on messun alussa kastekulkue, jossa ovat mukana messun toimittajien lisäksi kastettava lapsi vanhempineen ja kummeineen.

Jos ei kastettavaa löydy, on normaali saarna, jonka pitää pastori yhdessä lapsityönohjaajan kanssa. Silloin ei ole kulkuetta.

MUSIIKKI

Messussa avustavat Noljakan nokkahuiluyhtye ja lapsikuoro. Nokkisyhtye aloittaa messun, yhtyy kiitosvirteen obligato-äänellä, soittaa Raamatun luku-kappaleiden vastausmusiikin, soittaa esirukousjaksojen välissä säeparia virrestä 501, joka on myöhemmin uhrivirtenä, soittaa vainajien esirukouksen yhteydessä virren 563 sekä soittaa ehtoollisenvieton aikana. Lapsikuoro laulaa evankeliumitekstin sille kuuluvalla paikalla päivän virren jälkeen.

SAARNAN JUURIA

Olisi helppo saarnata kasteesta, koska evankeliumi johtaa ajatukset siihen. Mutta mitä siinä tutussa tekstissä oikein sanotaan? Markuksella lasten siunaaminen on osa kokonaisuutta, jossa käsitellään opin ja elämän kysymyksiä. Jeesus vastaa kysymyksiin avioerosta, lapsen asemasta ja rikkauten vaaroista. Lasten tuojista ei kerrota sen tarkemmin. Tuojina saattoivat yhtä hyvin olla isät kuin äiditkin, jossain tapauksessa myös vanhemmat sisarukset. Lasten iästä ei myöskään ole puhetta, mutta ainakin osa näyttää olevan käveleviä, siis leikki-ikäisiä, koska Jeesus sanoo: »Sallikaa lasten tulla». Syliin ottaminen taas viitanee kuitenkin melko pieniin lapsiin. Koskeminen oli tavallista ihmeperanemisten yhteydessä. Lapsia tuotiin Jeesuksen luo, että tämä pyhä mies koskisi heihin. Tällä tavalla lapset voisivat kokea Jumalan erityistä siunausta. Kosketus vaikutti tehtynä tekona.

Markuksen evankeliumissa Jeesuksen ja opetuslasten liikkeissä on kiireen tuntua. Opetuslasten intoilu on liikuttavan tuttua, vaikkakin taitamatonta. Heidän mielestään lasten siunaaminen oli turhaa ja voimien hukkaamista. He halusivat suojella Mestariaan liialliselta stressiltä. Yleisesti ajateltiin, että naisten ja lasten opettaminen ja siunaaminen oli tarpeetonta. Jumala kyllä pitää hulluistaan huolta, siis myös naisista ja lapsista. Jeesus ei vain tee niin kuin toivotaan ja kosketa lapsia. Sen lisäksi hän ottaa heitä syliinsä. Ja kaiken huipuksi asettaa heidät esikuvaksi aikuisille. Ehkä Jeesus ei tuntenut lapsia, eihän hänellä ollut omia, saattaa joku ajatella. Esikuvia lapset ovat vain lahjan, Jumalan valtakunnan, vastaanottajina, eivät muuten. Mielellämme kiinnittäisimme huomiomme lapsen muihin piirteisiin, kuten viattomuuteen, iloisuuteen, luottavaisuuteen tai avuttomuuteen. Jeesus kuitenkin korostaa Jumalan valtakunnan vastaanottamista, mikä on tehtävä lapsen lailla.

Millainen lapsi sitten on? Lapsi on useimmiten aika rasittava silloin, kun ei nuku. Lapsi kiljuu, vinkuu, potkii, kitisee, kiukuttelee ja kyselee kaiken aikaa. Toisaalta hän luottaa täydellisesti aikuiseen (jopa huonoonkin vanhempaan). Hän uskoo vanhemman uskomattomiin kykyihin. Kuten oma pökki, joka pienenä esitti toivomuksen: »Osta minulle hotelli, koska siellä on kivaa.» Lasten luottamus vanhempaan on varma asia, mutta viattomuudesta en ole niinkään varma.

Ja mikä sitten on lapsi? Miten pieni on vielä lapsi? Kyllä teini-ikäinenkin tulee vielä joskus syliin. Milloin lapsi menettää esimerkkiarvonsa? Onko se kouluun mennessä vai myöhemmin?

Ymmärrämme Jeesuksen asenteen ja puheen, kun näemme ne »tiukkapipot», joita hän kohtasi ja jotka kysyivät häneltä sitä ja tätä ja jotka pitivät omaa hurskauttaan esimerkin arvoisena. Mutta käyttäytyvätkö Jeesuksen kuulijat tosi asiassa samoin kuin lapset, vaativasti, kärsimättömästi, itsekkäästi? Jeesuksen käyttäytymisessä oli tiettyä johdonmukaisuutta. Hän toimi kyllä usein pahennusta herättävästi ja pyrki horjuttamaan totuttuja perinteisiä asenteita. Mutta sillä tavalla hän antoi toivoa niillekin, joita muut halveksivat.

Tämän päivän koulu- ja perhepolitiikkaan liittyen herää kysymys: Missä on lapsen oikeus olla lapsi? Vanhemmat pyrkivät (ihan hyvässä tarkoituksessa) etsimään lapsilleen niin mahdollottomasti erilaisia aktiviteettejä, ettei enää jää aikaa leikkimiseen. »Kun en itse saanut soittaa, laulaa, tanssia tai urheilla, lapsella pitää olla lähes rajattomat mahdollisuudet toteuttaa itseään.» En tiedä vastausta kysymykseen: Onko tämä vain vanhempien kunnianhimoa vai hyväksi lapselle? Ja koulun alkaminen kuusivuotiaana lyhentää myös leikin aikaa. Lapsi ei saa itse vaikuttaa lapsena olemiseensa, vaan yhteiskunta päättää siitä ja vanhemmat. Jospa lapsi haluaisi mieluummin leikkiä, kun sitä aikaa ei myöhemmin enää koskaan tule!

Mitä se lapsen kaltaisuus on? Onko se sitä, että saa olla juuri sellainen kuin on eikä tarvitse esittää mitään roolia? Nimenomaan myös kristittyinä saa olla sellainen kuin on. Saako Jumalalle kiukutella? Kyllä Jumala senkin kestä. Mutta sen sijaan kristittyjen välisissä suhteissa olisi tarvetta pyrkiä aikuisuuteen. Mikä onkaan helpompaa kuin arvioida toisten kristittyjen onnistumista juuri kristittyinä, kunhan minuu itseäni ei kovin paljon kiinnitetä huomiota. Lasten keskinäisessä kateudessa ei ole mitään opittavaa, mutta heidän täydellisessä luottamisessaan on.

Ja lopuksi: Syli on hyvä paikka. Kun lapsena tuli haava sormeen tai joku oli sanonut pahasti, juoksin äidin syliin. Hän puhalsi kipeään kohtaan ja puhui ystävällisesti. Kaikki huolet unohtuivat. Isompana en kehdannut enää mennä syliin. Mutta vieläkin tuntuu hyvältä, kun toinen ihminen ottaa kädestä tai halaa silloin, kun on paha olla. Joskus riittää jopa olkapäälle taputtaminen.

Työryhmä: Joensuun seurakunnan pastori Leena Hurskainen, kanttori Paavo Korhonen ja lapsityönohjaaja Kristiina Nissinen.

9.9.

Lähimmäinen

14. sunn. helluntaista

Lk 10: 25–37

Virret:

Alkuvirsi 432

Kolminaisuusvirsi 475: 1, 4

Päivän virsi 441

Uhrivirsi 175

Ehtoollisvirsi 318

Päätösvirsi 509

Näytä tie iankaikkiseen elämään!

»Mitä minun pitää tehdä, jotta saisin omakseni iankaikkisen elämän?» (Lk 10: 25) Kukapa tulisi tällaista nyt kyselemään! Vaikka suuriakin kysymyksiä tehdään. Mihin tämä maailma oikein on menossa? Miten käy ihmiskunnan? Saarnaajan kohtalonkysymys on ajan ja iankaikkisuuden raja. Miten voimme näyttää tietä taivaan valtakuntaan? Miten pappi viitto pidemmälle kuin tähän näkyvään maailmaan. Eikö juuri lähimmäisen sunnuntai anna päinvastoin luvan olla sosiaalieettinen, käytännöllinen, maanläheinen, poliittisesti ymmärrettävä ja kannatettava?

Selviäisikö tässä sillä, että viittaisi Jeesukseen, joka kaikilla tavoin esimerkillisesti ylitti sallitut rajat ja rakasti kaikkia? Tai rakasti niitä, joita ei ollut helppo rakastaa? Tai vihasi kirjanoppineita ja fariseuksia ja tempelin tarkoituksen turmelevia kauppiamiehiä? Pitääkö tässä vängätä katsetta itsen ja omiin tekoihin? Voiko lähimmäisen rakkauteen motivoitua lupaamalla asian liittyvän iankaikkiseen osaamme?

Lainopettaja kysyi Jeesukselta pannakseen hänet koetukselle: »Opettaja, mikä on lain suurin käsky?» (Mt 22: 35). Nykykielellä kaiketi kysytään, että mikä elämässä on tosi tärkeää.

Eräs mies tuli kysymään Jeesukselta: »Opettaja, mitä hyvää minun pitää tehdä, jotta saisin iankaikkisen elämän?» (Mt 19: 16). Taas mietin, miten se nyt sitten on tässä elämässä. Kurottaudutaanko miehissä eteenpäin vai ei?

Television mainoskuvassa kokolihaleikkelettä syödään hattu päässä myynninedistämistarkoitukses-

sa. Onko mainosmaailma osa sekä tapojen että köyhyyden määrittelemiskysymystä? Pitääkö suomalaisen omaksua lännenkuvista rennot ilmeet ja istuskeluhattu päässä vaikka uskova mieli kaipaisi, jos ei ihan siunausta, niin kunnioitusta kuitenkin.

Arvelet ehkä että kirjoittaja kulki nyt sivupolulle. Ei. Haarukoin tässä lähimmäisyyttä esille. Pappi on paimenessa ja kuuntelee joskus myös radion sanomaa. Vaikka nyt sitten syötävän kokolihan ohessa selostusta siitä, miten parhaimmillaan voi käydä omalle lihalle. Vakavissaan arvellaan, että tiede ratkaisee ikuisen elämän arvoituksen. Tiede ratkaisee arvoituksen geeneihin vaikuttamalla. Ihmisen elämänkaaren pituus on ohjelmoitu geeneihin. Nyt sitten vain ohjelmointia muuntamaan. Siinähan se on! Ohjelmoinnin muuntamisen arvellaan olevan mahdollista.

Tarkkaavainen papillinen lukija tietenkin huomaa, että nykyajan julkisuus ymmärtää ikuisuuden hyvin pitkäksi ajaksi. Jos siis aikaa on tarpeeksi ollaan astuttu ikuisuuteen. Vieläpä oman lihan turvin. Eikä siinä ole mitään naurettavaa. Pikemminkin — itku tulee.

En kyllä toivoisi sellaista ikuisuutta.

Nimittäin on yhä olemassa tilausta sille, että ikuisuus ymmärretään kiinteästi lähimmäisyyskytkennässä. Kuoleman rajan yli kuljetaan yksin mutta taivaaseen mennään yhdessä.

Jeesus vastasi hänelle...»Jos haluat päästä sisälle elämään, noudata käskyjä.» Mt 19: 17). Siinä ei paljon kikkailut auta. Mutta kysymys on tietenkin siitä, mitä haluat. Mitä Sinä haluat? Mitä kuulija haluaa? Kääntäjän huolimattomuuden tai kielen piikkiin ei voi laittaa sitä, että puhutaan pyöreästi ottan elämästä.

»Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydäimestäsi, koko sielustasi ja koko voimastasi.» (5 Moos 6: 5). Nämä tutut sanat ovat aivan hirvittävät. Ne tarkoittavat jotain muuta kuin ajoittaista vakavien asioiden mieleen palauttamista laatureurassa. Meidän pirstotulle sielullemme tosin riittää huomata mahdollisuus, ettei minkään rakastaminen taida onnistua koko sydäimestä. Saati Jumalan.

»Pitää minun lakini ja käskyni. Jokaiselle, joka niitä noudattaa, ne antavat elämän. Minä olen Herra.» (3 Moos 18: 5; Room 10: 5). Tästä lupauksesta on muistutettava.

»Älä paheksu lähimmäistäsi vain ajatuksissasi, vaan nuhtele häntä avoimesti; muuten joudut osalliseksi hänen syyllisyydestään.» (3 Moos 19: 17). Ehkä vähä vähältä olemme taas kulkemassa suuntaan, jossa yhteisvastuullisuus yhdessä moralismin kanssa nostaa päätään. Ja on varmaan tilanteista, joissa onnellisempaa on, jos paheksunta ei yllä pienestä ajatusta pidemmälle.

Mutta yhtä varmasti on asioita, joissa on silmät avattava ja tartuttava toimeen. Avoimesti.

Autiomaassa Herra antoi säädöksensä ja määräyksensä ja lupauksen: joka niitä noudattaa saa elää. (Hes 20: 11). Mielen autiomaan, hedelmätön jakso, hengellisen kuivuuden kokemus voi olla lähtökohta.

»Ihminen ei itse ole aina tietoinen siitä, että hän hyvää tehdessään toimii Jumalan rakkauden välikappaleena.»(Evankeliumikirja). Erityisesti tämä pätee niihin, joita yleisesti ei ollenkaan pidetä uskovina. Mutta lähimmäisyyttä ei motivoi mikään muu kuin ikuinen elämä.

»Jumalan rakkaus saa meidät tekemään toisille niin kuin Jumala on tehnyt meille.» Pyhän ehtoollisen hengellinen ateria uudistaa elämämme ja lisää meissä rakkautta lähimmäisiimme. (Katekismus 30 ja 38).

Siinä on tutkistelua opettamisen jälkeen. Ja sitä ennen.

Matti Perälä

Kuusankosken seurakunnan kirkkoherra,
lääninrovasti

16.9.

Kiitollisuus

15. sunn. helluntaista

Lk 17: 11–19

Sadonkorjuu- messu Anttolan seurakunnassa

TAUSTA

Anttolassa seurakunnassa vietetään 16.9. jokavuotista maaseudun väen kirkkopyhää ja sadonkorjuun juhlaa. Päivän yleisaihe *kiitollisuus* sopiikin hyvin sadonkorjuun juhlapäivälle. Molemmat asiat näkyvät myös messun valmistelussa ja messun kulussa.

Jumalanpalveluksen palveluryhmä koostuu paikallisen maatalousseuran ja 4H-kerhon väestä. Sen toimesta tuodaan kirkkoon rukiinen uutisleipä ja erilaisia kasvimiaan tuotteita, jotka siunataan esirukouksen yhteydessä. Tekstinlukijoina anttolalaiset isäntä ja emäntä, ristikulkuessa lisäksi 4 H-väkeä.

Messussa ovat mukana Anttolan kirkkokuoro ja lapsikuoro Sirkkuset, lauletaan Valtakunnallisten kirkkomusiikkijuhlien ohjelmistoa.

Esirukousaiheet ovat palveluryhmän keskuudesta — esirukoukseen osa c) s. 289 Jumalanpalvelusten kirjasta

MESSUN MUSIIKKI

Alkuvirsi 327

Laudamus, kirkkokuoro esilaulajana

Vastausmusiikkina Ahti Kuorikosken Psalmi 136
YKN n:o 36

Päivän virsi 324 vuorovirtenä, Jorma Hannikaisen
sovitus YKN n:o 74

Uhrivirsi 451

Ehtoollisen aikana lapsikuoro laulaa Tapani Nuuti-
nen: Ehtoollislaulu Vaeltajan messusta ja Jukka
Salminen: Kiitos Isä, Luoja taivaan maan

Ehtoollisvirret 59 ja 231

Ylistysvirsi 329: 1, 4

Päätösmusiikkina koraali virteen 329

SAARNAN JUURIA

Ajatellen saarnaa sadonkorjuujuhlan messussa päivän 1. vuosikerran tekstit eivät tunnu erityisen sopivilta. Paremmiin aiheeseen sopisivat 2. vuosikerran epistola ja 3. vuosikerran evankeliumi. Toki Luukkaan tekstinkin pohdiskelussa löytyy vastauksia kysymyksiin, keneltä elämän edellytykset ja hyvät lahjat, terveys siinä kuin vuoden tulokin, tulevat ja miten niihin pitäisi suhtautua. »Lahjat on Herran, kiitä sielu niistä...»

Kertomus Jeesuksen ja spitaalia sairastavien kohtaamisesta pysäyttää ajattelemaan spitaalia kammottavana sairautena ja sen seurauksia, Jeesuksen asennetta kärsiviä kohtaan, avun saaneiden asennetta — »kiittämättömyys on maailman palkka» evankelistan huomautusta: »Tämä mies oli samarialainen.»

Aikoinaan spitaali (lepra) oli vaikeasti, jos ollenkaan, parannettavissa oleva sairaus. Fyysisten muutosten ja kipujen lisäksi se aiheutti eristämisen perheen ja yhteisön ulkopuolelle. Perusteluna tartunta-vaara ja saastaisuus. Eristäminen nimenomaan saastaisuuden vuoksi merkitsi jotain niin paha, sitä on vaikea käsittää ja hyväksyä. Vai onko sittenkään? Onko meidän keskuudessamme saastaisina, jonkin sortin spitaalisina eristettyjä, syrjäytettyjä, joita kartetaan?

Jeesuksen aikana suhtautuminen spitaalisiin perustui 3. Mooseksen kirjan 14. luvussa olevaan spitaalia koskevaan lakiin. Sieltä on luettavissa tarkat ohjeet itse spitaalitaudista, siihen sairastuneista ja mahdollisen paranemisen toteamisesta. Jos joku parani spitaalista, hänen piti ilmoittautua papille. Pappi toimitti puhdistettavalle sovituksen Herran edessä. Jotenkin tuntuu siltä, että edellä mainittu spitaalilaki oli omiaan lisäämään sairastuneen tuskaa. Se suorastaan pakotti kysymään: »Mitä minä olen tehnyt, että joudun huutamaan 'saastainen, saastainen'.

Siinä, missä muut kiersivät spitaaliset kaukaa — ei pelkästään sairauden tarttumisen pelossa, vaan myös uskonnollisessa mielessä saastumisen pelossa — Jeesus ei karttanut heitä. Toki spitaalisten ja Jeesuksen kohdatessa heidän välilleen jäi etäisyyttä, ei Jeesuksen vaan spitaalisten toimesta. He tunsivat spitaalilain määräykset ja noudattivat niitä. Jeesus ei

mennyt ohi vaan auttoi. Jälleen toteutui se, mistä Jumala jo profetaan kautta oli viestittänyt: »Minun tekoni maan päällä ovat uskollisuuden, oikeuden ja vanhurskauden tekoja. Niitä minä tahdon myös teiltä.»

Mitä ovat oikeuden ja vanhurskauden teot meidän aikaamme kärsiviä, sairaita ja syrjäytyneitä kohdatessamme? Sitä varmaan sopisi saarnassa pohdiskella. Löytyisikö jotain sanottavaa tähän (ajatellen sadonkorjuujuhlaa) myös 5 Mooseksen kirjan 8: 10–14 pohjalta?

Vanha sanonta kuuluu: »Kiittämättömyys on maailman palkka.» Siitä huolimatta, että spitaaliset huomasivat parantuneensa ja tiesivät, mistä apu oli tullut, olivathan he sitä pyytäneet Jeesukselta, he unohtivat kiittää. Mikä aiheuttaa meissä ihmisissä tällaisen käytöksen? Kasvatusco vai sen puute? Jumalan sulkeminen elämän ulkopuolelle? Kun »onni kääntyy», selitämme sen usein ilman Jumalaa, miksi silloin kiittääkään. Syystä Jeesus kysyi: »Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän muuta ovat?» Katekismuksessa meitä opetetaan näkemään elämä kaikkina Jumalan lahjana, myös terveys, paraneminen ja kiittäminen.

Oli kuitenkin yksi, joka palasi kiittämään ja hänestä Luukas sanoo: »Se mies oli samarialainen.» Evankeliumeissa nostetaan muutamia muitakin samarialaisia, juutalaisten syntisinä ja siksi saastaisina karttamia, myönteisessä mielessä esimerkiksi. Olisiko Luukkaan tarkoitus opettaa näkemään oikeaa asennetta Jumalan edessä sielläkin, missä sitä ei osattu nähdä eikä tunnustaa? Jumalan hyvyys ulottuu kaikkiin. Hän antaa aurinkonsa nousta niin hyvälle kuin pahoille ja lähettää sateen niin hurskaille kuin jumalattomille.

Suunnittelijoina Anttolan pappi ja kanttori

23.9.

Jumalan huolenpito

16. sunn. helluntaista

Mt 6: 25–34

3. rukouspäivä

Jh 15: 5–9

Virret:

Alkuvirsi 574

Kiitosvirsi 728

Päivän virsi 582

Uhrivirsi 180

Ehtoollisvirsi 229

Päätösvirsi 575: 4

Pysy kiinni rungossa!

Tämän sunnuntain jumalanpalveluksessa on monta ulottuvuutta, eikä niistä kaikkia ole saarnassa syytä yhtä perusteellisesti käsitellä. Ensinnäkin on säilytettävä pyhäpäivän oma luonne. 16. sunnuntai helluntaista puhuu Jumalan huolenpidosta, mikä teemana liittyy kolmanteen rukouspäivään. Vaikka teemme työtä rakentaaksemme omaa ja yhteiskuntaamme hyvinvointia, olemme silti Jumalan huolenpidon varassa. Lisäksi on valittava rukouspäivän sisällöstä sopivia painotuksia. Vuoden 2001 rukouspäiväjulistuksen ja raamatuntekstien yleisteenä on perhe. Tänä kolmantena rukouspäivänä esillä ovat kiitokseen, sadonkorjuuseen ja työhön liittyvät näkökulmat. Jumalanpalvelukseen voidaan yhdistää sadonkorjuun kiitosjuhla, mikä sopiikin hyvin Jumalan huolenpidon sunnuntaina. Edellisen sunnuntain (15. sunn. helluntaista) aihe tosin on kiitollisuus, mutta tuolloin esillä ovat ennemminkin kiitollisuus tai kiittämättömyys elämän asenteena ja henkilökohtaisen elämän asioissa (esim. parantuminen).

Evankeliumiteksti Jh 15: 5–9 voidaan melko vaihtaa yhdistää pyhän erilaisiin teemoihin. Viinipuuvertaus lähtee liikkeelle kasvamisen ja viljelemisen yleisistä lainalaisuuksista. Puutarhuri hoitaa kasvejaan, karsii niitä ja pyrkii pitämään huolta kasvun edellytyksistä. Jokainen ammattilainen ja harrastelijaviljelijä ymmärtää tällaisen työn tarpeellisuuden. Jos kirkossa on esillä syksyn satoa, löytyy siitä vertailukohtia viiniköynnökseen, hedelmän tuottamiseen ja rungossa pysymisen tärkeyteen.

Keskeistä Jeesuksen sanoissa on yhteyden säilyttäminen. Jeesus on itse viinipuu. Oksat säilyvät elossa ainoastaan pysymällä kiinni hänessä. Tämä kasvien maailmassa itsestäänselvä asia ei ole yhtä selkeä meille kristityille. On paljon sellaista itsenäisyyden hakemista ja irtioton yritystä, joka vie etäälle elämän lähteestä. Kaikki eivät halua tyytyä olemaan »pelkkä» oksa. Riippuvuus vahvemmassa ei kiehdo.

Perheessä tarvitaan yhteenkuuluvuutta ja halua pysyä yhdessä. Irrallisuuden aikoina tätä on erityisesti pidettävä esillä. Kristillinen usko voi kantaa perhettä niin, että perheenjäsenten keskinäinen yhteys ei perustukaan pelkkiin tunteisiin, miellyttämiseen, hyvään oloon. Aviopuolisot sitoutuvat elämään yhdessä sekä hyvinä että pahoina päivinä. Usko tuo kotiin anteeksisaamisen ja armahtavuuden lahjan. Perheenjäsenet voivat rukouksessa tuoda huolensa ja pyyntönsä Jumalalle. Perhe-elämä on osa Jumalan antamaa tehtävää.

Elämästä voi tulla raskasta, jos hedelmiin keskittään liikaa huomiota. Tämä tulosvastuullisuuden taakka voi vaivata niin työssä, perhe-elämässä kuin kristittyinä elämisessäkin, jos ihmistä arvioidaan kylmästi hänen aikaansaannostensa perusteella. Työstä tulee silloin ahdistavaa puurtamista, tulosten puristamista. Perhe-elämä voi muuttua näytelmäksi, jossa tärkeintä on ulkonaisen kullin ylläpitäminen ja lasten lahjakkuuden eli hedelmien esittely. Yhtä piinallista voi olla sellainen usko, joka kaikessa tähtää vain näkyvien hedelmien kypsymiseen. Ei hätää, jos nuo lahjat ovat Paavalin mainitsemia Hengen hedelmiä (Gal 5: 22–23): vaikkapa rakkautta, kärsivällisyyttä, ystävällisyyttä, uskollisuutta ja itsensä hillintää. Mutta yleensä tavoitellaan toisenlaisia hedelmiä: näkyviä todisteita uskon vahvuudesta.

Hedelmän tuottaminen on luterilaisen usko-rakkaus-ajattelun mukaan Jumalan aikaansaamaa. Jumala itse ei vaadi mitään tuotosta ihmiseltä, hän odottaa pelkkää uskoa ja luottamusta. Lähimmäinen sitä vastoin on annettu rakastamista varten. Armahdettu, Jumalan rakastama ihminen synnyttää luonnostaan hedelmänä rakkauden tekoja, jos oksa vain pysyy kiinni rungossa. Ilman Jeesusta »te ette saa aikaan mitään» (Jh 15: 5). Pysymällä kiinni hänen rakkaudessaan ihminen voi kantaa rakkauden hedelmiä. Virren 177: 2 sanoin: »Jeesus on viinipuu uskollinen. Elossa säilyimme oksina sen. Hedelmät rakkaus oksiisi luo, Henkesi kuolleille elämän suo.»

Riitta Särkiö

Lahden Launeen seurakuntapastori

Kuntoremontit syksy 2001

A-lomien tuettu Kuntoremontti on aktiiviloma, missä osallistajat löytävät uusia keinoja työssä jaksamiseen ja ehkäisevät ennalta iän tuomia vaivoja. Kuntoremontti testaa fyysisen kunnon, kartoittaa liikunta- ja ravintotottumukset. Monipuolinen liikuntatarjonta innostaa kunnonkohotukseen.

Kuntoremonttiin liittyy Terveystreffit, joilla tarkistetaan onnistuiko Kuntoremontti. Terveystreffille hakeudutaan itse puolen vuoden kuluttua.

Kuntoremontti 5 vrk puoli- tai täysihoidolla

Kokonaishinta vaihtelee 2 090–2 685 mk välillä. Tuki on aikuiselle 1 600 mk.

Tuen jälkeen maksettavaksi jää 490–1 085 mk.

Terveystreffit kestää 2 vrk, puolihoitolla. Tuki on aikuisille 600 mk ja se myönnetään Kuntoremonttituen yhteydessä. Tuen jälkeen maksettavaksi jää 290–600 mk.

Kuntoremonttikohteet ja hakuajat

Vko 36 Levitunturi (Kittilä). Haku päättyy 1.8.

Vko 37 Kuusamon Tropiikki (laihdukuskuntoremontti). Haku päättyy 1.8.

Vko 38 Haikon kylpylä- ja kuntoutuskeskus(Porvoo). Haku päättyy 13.8.

Vko 39 Naantalın kylpylä. Haku päättyy 27.8.

Vko 41 Suomen Urheiluopisto (Vierumäki), Varalan Urheiluopisto (Tampere). Haku päättyy 10.9.

Vko 43 Liikuntakeskus Pajulahti, Vuokatin urheiluopisto (Sotkamo), Ikaalisten kylpylä. Haku päättyy 17.10.

Vko 44 Kuntokylpylä Summassaari (Saarijärvi, seniorikuntoremontti). Haku päättyy 24.9.

Vko 45 Hotelli-terveyskylpylä Päiväkumpu (Karjalohja). Haku päättyy 1.10.

Vko 46 Ikaalisten kylpylä. Haku päättyy 8.10.

Vko 47 Hotelli Levitunturi (Kittilä), Imatran kylpylä. Haku päättyy 15.10.

Vko 48 Lapin liikuntakeskus (Rovaniemi), Liikuntakeskus Pajulahti (Nastola). Haku päättyy 22.10.

Vko 49 Kylpylähotelli Saariselkä (Inari). Haku päättyy 29.10.

Vko 50 Naantalın kylpylä. Haku päättyy 5.11.

A-lomat saa Ray-avustusta Kuntoremonttitoimintaan. Kuntoremonttituen myöntämisessä sovellamme valtioneuvoston sosiaalisen lomatuen ohjeita. Saantiin vaikuttavat perheen taloudelliset, sosiaaliset ja terveydelliset asiat. Lomatukea ei myönnetä, jos sitä on saanut vuosina 1999–2000.

Vinkki: Kysy työnantajaltasi tai ammattiyhdistykseltäsi virkistysmäärärahaa, jolla voit kattaa Kuntoremontin ja terveystreffien omavastuuosuuden!

Tilaa lomatuen hakulomake ja -ohje

(09) 150 2484 klo 9–12

(09) 150 2351 klo 9–12 (muina aikoina nauhoite)

fax (09) 145 706

luostarinen@a-lomat.fi

A-lomat ry, Kellosoilta 7, 00520 Helsinki

www.a-lomat.fi

Haussa Nyt

Perhelomat Syksy 2001

A-lomien tuetulla perhelomalla vietetään kiireetöntä aikaa perheen kanssa. Nautitaan puolihoitosta ja mukavasta ohjelmasta, retkistä, ohjatusta liikunnasta sekä paikallisista kulttuuritapahtumista.

Syksyn lomakausi I: 1.9.–14.10.2001

Hakuaja päättyy 17.8.2001

Syksyn lomakausi II: 15.10.–31.12.2001

Hakuaja päättyy 17.9.2001

Lomat 5–7 vuorokautta

Perhelomien tuetut hinnat

1 300–2 500 mk/hlö, lapset 6–16 v. 500–1 000 mk/hlö 5 vrk, puolihoitolla. Tuki on 800 mk/aikuinen, 400 mk/lapsi. Tuki A-lomien mökissä on enintään 1 600 mk.

Lomakohteita on tarjolla paljon eri puolilla Suomea: kylpylöitä, hotelleja, urheiluopistoja ja lomakeskuksia.

Tarkemmat tiedot perhelomien kohteista ja lomatuen hakemisesta saa, kun tilaa hakuohjeet ja -lomakkeet omasta liitosta, A-lomista tai tulostaa ne verkkosivuilta www.a-lomat.fi

Perhelomatoimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Tuen myöntämisessä sovelletaan valtioneuvoston sosiaalisen lomatuen ohjeita. Lomatukea ei myönnetä, jos sitä on saanut vuosina 1999–2000.

Lisää tietoa omasta liitostasi tai A-lomista

(09) 150 2484 klo 9–12

(09) 150 2351 klo 9–12 (muina aikoina nauhoite)

fax (09) 145 706

luostarinen@a-lomat.fi

A-lomat ry, Kellosoilta 7, 00520 Helsinki

www.a-lomat.fi

Muista myös

Pikkulapsiperheiden erityisviikko on Huhmarissa 24.–29.9.2001. Haku päättyy 24.8.2001 Loman hinta on 500 mk. Alle 5-vuotiaat lapset pääsevät ilmaiseksi.

Lomalle voivat hakea perheet, joissa on yli 1 1/2-vuotiaita lapsia.

Eiäkeläisten erityisviikko on Huhmarissa 19.–24.11.2001. Haku päättyy 12.10.2001. Hinta 500 mk.

● A-lomat on vuonna 1980 perustettu akavalaisten lomajärjestö. ● A-lomat tarjoaa perhe- ja virkistyslomien lisäksi kuntoremontteja ja tsemppilomia. ● A-lomat vuokraa lomamökkejä Vierumäeltä, Himokselta, Leviltä, Rukalta, Muonion Jerisjärveltä, Tahkolta, Punkaharjulta ja Vuokatista. ● A-lomien kautta voi lähteä kansainväliselle INTERVAC-kodinvaihtolomalle. ● A-lomien jäsenyys tuo alennukset SRM hostelleissa.

SUOMEN MATKATOIMISTO

AKAVA-tarjous 3/2001

Etumatkat

New York pe-la, 9 pv / 7yötä, lähdöt 6.7. ja 13.7. - 400 mk
Irlannin kierros ti-ti, viikko, lähtö 24.7. - 800 mk

Barcelona pe-ma viikonloppu ja pe-pe viikko, lähdöt 6.7. ja 13.7. - 300 mk

Milano pe-ma, lähdöt 15.6., 29.6. ja 6.7. omatoimipaketti - 300 mk

Baltian Aarteet ma-su 7pv, lähdöt 21.5.-10.9. - 300 mk

*****

Aurinkomatkat alennus 5 %
kaikki kesäkuu-syyskuun lähdöt:
Alanya, Side, Kreetta, Mallorca, Albufeira

*****

Finmatkat alennus 5 %

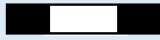
Rhodos, 1 viikon matkat, lähdöt 9.6.-29.9.
majutusvaihtoehdot: Mirage, Sevi, Irina, Constantin

*****

Hertz-Autovuokraamo myöntää akavalaisille 5-20% alennuksen normaalinhoitoa kohteesta riippuen. Varauskeskityksessä ilmoitettava Hertz/Akava CDP-numero 832070.

SMT:n akavalaisille myöntämät alennukset lasketaan aina matkanjärjestäjän esitteessä mainitusta **aikuisen perushinnasta** ellei muuta mainita ja niin kauan kuin paikkoja riittää. AKAVA-jäsenetuhintaan ei voi kytkeä muita alennuksia (esim. lapsialennus tai ennakkovaraajan etu). **Alennus ei koske pelkkiä lentopaikkoja.** Luottokorttiasiakkailta veloitamme toimistokulut. Alennuksen saamisen edellytyksenä on, että **matka varataan Suomen Matkatoimisto Oy:stä, Kuopion Matkatoimisto Oy:stä tai Varkauden Matkatoimisto Oy:stä ja, että jäsenedusta mainitaan jo matkan tilausvaiheessa.** Tämä tiedote kumoaa aikaisemat ja on voimassa 15.5.-15.8.2001.

Puhelinmyynti 010 826 8000 (auki ma-pe 8-19, la 10-15), World Trade Center Aleksanterinkatu 17 (09) 1826 2065, Seurakuntamatkat (09) 1826 2310, SUL-matkapalvelu (09) 3481 2480, Pitäjänmäen Liikematkakeskus (09) 613 355, Tapiola (09) 525 9650, Tikkurila (09) 857 8710, Joensuu (013) 254 110, Jyväskylä (014) 334 0911, Kerava (09) 274 8510, Kokkola (06) 831 2766, Kotka (05) 230 8310, Kouvola (05) 744 9411, Lahti (03) 882 380, Lappeenranta (05) 411 9000, Oulu (08) 533 8810, Pietarsaari (06) 723 5277, Pori (02) 622 1311, Rauma (02) 8387 4510, Rovaniemi (016) 321 0700, Salo (02) 775 8600, Tampere (03) 366 0100, Tornio (016) 430 991, Turku (02) 273 0950, Vaasa (06) 317 8300, Kuopion Matkatoimisto Oy: Kuopio (017) 550 5500, Iisalmi (017) 821 6011, Varkauden Matkatoimisto (017) 551 0511

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO

FINLANDS KYRKAS
PRÄSTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 14.1.1918

PUHEENJOHTAJA

Khra Juha Kauppinen
Helakallionkatu 6 F
33580 Tampere
(03) 219 0203 (työ)
(050 554 2427 (GSM)
s-posti:
juha.kauppinen@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Teol. tri Esko Jossas
(09) 150 2467 (työ)
050 511 6683 (GSM)
(019) 387 014 (koti)
s-posti: esko.jossas@
pappisliitto.fi

APULAIS- TOIMINNANJOHTAJA

Pastori Hannu Ronimus
(09) 150 2466 (työ)
050 542 3664 (GSM)
(09) 855 2166 (koti)
s-posti: hannu.ronimus@
pappisliitto.fi

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

Rovasti Osmo Setälä
(09) 1502 468 (työ)
050 546 2765 (GSM)
(09) 241 0015 (koti)

JOHTAJIEN SIHTEERI

HSO-siht. Tuula Anttonen
(09) 150 2453
s-posti: tuula.anttonen@
pappisliitto.fi

TOIMISTOSIHTEERIT

Liiton talous
Anne Taanila
(09) 150 2657
s-posti: anne.taanila@
pappisliitto.fi
Jäsenasiat
Heli Meinola
(09) 150 2653
s-posti: heli.meinola@
pappisliitto.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00-15.00
fax (09) 148 5875
kotisivu: www.evl.fi/jst/
pappisliitto/
s-posti: suomen.kirkon@
pappisliitto.fi

DIAKONIA- TYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

DIAKONIARBETARNAS
FÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1958

PUHEENJOHTAJA

Diakonissa
Leena Vanne
Vanhan-Mankkaant. 14 E 13
02180 Espoo
(09) 8625 0431 (työ)
040 546 5193 (GSM)
(09) 502 3465 (koti)
s-posti: leena.vanne@evl.fi

TOIMINNANJOHTAJA

Diakonissa, terv. hoit.
Riitta Hiedanpää
(09) 150 2287 (työ)
040 516 5557 (GSM)
(09) 477 3853 (koti)
s-posti: riitta.hiedan-
paa@dtl.inet.fi

JÄRJESTÖSIHTEERI

Diakonissa,
Ttm Raija Pyykkö
(09) 1502 286 (työ)
040 7650 477 (GSM)
09-588 1357 (koti)
s-posti:
raija.pyykko@dtl.inet.fi

TOIMISTOSIHTEERI

Seija Ruotsalainen
(09) 150 2487 (työ)
s-posti: seija.ruotsalai-
nen@dtl.inet.fi

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin
klo 9.00-15.00
fax (09) 877 7397
kotisivu: www.dtl.fi

PERUSALOJEN AKATEEMISTEN TYÖTTÖMYYSKASSA

PL 44 / Fabianinkatu 17 B,
00131 Helsinki
puh. (09) 625 634
ma-pe 9-11,
lisäksi ma, ke, to 13-15
käsittelijät:
Marita Arjamo, Tarja
Kontkanen, Minna Reina
Kassanjohtaja
Eero T. Anttila
fax (09) 622 5631
s-posti:
etunimi.sukunimi@patkassa.fi

SUOMEN KANTTORI- URKURILIITTO

FINLANDS KANTOR-
ORGANISTFÖRBUND R.Y.

Perustettu 15.6.1907

PUHEENJOHTAJA

Kanttori, DU
Marjukka Andersson
Myllykallionrinne 2 B 15,
00200 Helsinki
(09) 675 248 (työ)
040 513 6235 (GSM)
(09) 679 443 (koti)

TOIMINNANJOHTAJA

Valt. maist.
Annamari Jokinen
(09) 150 2445 (työ)
040 865 6630 (GSM)
s-posti: annamari.joki-
nen@suomenkanttori-
urkuriliitto.fi

TOIMISTOSIHTEERI

merkonomi Hely Munkk
(09) 1502 446 (työ)

TOIMISTO

Akavatalo
Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo
9.00-15.00
fax (09) 2787 177
kotisivu www.kolum-
bus.fi/skul/
s-posti:
kanttori.urkuriliitto@
kolumbus.fi

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTTÖMYYSKASSA

Asemamiehenkatu 2,
8 krs., 00520 Helsinki
puh. (09) 150 21
fax (09) 272 1212

Kevään kohinaa ja koulutyön tohinaa

Kouluvierailut ovat usein kohokohtia kanttorin arkiherruksen lomassa. Lähdin nuorisonohjaajan, koulupastorimme Marita Laakosen matkaan uskontopäiviä pitämään. Ohjelmassa oli jumalanpalvelusopetusta, koulukirkkojen valmistelua sekä uusien laulujen ja virsien opettelua. Siinä sivussa kertoilin kanttorin työstä ja seurakunnan musiikinharrastusmahdollisuuksista, kuorolaulusta, viulukerhosta ja kesän musiikkileireistä. Ennen käyntejä olimme yhdessä suunnitelleet tarkkaan, mitä missäkin koulussa tapahtuisi, kuinka tunneilla toimitaan ja mikä on jumalanpalvelusopetuksen asia. Kävimme läpi luokka kerrallaan koko koulun ja opetimme kaikille erikseen laulut ja kerroimme oppilaiden kanssa keskustellen, millaista on kirkossa jumalanpalveluksessa ja mitä siellä tehdään. Koulupäivän päätteeksi vietimme yhteisen hartaushetken.

En voinut kuin ihaila työtoverini ammattitaitoa jumalanpalveluskasvattajana! Hyvä idea minun mielestäni oli koko koulun yhteisenä kouluhartautena rakentaa lasten eteen alttari. Koska teen musiikkia yms. päivät pitkät, on mukavaa joskus nähdä jotain konkreettista. Kirkossa voi olla monenlaisia asioita, mutta kaikissa kirkoissa on altta-

ri. Kenelle se kuuluu ja mitä kaikkea alttarille asetetaan? Tasainen alusta saa päälleen valkoisen liinan. Se on pyhyden ja puhtauden väri. Tämä paikka on erityinen. Laulu liittyi jokaiseen asiaan. Opettelemamme virsi »Pyhä, pyhä, pyhä» laulettiin. Värien merkityksistä keskusteltiin ja ne muutkin liturgiset opittiin, kun alttarin valkoiselle liinalle katettiin toinen, vihreä liina. Kasvun ja toivon väri on vihreä. Lauloimme: »Jumala loi auringon, kuun». Kenen alttarista olikaan kysymys? Seuraavaksi toimme alttarille Jeesuksen kuvan. Tätä Jeesusta rukoillaan ja hänestä kerrotaan kirkossa. »Jeesukselle virtemme soi!» Kukatkaan alttarilla eivät ole koristeita, vaan ne kertovat Luojusta ja Jumalasta joka pitää kaikista huolen. »Ken on luonut kukkasen, Isä taivaassa!» Kynttilöiden liekit ovat tulta kuin Pyhä Henki. Liekki kohoaa ylöspäin kuin rukous. »Pieni liekki ympärilleen hiljaa hehkuu lämpöä. Pieni liekki meille kertoo: Jumala on lähellä.» Raamatusta löytyy kertomuksia Jeesuksesta ja Jumalan töistä. Raamattu asetettiin alttarille ja lauloimme: »Minulla on kirja, Raamattu on nimi sen. Se kertoo, että yksinään ei ole ihminen.» Kun alttari oli valmis rukous ja Herran siunaus päätti hartaushetken. Lopuksi laulu »Rukous on silta luokse Jumalan.»

Koululaiset ja opettajatkin jaksoivat kuunnella opetusta kiinnostuneen hiljaisuuden vallitessa. Tällaisen työrupeaman jälkeen tuntee tehneensä jotain hyödyllistä. Kaikki kunnia hyvistä ideoista koulutyössä upealle koulupastorillemme Maritalle! Tämäkin on erityisosaamisen alue seurakuntatyössä.

Kun kouluväki saadaan mukaan, vaikka draaman keinoin, toteuttamaan Raamatun kertomusten tapahtumia koulun kirkkohetkissä ja hartauksissa, onkin yhtäkkiä löytynyt jumalanpalvelusuudistuksen ydin. Seurakuntalaiset ovat itse toteuttamassa jumalanpalvelusta. Koululaisten näyttelemänä Jeesuksen ilmestyminen opetuslapsilleen lukittujen ovien takana saa aikuisetkin katselijat uudelleen oivaltamaan tuttuakin tutumpaan kertomukseen sisältävän sanoman: »Pilvimuurista valo välähtää. Läpi lukkojenkin Herra Jeesus tulla voi, kuolleista hän noussut on!»

Rohkenimme opettaa kiitosvirren ja siihen liitetyn israelilaispohjaisen liikuntaleikin »Kuningasten kuninkaalle laulan, Halleluja». Jäin miettimään: Mitähän nämä lapset ajattelevat liikunnasta ja sen liittymisestä hengelliseen ympäristöön kun kasvavat aikuisiksi?

Kirjoittaja on Lohjan kanttori.

2

Hannu Ronimus: Papin työ ja työtilat

3

Esko Jossas: Papin vaali

4

Uutisia

9

Marjukka Andersson: Noli me tangere — vai ?

10

Pontus Salmi: Työmotivaatio korkealla

12

Hannu Tiainen: Diakoniapapin toimenkuvasta

14

Anna Raubala: Tekijänsä näköinen työ

16

Vesa Tuominen: Pienen seurakunnan visio

18

Pekka Särkiö: VT rukouksen kirjana

20

Kari Kuula: Paavali — ensimmäinen teologi

23

Pekka Turunen: Ruotsin kirkon virsikirja

25

Timo Tavast: Pienimpien ehtoollinen

29

Juha Pessi : Sopivaa musiikkia vihkitilaisuuteen

32

Paavo Rusava: Saarnaaja vaiiko sanan palvelija

34

Nina Jolkkonen: Kuvainraasto

36

Robert C. Dykstra: Olla ikävystyttävä tai ikävystyä itse — siinäpä kysymys

39

Leena Vanne: Vaikeita valintoja

40

Ilkka Sipiläinen: Kirkon yhteiskuntatyö

43

Heikki Abonen: Pappina Dallasissa

45

Opiskelijavinkkeli *Sanna Ketola*

46

Kommentti

48

Tekstin ääressä

63

Sirpa Lampinen: Kevään kohinaa

”Kirkko on suurten taiteilijoiden ja yksityisyrittäjien yhteisö”

TYÖPAIKKAPAPPI PONTUS SALMI ON VÄITÖSKIRJASSAAN TUTKINUT SEURAKUNTIEN HENGELLISEN TYÖN TEKIJÖIDEN TYÖMOTIVAATIOTA. MITKÄ TEKIJÄT TYÖSSÄ OVAT MOTIVAATION JA VIIHTYVYYDEN KANNALTA KESKEISIÄ? MIKÄ AIEHUTTAA HUONOA TYÖILMAPIIRIÄ?

SIVUT 10–11

Paavali kristillisen ajattelun suunnannäyttäjänä

PAAVALI OLI OMAN AIKANSA YKKÖSTEOLOGI. KUN HÄNEN KIRJEENSÄ KANONISOITIIN, HÄNEN AJATTELUNSA TULI LEIMALLISEKSI KOKO KRISTILLISELLE TRADITIOLE. PUIJON SEURAKUNTAPASTORI, TT, KARI KUULA KIRJOITTA A PAAVALIN MERKITYKSESTÄ VARHAISKIRKOSSA JA HÄNEN SAAMASTAAN ASEMASTA MYÖHEMMÄSSÄ TEOLOGIASSA.

SIVUT 20–22

Kesähäät ja vihkimusiikki

SUOMEN SUVI ON RAKKAUDEN JA ROMANTIIKAN AIKAA, VAI KUINKA? ENTÄ MILLAINEN MUSIIKKI SOPII VIHKITILAIKUU-TEEN? MITEN SOVITETAAN YHTEEN ERILAISET NÄKEMYKSET JA TOIVOMUKSET? VIHKIPARI, KANTTORI JA PAPPI OVAT ASIASSA ”SUUNNITTELUTIIMIN” YDIN. KYSYMYKSEEN PANEUTUMINEN ON VIHITTÄVIEN HYVÄÄ PALVELEMISTA.

SIVUT 29–32

Hyvän työn ”kymmenen käsky”

MIKÄ ON KIRKON JA SEN YHTEISKUNNALLISEN TYÖN ROOLI TYÖELÄMÄN KEHITTÄMISESSÄ? KDYK:N PASTORIN ILKKA SIPI-LÄISEN AJATUKSIA YHTEISKUNNALLISESTA TYÖSTÄ, HYVÄ TYÖ -PROJEKTISTA SEKÄ LUOTTAMUSMIEHENÄ JA TYÖSUOJELUVAL-TUUTETTUNA TOIMIMISESTA.

SIVUT 40–42